

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

GMINY PIASECZNO

Zlecający:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie

ul. Świętojańska 5A

05-500 Piaseczno

Wykonawca:

Izabela Wikar Consulting

Słopnice 861

34-615 Słopnice

Autorzy raportu: Izabela Wikar, Lena Skałba

Spis treści

1. WSTĘP	5
1.1 UWARUNKOWANIA PRAWNE	5
1.2 CEL I ZAKRES DIAGNOZY	5
1.3 METODOLOGIA BADAWCZA	6
2. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY PIASECZNO	11
3. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH	15
3.1 POLITYKA PRORODZINNA.....	15
3.2 WSPIERANIE RODZINY	18
3.2.1 <i>Charakterystyka rodzin.....</i>	<i>18</i>
3.2.2 <i>Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	<i>22</i>
3.2.3 <i>Przemoc domowa.....</i>	<i>25</i>
3.2.4 <i>Dożywianie</i>	<i>26</i>
3.2.5 <i>Dzieci i młodzież</i>	<i>26</i>
3.2.6 <i>Funkcjonowanie rodzin – ocena mieszkańców.....</i>	<i>38</i>
3.3 SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	39
3.4 WYZWANIA DEMOGRAFICZNE I SPRAWY SENIORÓW	40
3.5 POMOC SPOŁECZNA	43
3.5.1 <i>Skala korzystania z pomocy społecznej.....</i>	<i>43</i>
3.5.2 <i>Bezdomność</i>	<i>45</i>
3.5.3 <i>Osoby opuszczające zakłady karne.....</i>	<i>46</i>
3.5.4 <i>Mniejszości narodowe</i>	<i>47</i>
3.6 PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA	48
3.6.1 <i>Problemy zdrowotne</i>	<i>48</i>
3.6.2 <i>Uzależnienia</i>	<i>49</i>
3.6.3 <i>Promocja i ochrona zdrowia – ocena mieszkańców.....</i>	<i>51</i>
3.7 OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.....	52
3.8 EDUKACJA I WYCHOWANIE	56
3.8.1 <i>Wychowanie przedszkolne</i>	<i>56</i>
3.8.2 <i>Edukacja na poziomie podstawowym</i>	<i>58</i>
3.8.3 <i>Edukacja na poziomie ponadpodstawowym.....</i>	<i>61</i>
3.8.4 <i>Edukacja publiczna – ocena mieszkańców</i>	<i>62</i>
3.9 PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I UBÓSTWU	63
3.9.1 <i>Bezrobocie i jego struktura.....</i>	<i>63</i>
3.9.2 <i>Ubóstwo</i>	<i>67</i>

3.9.3 Sytuacja na lokalnym rynku pracy – ocena mieszkańców	69
3.10 KULTURA	70
3.11 KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA	73
3.12 AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	75
4. ZASOBY (POTENCJAŁ) GMINY PIASECZNO W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ	84
4.1 POLITYKA PRORODZINNA.....	84
4.2 WSPIERANIE RODZINY	86
4.3 SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	90
4.4 WYZWANIA DEMOGRAFICZNE I SPRAWY SENIORÓW	91
4.5 POMOC SPOŁECZNA	94
4.5.1 Wsparcie pomocy społecznej.....	94
4.5.2 Bezdolność	94
4.5.3 Mniejszości narodowe	95
4.6 PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA	97
4.6.1 Problemy zdrowotne	97
3.6.2 Zdrowie psychiczne.....	98
4.6.3 Uzależnienia	99
4.7 OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.....	100
4.8 EDUKACJA I WYCHOWANIE	105
4.8.1 Wychowanie przedszkolne	105
4.8.2 Edukacja na poziomie podstawowym	106
4.8.3 Edukacja na poziomie ponadpodstawowym	107
4.9 PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I UBÓSTWU	108
4.10 KULTURA	109
4.11 KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA	113
4.12 POBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ	113
5. OCZEKIWANIA WOBEC POWSTAJĄCEGO CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH – SZANSE I ZAGROŻENIA DLA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE	120
6. KLUCZOWE WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	123
7. SPIS TABEL.....	137
8. SPIS WYKRESÓW	141

1. Wstęp

1.1 Uwarunkowania prawne

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych gminy Piaseczno opracowana została na zlecenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie. Dokument ten stanowić będzie bazę do zaprojektowania oferty powstającego Centrum Usług Społecznych (CUS). Opracowywanie programu usług społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze fakultatywnym. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818) diagnoza zawiera informacje dotyczące:

- potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;
- potencjału jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024 poz. 1491) oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu usług społecznych na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług.

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych jest przeprowadzana na okres 5 lat i może podlegać aktualizacji z uwagi na zmiany uwarunkowań lokalnych - w tym zmiany w zasobach gminy oraz zmiany ilościowe i jakościowe w odniesieniu do zapotrzebowania mieszkańców na usługi społeczne.

1.2 Cel i zakres diagnozy

Zdefiniowane **problemy badawcze** dla niniejszej diagnozy to:

- Jaki jest obecny stan świadczonych usług w gminie? (liczba świadczonych usług, rodzaje usług, liczba osób/rodzin korzystających, liczba i rodzaj podmiotów świadczących usługi);
- Jakie są potrzeby społeczne mieszkańców w gminie (ilościowe i jakościowe) w zakresie zapotrzebowania na usługi społeczne? Na które z tych potrzeb może odpowiedzieć działalność centrum usług społecznych?
- Jaki jest poziom aktywności w zakresie świadomości obywatelskiej mieszkańców i spraw społecznych?

- Jaki jest poziom aktywizacji mieszkańców sołectw do uczestniczenia w działaniach z zakresu potrzeb kulturalnych oraz współorganizacji, współdziałania i integracji społecznej?
- Jaki jest potencjał społeczności lokalnej (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, podmiotów prywatnych), jaki może wykorzystać centrum usług społecznych w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?;
- Jakie rozwiązania/usługi społeczne należy wprowadzić w celu zaspokojenia potrzeb społecznych?

1.3 Metodologia badawcza

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Piaseczno w zakresie usług społecznych opracowywana została z uwzględnieniem następujących zasad – zgodnie z wytycznymi broszury pt. *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*, przygotowanej przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej¹:

- **wieloaspektowość** – uwzględnienie różnorodnych uwarunkowań;
- **kompleksowość** – uwzględnienie szerokiego zakresu usług organizowanych przez gminę, tj. takich obszarów jak:
 - polityka prorodzinna;
 - wspieranie rodziny;
 - system pieczy zastępczej;
 - pomoc społeczna;
 - wspieranie osób niepełnosprawnych;
 - edukacja publiczna;
 - przeciwdziałanie bezrobociu;
 - promocja i ochrona zdrowia;
 - edukacja publiczna;
 - kultura;

¹ D. Bazuń, J. Frątczak-Müller, M. Jaskulska, M. Kwiatkowski, A. Mielczarek-Żejmo, *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*, Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2020

- kultura fizyczna i turystyka;
- pobudzanie aktywności obywatelskiej;
- mieszkalnictwo;
- reintegracja zawodowa i społeczna;
- **zróżnicowanie metod badawczych** – łączenie analiz jakościowych z ilościowymi, danych zastanych z wywoływanymi, stosowanie różnego rodzaju technik;
- **partycypacja** - uczestnictwo reprezentantów kadry Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie i innych przedstawicieli gminy w diagnozie, zastosowanie metod i technik umożliwiających włączenie społeczności lokalnej w opracowywanie diagnozy;
- **praktyczność** - dostarczenie władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych z zestawem rekomendacji.

Opracowanie diagnozy miało charakter pięcioetapowy. Wśród następujących po sobie etapów prac wyróżnia się:

1. **Analizę danych zastanych**, opierającą się na istniejących danych źródłowych.

W ramach wykonywanych analiz przeprowadzono:

- a. weryfikację danych statystycznych i monitoringowych (podstawowe źródła: Główny Urząd Statystyczny, dane monitoringowe pozyskane od Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie),
- b. analizę dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie lokalnym, w tym takich jak:
 - i. *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Piaseczno do roku 2030*;
 - ii. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Piaseczno na lata 2017-2027*;
 - iii. *Raport o stanie Gminy Piaseczno w 2023 roku*;
- c. analizę pozostałych dokumentów publicznych w obszarze polityki społecznej o zasięgu lokalnym: raportów, podsumowań, sprawozdań i prognoz;

2. **Badania ilościowe** mieszkańców gminy Piaseczno – w dniach 28.03-27.04.2025 zrealizowano 3 badania ankietowe w formie elektronicznej oraz – uzupełniająco – papierowej, skierowane do:

- a. ogółu mieszkańców gminy Piaseczno – zebrano odpowiedzi od 311 respondentów, których strukturę prezentuje tabela poniżej:

Tabela 1. Struktura respondentów ankiety wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

Kategorie	Respondenci	Liczba odpowiedzi	Odsetek odpowiedzi
płeć	kobieta	263	84,6%
	mężczyzna	48	15,4%
wiek	poniżej 17 lat	1	0,3%
	18-25 lat	3	1,0%
	26-40 lat	57	18,3%
	41-59 lat	93	29,9%
	powyżej 60 lat	157	50,5%
miejsce zamieszkania	miasto Piaseczno	201	64,6%
	tereny wiejskie gminy	110	35,4%
obecność w gospodarstwie domowym określonych osób*	dziecko w wieku do 6 lat	33	10,6%
	dziecko w wieku 7-13 lat	56	18,0%
	dziecko w wieku 14-18 lat	45	14,5%
	osoba powyżej 60 lat	78	25,1%
	osoba z niepełnosprawnością	38	12,2%
	żadne z powyższych	131	42,1%

*pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

- b. uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych na terenie gminy Piaseczno – zebrano odpowiedzi od 597 respondentów, których strukturę prezentuje tabela poniżej:

Tabela 2. Struktura respondentów ankiety wśród uczniów z gminy Piaseczno

Kategorie	Respondenci	Liczba odpowiedzi	Odsetek odpowiedzi
płeć	kobieta	313	52,4%
	męczyzna	284	47,6%
typ szkoły	szkoła podstawowa	416	69,7%
	liceum	100	16,8%
	technikum	68	11,4%
	szkoła branżowa I stopnia	5	0,8%
	inne	8	1,3%
miejsce zamieszkania	miasto Piaseczno	249	41,7%
	tereny wiejskie gminy	280	46,9%
	inne	68	11,4%

Źródło: ankieta wśród uczniów z gminy Piaseczno.

- c. organizacji pozarządowych zlokalizowanych na terenie gminy Piaseczno – zebrano odpowiedzi od 59 respondentów.

3. Badanie jakościowe - zrealizowane zostało za pomocą dwóch metod:

- a. stacjonarnych zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI; *focus group interview*), w których uczestniczyły następujące kategorie respondenckie:
- i. Przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno oraz podlegających mu jednostek (1 FGI): Wydział Spraw Społecznych oraz Biuro Promocji Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Centrum Kultury w Piasecznie, Biblioteka Publiczna w Piasecznie, Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego w Piasecznie, Centrum Usług Wspólnych w Piasecznie, Muzeum Piaseczna;
 - ii. Przedstawiciele organizacji pozarządowych (1 FGI): Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Fundacja Żyj Aktywnie po 50tce, Caritas Archidiecezji Warszawskiej w Piasecznie, Fundacja Człowiek Może, Stowarzyszenie Kobiet Ziemi Piaseczyńskiej;
 - iii. Reprezentacja mieszkańców gminy (1 FGI): młodzież (Młodzieżowa Rada Gminy Piaseczno), seniorzy (Piaseczyńska Rada Seniorów,

Uniwersytet Trzeciego Wieku), rodziny (Akademia Rodziny ² , Stowarzyszenie Anioły Floriana), osoby z niepełnosprawnością (Stowarzyszenie Razem Lepiej), grupa nieformalna (EkoBabki);

iv. Przedstawiciele (pracownicy) Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie.

b. indywidualnych wywiadów pogłębionych (5 IDI) - respondentami byli przedstawiciele następujących instytucji/środków: lokalne organizacje pozarządowe, sołectwa gminy Piaseczno oraz mieszkańcy.

4. **Warsztat rekomendacyjny** polegający na dyskusji wstępnych wyników diagnozy oraz zaproponowanych rozwiązań. Celem warsztatu było opracowanie finalnej listy rekomendacji w ramach *Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*. Lista ta stanowić będzie punkt wyjścia do dalszych prac związanych z opracowaniem programu usług społecznych w powstającym Centrum Usług Społecznych w Piasecznie.

5. **Konsultacje społeczne**. Podmiotami uprawnionymi do zaopiniowania diagnozy byli m.in: radni miasta i gminy Piaseczno, przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno oraz inne organy administracji samorządowej, przedstawiciele służb społecznych i innych instytucji publicznych, lokalne organizacje pozarządowe, zainteresowani mieszkańcy gminy. Konsultacje prowadzone były na dwa sposoby: stacjonarnie (ogłoszenie o odbywającym się spotkaniu zamieszczone zostało m.in. na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie) oraz za pomocą formularzy zamieszczonych na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy Piaseczno oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie wraz z projektem diagnozy (formularze można było przysyłać drogą mailową lub składać osobiście/pocztą w wyznaczonych miejscach).

² Projekt realizowany w strukturach MGOPS, zob. <https://mgops.piaseczno.eu/akademia-rodziny/>, dostęp: 8.04.2025

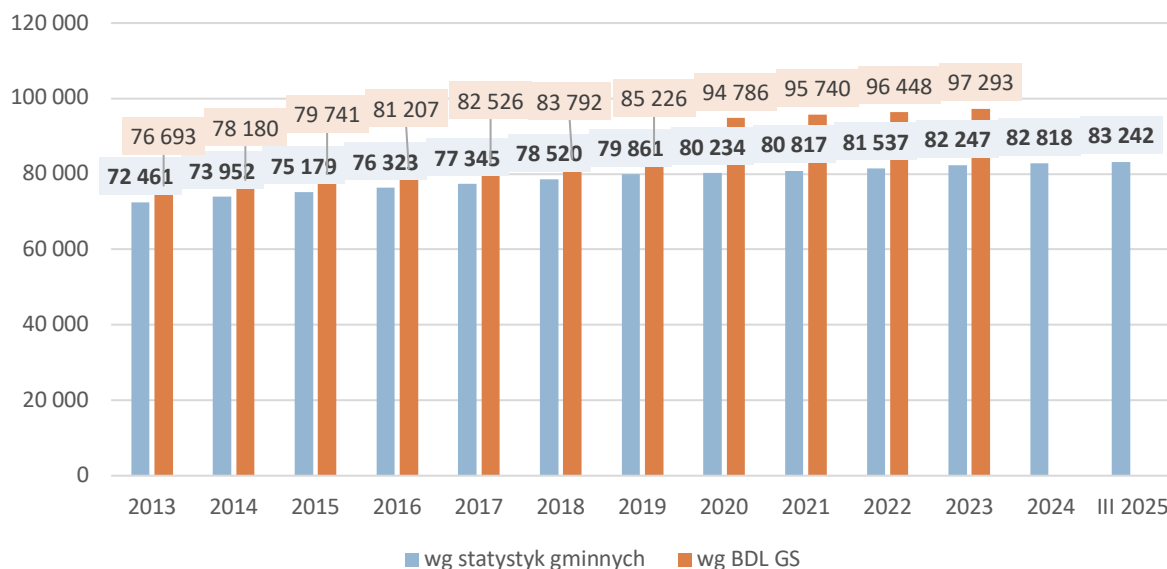
2. Charakterystyka społeczno-demograficzna gminy Piaseczno

Gmina Piaseczno to gmina miejsko-wiejska zlokalizowana w powiecie piaseczyńskim, w województwie mazowieckim. Siedzibą władz gminy jest miasto Piaseczno, które jest także siedzibą powiatu piaseczyńskiego. Gmina zajmuje **powierzchnię 128 km²** (samo miasto Piaseczno – 16 km²), co stanowi 20,6% powierzchni powiatu. Gmina zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy – odległość z Piaseczna do centrum stolicy to ok. 20 km. Poza Warszawą gmina Piaseczno graniczy z gminami powiatu piaseczyńskiego: Góra Kalwaria, Konstancin-Jeziorna, Lesznowola, Prażmów i Tarczyn.

Gmina Piaseczno jest jedną z największych gmin miejsko-wiejskich w Polsce pod względem liczby ludności. Według statystyki gminnej na dzień 31 marca 2025 roku, liczba mieszkańców gminy Piaseczno wyniosła **83 252 osób**, z czego 44 272 zamieszkiwało miasto, a 38 980 tereny wiejskie gminy³. Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców gminy to nawet 97 tys. osób (dla zachowania porównywalności danych statystyki dot. liczby ludności według GUS zostaną wykorzystane w zestawieniach porównujących gminę Piaseczno z innymi jednostkami). Według statystyk gminnych liczba ludności gminy wzrosła w dekadzie 2014-2024 o 12,0%, a w okresie 2013-2023 – o 13,5% (według danych GUS nawet o 26,9%). Dla porównania liczba ludności kraju spadła w latach 2013-2023 o 2,2%, a województwa mazowieckiego – wzrosła o 3,6% (według danych GUS).

³ <https://bip.piaseczno.eu/artykul/55/4150/demografia>, dostęp: 18.04.2025.

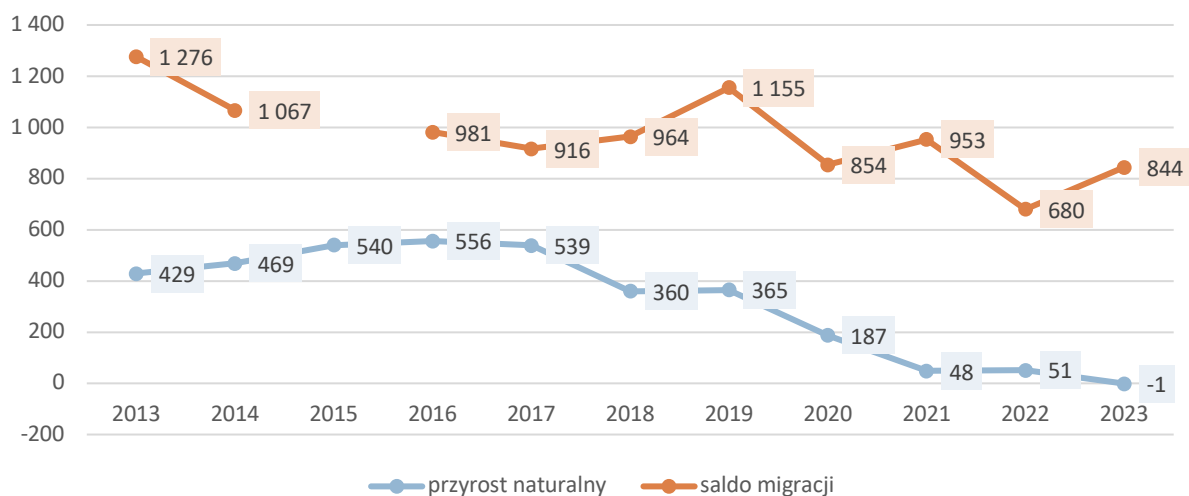
Wykres 1. Liczba ludności gminy Piaseczno w latach 2013-2025 według statystyk gminnych i Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bip.piaseczno.eu/arttykul/55/4150/demografia>, dostęp: 18.04.2025.

Uczestnicy badań jakościowych podkreślali skokowe zmiany w liczbie mieszkańców gminy obserwowane w ostatniej dekadzie. Powodem zwiększającej się liczby ludności w obszarze gminy nie jest w dużej mierze przyrost naturalny (który przyjmował w ostatnich latach wartości dodatnie, choć od 2016 roku z roku na rok coraz niższe), a przede wszystkim **wysokie dodatnie saldo migracji**. Średnie saldo migracji z lat 2013-2023 w gminie Piaseczno według GUS to 969 osób. Średnia z sald migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ze wskazanego okresu to 11,3‰ – przy czym dla miasta Piaseczna to 4,5‰, a dla terenów wiejskich gminy aż 20,0‰.

Wykres 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w gminie Piaseczno w latach 2013-2023 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Piaseczno wyróżnia się szczególnym profilem społecznym. Z badań jakościowych wynika, że wielu mieszkańców gminy to osoby powiązane funkcjonalnie z Warszawą - część z nich zdecydowała się na przeprowadzkę ze stolicy na tereny podmiejskie (w tym sołectwa należące do gminy Piaseczno), inni - wybrali Piaseczno z uwagi na niższe ceny nieruchomości w porównaniu do stolicy, porzucając dla bliskiego sąsiedztwa Warszawy dotychczasowe miejsca zamieszkania. Osiedlający się to często rodziny z dziećmi szukające większej przestrzeni do życia. Wydaje się, że to właśnie z uwagi na fakt powiązań funkcjonalnych z Warszawą, mieszkańców Piaseczna cechuje wysoka aktywność społeczna i dojrzałość kulturalna, co przekłada się z jednej strony na wzmożone i wciąż wzrastające zainteresowanie ofertą kulturalno-rozrywkową Piaseczna, z drugiej - na relatywnie dużą liczbę aktywnie działających organizacji pozarządowych.

Z uwagi na wskazaną dynamikę sytuacji społeczno-demograficznej, obserwuje się również zmiany w zakresie mieszkalnictwa. Część sołectw, dotychczas o stosunkowo niskiej gęstości zaludnienia, staje się atrakcyjną destynacją dla ludności napływowej - przykładem jest wzrost zainteresowania osadnictwem w Józefosławiu czy Julianowie. Jest to bezpośrednia konsekwencja procesów suburbanizacyjnych Warszawy, choć w tym kontekście należy również wspomnieć o samym Piasecznie. Uczestnicy spotkań realizowanych w ramach badań jakościowych wskazywali na zmiany w strukturze społecznej osiedli zlokalizowanych

w centrum miasta. Obserwowane jest stopniowe wyludnianie się obszarów centralnych Piaseczna, za przyczyny którego podaje się:

- spadek atrakcyjności lokali mieszkalnych w blokach mających swój okres świetności w ubiegłym wieku,
- skokowy rozwój rynku najmu krótkoterminowego w centrum miasta (Piaseczno zlokalizowane jest w odległości 12 km od Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie),
- osiedlanie się obcokrajowców w centrum Piaseczna (bądź w pobliżu linii Szybkiej Kolei Miejskiej), prowadzące do powstawania enklaw imigranckich.

3. Diagnoza potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych

3.1 Polityka prorodzinna

Diagnozę sytuacji w obszarze polityki prorodzinnej rozpoczęto od podstawowych danych statystycznych na temat dzietności w gminie Piaseczno. Porównano je z danymi dla ogółu powiatu piaseczyńskiego oraz 4 innych dużych gmin miejsko-wiejskich znajdujących się w niedalekiej odległości od Warszawy (Konstancin-Jeziora z powiatu piaseczyńskiego, Grodzisk Mazowiecki z powiatu grodzkiego oraz Radzymin i Wołomin z powiatu wołomińskiego). Porównanie statystyk z innymi gminami umożliwia ocenienie pozycji rozwojowej danej gminy, zidentyfikowanie jej mocnych i słabych stron oraz uchwycenie specyfiki lokalnych problemów i potencjałów na tle szerszego kontekstu. Będzie ono kontynuowane w dalszych częściach diagnozy.

Jak wskazano w rozdziale 2., gminę Piaseczno cechują niemal rokroczne (za wyjątkiem roku 2023) **dodatnie wartości przyrostu naturalnego** w ostatnich 5 latach. Średnia z wartości przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców z lat 2019-2023 wyniosła 1,5‰, przy czym dla miasta Piaseczno wyniosła 1,9‰, a dla terenów wiejskich gminy – 0,9‰. Na tle porównywanych jednostek gmina Piaseczno wyróżnia się wysokim przyrostem naturalnym, co stanowi istotny atut i sprzyja jej rozwojowi demograficznemu. Gminę, a w szczególności miasto Piaseczno, cechuje także relatywnie wysoki poziom dzietności, mierzony jako liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1 kobietę w wieku 15-49 lat. Korzystne ukształtowanie omawianych wskaźników jest nie tylko oznaką atrakcyjności osiedleńczej gminy, lecz także siłą napędową przyszłego kapitału ludzkiego. Jednocześnie stawia to przed samorządem konkretne wyzwania – przede wszystkim w zakresie zapewnienia dostępnej i wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej. Niezbędne jest odpowiednie dostosowanie oferty instytucji opiekuńczych i edukacyjnych do rosnących potrzeb mieszkańców, zwłaszcza rodzin aktywnych zawodowo.

Tabela 3. Dane statystyczne na temat dzietności w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia 2019-2023
Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców [‰]						
Woj. mazowieckie	0,4	-2,0	-3,5	-2,2	-2,4	-1,9
Powiat piaseczyński	2,8	0,7	0,4	0,5	0,1	0,9
Gmina Piaseczno	4,3	2,0	0,5	0,5	-0,01	1,5
Gmina Piaseczno - miasto	5,9	1,8	0,3	1,9	-0,6	1,9
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	2,1	2,1	0,7	-1,1	0,7	0,9
Gmina Konstancin-Jeziorna	-5,2	-7,8	-8,0	-7,1	-6,7	-7,0
Gmina Grodzisk Mazowiecki	2,0	1,0	-0,4	0,3	-0,7	0,4
Gmina Radzymin	5,2	1,5	0,2	-0,2	-1,0	1,1
Gmina Wołomin	0,1	-2,0	-4,1	-2,5	-2,4	-2,2
Liczba urodzeń żywych w danym roku w przeliczeniu na 1 kobietę w wieku 15-49 lat [os.]						
Woj. mazowieckie	0,046	0,043	0,041	0,038	0,034	0,040
Powiat piaseczyński	0,047	0,042	0,042	0,040	0,035	0,041
Gmina Piaseczno	0,047	0,042	0,038	0,038	0,032	0,039
Gmina Piaseczno - miasto	0,052	0,044	0,042	0,045	0,034	0,043
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	0,041	0,039	0,033	0,030	0,030	0,034
Gmina Konstancin-Jeziorna	0,035	0,031	0,035	0,027	0,027	0,031
Gmina Grodzisk Mazowiecki	0,047	0,045	0,042	0,040	0,034	0,042
Gmina Radzymin	0,052	0,043	0,040	0,039	0,033	0,042
Gmina Wołomin	0,043	0,042	0,041	0,037	0,034	0,039

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Aby ocenić dostępność opieki żłobkowej w gminie Piaseczno, odniesiono się do danych GUS na temat liczby miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 oraz odsetka dzieci objętych opieką żłobkową. Wartość tego pierwszego wskaźnika w gminie Piaseczno wyniosła w 2023 roku 247 miejsc na 1 000 dzieci w wieku do lat 3,

co nie jest najkorzystniejszym wynikiem na tle województwa czy innych podwarszawskich dużym gmin miejsko-wiejskich. Także odsetek dzieci objętych opieką żłobkową nie jest wysoki – 16,8% wobec 18,8% w powiecie, 20,9% w województwie, a nawet 28,0% w sąsiedniej gminie Konstancin-Jeziorna. Może to znamionować jeszcze nie do końca niesatysfakcjonujący dostęp do opieki żłobkowej i wpływać na **konieczność dalszego rozwoju infrastruktury opiekuńczej dla najmłodszych dzieci**.

Tabela 4. Dane statystyczne na temat opieki na dziećmi do lat 3 w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 [szt.]					
Woj. Mazowieckie	152	165	189	222	241
Powiat piaseczyński	144	163	181	214	246
Gmina Piaseczno	147	177	201	211	247
Gmina Konstancin-Jeziorna	263	264	229	365	369
Gmina Grodzisk Mazowiecki	130	182	201	230	264
Gmina Radzymin	159	201	209	218	250
Gmina Wołomin	125	141	147	155	160
Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową [%]					
Woj. mazowieckie	13,5%	14,1%	16,6%	19,5%	20,9%
Powiat piaseczyński	11,7%	12,6%	14,2%	17,4%	18,8%
Gmina Piaseczno	11,7%	13,6%	15,7%	16,6%	16,8%
Gmina Konstancin-Jeziorna	20,5%	20,9%	18,3%	25,8%	28,0%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	11,3%	13,1%	15,5%	20,6%	22,9%
Gmina Radzymin	12,8%	11,0%	12,1%	15,8%	15,3%
Gmina Wołomin	10,5%	9,0%	7,4%	9,9%	10,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ankietowani mieszkańcy gminy Piaseczno dostali do oceny spektrum sytuacji w gminie – w tym dostępność żłobków i przedszkoli - i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. **Dostępność żłobków i przedszkoli jest relatywnie dobrze oceniana przez samych mieszkańców - respondentów badania ankietowego.** Jednocześnie jednak

można zauważyć, że osoby, w których gospodarstwie domowym jest dziecko w wieku do 6 lat, nieco słabiej oceniającą ten aspekt niż ogół badanych.

Tabela 5. Średnia ocena dostępności żłobków i przedszkoli wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	Ogółem	Osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku do 6 lat
dostępność żłobków i przedszkoli	3,17	3,03

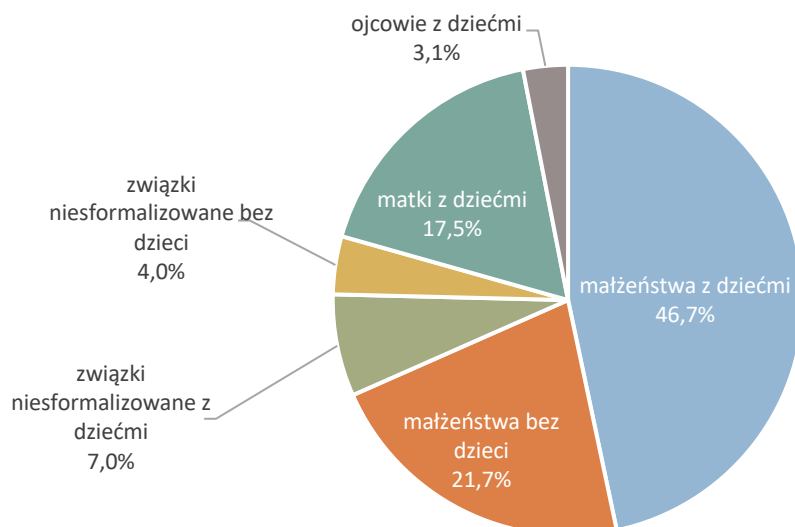
Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.2 Wspieranie rodziny

3.2.1 Charakterystyka rodzin

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w gminie Piaseczno funkcjonowało 26 120 rodzin – 14 143 w mieście Piaseczno i 11 984 na terenach wiejskich. **Prawie połowa z nich (46,7%) to małżeństwa z dziećmi.** Drugą największą grupę stanowią małżeństwa bez dzieci (21,7%), a następnie matki z dziećmi (17,5%). **Udział związków niesformalizowanych w ogóle rodzin wyniósł w omawianej gminie 11,0%** – dla porównania w województwie mazowieckim to 8,9%, a w innych gminach stanowiących grupę porównawczą od 7,5% w gminie Radzymin do 10,7% w gminie Grodzisk Mazowiecki. Można zatem odnotować relatywnie znaczny udział w strukturze rodzin związków niesformalizowanych. Może to wskazywać na potrzebę większej elastyczności i dostępności usług społecznych, dostosowanych do zróżnicowanych modeli życia rodzinnego.

Wykres 3. Struktura rodzin w gminie Piaseczno w 2021 roku według typów [%]

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

Tabela 6. Udział związków niesformalizowanych w ogóle rodzin w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku

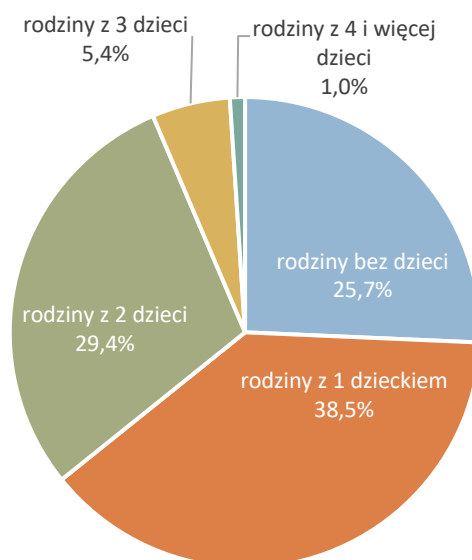
Jednostka	Udział związków niesformalizowanych w ogóle rodzin w 2021 roku [%]
Woj. mazowieckie	8,4%
Powiat piaseczyński	10,2%
Gmina Piaseczno	11,0%
Gmina Piaseczno - miasto	11,6%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	10,3%
Gmina Konstancin-Jeziorna	9,3%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	10,7%
Gmina Radzymin	7,5%
Gmina Wołomin	7,6%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

Największa część rodzin w gminie Piaseczno w 2021 roku posiadała jedno dziecko (38,5%), a następnie 2 dzieci (29,4%). Odsetek rodzin wielodzietnych (3 dzieci i więcej) wynosił 6,4% - dla porównania w ogóle województwa mazowieckiego to 7,8%, a w innych gminach grupy porównawczej – od 6,8% w gminie Konstancin-Jeziorna do 9,3% w gminie Radzymin. Tym samym **udział rodzin wielodzietnych w strukturze można uznać za relatywnie niski. Odsetek rodzin bez dzieci w gminie Piaseczno wynosił w 2021 roku 25,7%** - porównywalnie

co w ogóle województwa mazowieckiego (26,6%) i gminach grupy porównawczej (od 21,6% w gminie Radzymin do 26,5% w gminie Konstancin-Jeziorna).

Wykres 4. Struktura rodzin w gminie Piaseczno w 2021 roku według liczby dzieci [%]

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

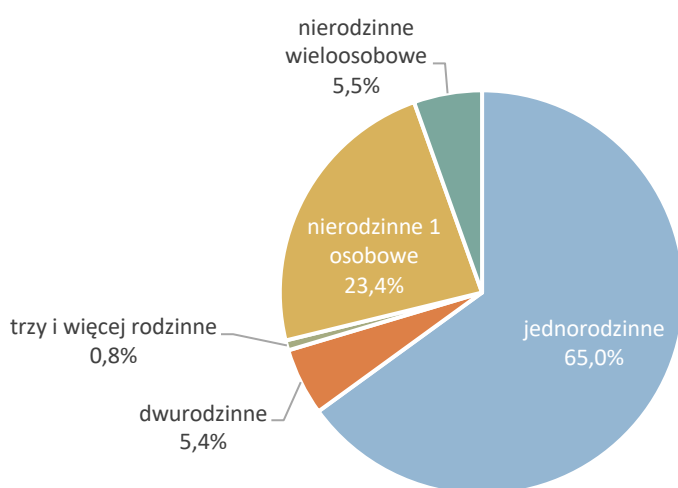
Tabela 7. Udział rodzin bez dzieci oraz rodzin wielodzietnych w ogóle rodzin w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku

Jednostka	Udział rodzin bez dzieci w ogóle rodzin w 2021 roku [%]	Udział rodzin wielodzietnych w ogóle rodzin w 2021 roku [%]
Woj. mazowieckie	26,6%	7,6%
Powiat piaseczyński	25,3%	7,0%
Gmina Piaseczno	25,7%	6,4%
Gmina Piaseczno - miasto	26,6%	5,1%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	24,7%	7,9%
Gmina Konstancin-Jeziorna	26,5%	6,8%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	25,4%	7,6%
Gmina Radzymin	21,6%	9,3%
Gmina Wołomin	24,6%	7,4%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

Patrząc szerzej, na gospodarstwa domowe ogółem, 28,8% z 33 323 gospodarstw domowych odnotowanych w gminie Piaseczno podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku to gospodarstwa nierodzinne (wspólnie zamieszkujący przyjaciele, studenci, współpracownicy itp.), w większości jednoosobowe – na tle porównywanych gmin to relatywnie wysoki odsetek. Z kolei gospodarstwa wielorodzinne stanowią 6,2% ogółu gospodarstw domowych – mniej niż w ogóle województwa mazowieckiego (8,8%) i w innych gminach grupy porównawczej (od 7,7% w gminie Grodzisk Mazowiecki do 13,5% w gminie Radzymin). Zaprezentowane informacje mogą świadczyć to o dużej roli bardziej samodzielnych form zamieszkania oraz o mniejszym znaczeniu tradycyjnych, wielopokoleniowych struktur rodzinnych.

Wykres 5. Struktura gospodarstw domowych w gminie Piaseczno w 2021 roku według składu rodzinnego [%]

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

Tabela 8. Udział gospodarstw nierodzinnych oraz gospodarstw wielorodzinnych w ogóle gospodarstw domowych w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku

Jednostka	Udział gospodarstw nierodzinnych w ogóle gospodarstw domowych w 2021 roku [%]	Udział gospodarstw wielorodzinnych w ogóle gospodarstw domowych w 2021 roku [%]
Woj. mazowieckie	31,8%	8,8%
Powiat piaseczyński	25,7%	8,0%
Gmina Piaseczno	28,8%	6,2%
Gmina Piaseczno - miasto	33,6%	5,3%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	22,2%	7,5%
Gmina Konstancin-Jeziorna	28,3%	9,6%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	26,6%	7,7%
Gmina Radzymin	19,7%	13,5%
Gmina Wołomin	25,1%	12,2%

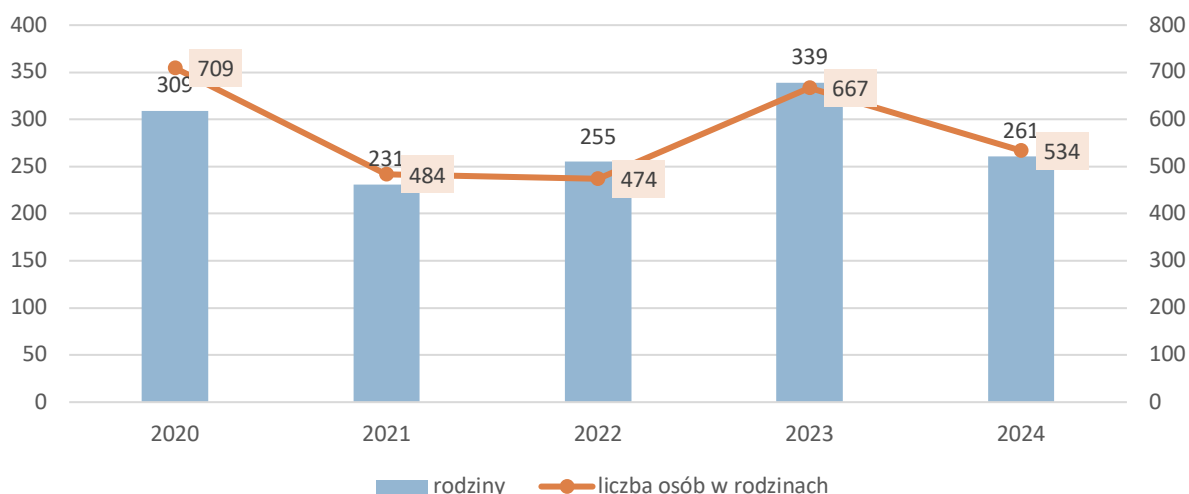
Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021.

Zdaniem rozmówców, coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Piasecznie jest atomizacja społeczna - czyli rozdrobnienia więzi społecznych i rodzinnych, co idzie w parze z nuklearnym modelem życia. Potwierdzają to zaprezentowane dane dotyczące niskiego udziału rodzin wielorodzinnych w strukturze gospodarstw domowych. Te rodziny, które przyjechały do Piaseczna pozostawiając swych krewnych w innych regionach kraju, nie mają wsparcia w opiece nad dziećmi (tradycyjna rola dziadków). Jednocześnie, wielu dorosłych mieszkańców Piaseczna pracuje w oddalonej o kilkanaście kilometrów Warszawie, co wymaga poświęcenia dodatkowego czasu na dojazdy. Tym samym, z uwagi na permanentny pośpiech, wysokim zainteresowaniem cieszą się wszelkie zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, jak również półkolonie i obozy podczas ferii letnich i zimowych, które odciążają rodziców w opiece nad dziećmi. Weekendy zaś to czas poświęcany rodzinie, co obserwuje się po szczególnie silnym zainteresowaniu ofertą sobotnich i niedzielnych zajęć rodzinnych.

3.2.2 Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

W 2024 roku z **pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego** w gminie Piaseczno skorzystało **261 rodzin ze 534 osobami w tych rodzinach**. To czwarty pod względem liczby korzystających rodzin powód udzielania pomocy społecznej w gminie.

Wykres 6. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (mierzona liczbą rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu na 1 000 mieszkańców) jest wyższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	2,34
Powiat piaseczyński	2,38
Gmina Piaseczno	3,48

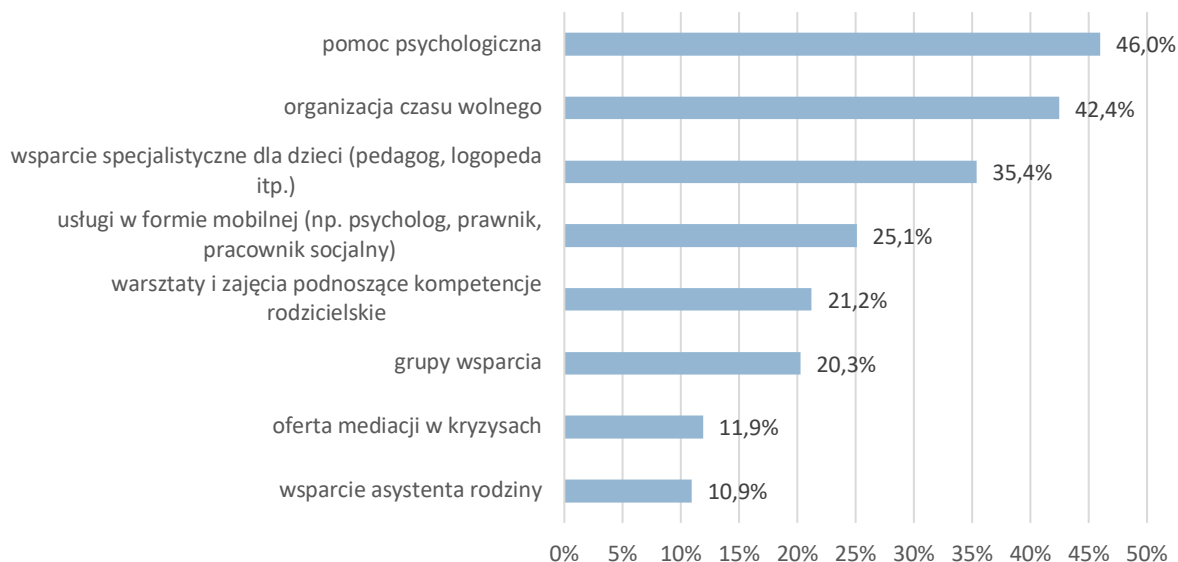
Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dorośli wykazujący problemy wychowawczo-opiekuńcze kierowani są m.in. przez asystentów rodzin do uczestnictwa w warsztatach psychologicznych/terapeutycznych organizowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie (w tym m.in. w ramach Akademii Rodziny).

Problemem przywoływanym podczas sesji grupowych jest brak wartościowych wzorców w rodzinach, będących pozytywnym bodźcem do rozwoju dla dzieci i dorastającej młodzieży. Zdaniem rozmówców, niejednokrotnie rodzice sami nie potrafią poradzić sobie z trudnościami natury emocjonalnej oraz cierpią na uzależnienia - w tym uzależnienia behawioralne m.in. od urządzeń cyfrowych. Tym samym nie są świadomi konieczności wyznaczania granic dzieciom w obszarze użytkowania telefonu/komputera. Powszechnym problemem jest uzależnienie dzieci i młodzieży od Internetu oraz gier komputerowych, co przekłada się na obserwowany przez pracowników społecznych i nauczycieli wzrost trudności młodych w relacjach społecznych (brak umiejętności inicjowania kontaktu, utrzymywania relacji, autoprezentacji, rozwiązywania konfliktów).

Spośród usług dedykowanych rodzinom potencjalnie największego popytu wśród mieszkańców gminy Piaseczno można się spodziewać na **pomoc psychologiczną** (wskazana przez 46,0% respondentów badania ankietowego jako usługa, na którą jest duże zapotrzebowanie w gminie), **organizację czasu wolnego** (42,4%) oraz **wsparcie specjalistyczne dla dzieci** (35,4%).

Wykres 7. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych RODZINOM jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.2.3 Przemoc domowa

Obraz skali przemocy domowej mogą dać statystyki na temat procedury **Niebieskie Karty**. W 2024 roku w gminie Piaseczno założono 211 takich Kart – 95 przez funkcjonariuszy Policji, 59 przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, 42 przez przedstawicieli oświaty oraz 15 przez przedstawicieli ochrony zdrowia. Dla porównania rok wcześniej liczba założonych Niebieskich Kart wyniosła 158, a w 2020 roku – 176, zatem trudno dopatrywać się trendu spadkowego w tym zakresie. W 2024 roku istniało podejrzenie co do doświadczania przemocy domowej u 181 kobiet, 88 mężczyzn i 98 dzieci, w tym 6 osób z niepełnosprawnością i 10 osób powyżej 65 lat. Co do 211 osób istniało podejrzenie, że stosują przemoc. Podejrzenie przemocy najczęściej dotyczyło przemocy psychicznej (198 osób potencjalnie dotkniętych tym rodzajem przemocy) i fizycznej

(191 osób), a następnie przemocy ekonomicznej (75), zaniedbania (35) i przemocy seksualnej (15).⁴.

3.2.4 Dożywianie

W 2024 roku pomoc rzeczową w postaci gorącego posiłku dla dzieci otrzymało 128 dzieci z gminy Piaseczno, a w postaci obiadu w jadłodajni – 169 osób. W ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” pomocą objęto 446 osób – 175 w formie zasiłków celowych, 76 – w formie obiadów w jadłodajni miejskiej, a 146 – w formie obiadów w szkołach i przedszkolach⁵.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ubóstwo dzieci i młodzieży jest obecnie problemem marginalnym w gminie. Brak wystarczających środków do życia częściej dotyczy osób starszych, szczególnie długotrwale chorych lub z niepełnosprawnością (dotyczy sytuacji, gdy koszty leczenia i rehabilitacji przewyższają możliwości finansowe rencistów/emerytów).

3.2.5 Dzieci i młodzież

Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Piaseczno w 2023 roku mieszkały **21 702 osoby w wieku do 17 lat**, z czego 11 010 w mieście Piaseczno, a 10 692 - na terenach wiejskich gminy. To o 8,7% więcej niż w 2019 roku. **Od 2019 roku znacząco przybyło dzieci w wieku 7-14 lat (wzrost o 1 109 osób) i młodzieży w wieku 15-17 lat (1 054 osób)**. Spadła liczba dzieci w wieku do 2 lat (o 610 osób). Wzrost liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na miejsca w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz na infrastrukturę wspierającą rozwój edukacyjny, społeczny i kulturalny młodego pokolenia.

⁴ Sprawozdania z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

⁵ Sprawozdania z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie w 2024 roku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 11-13.

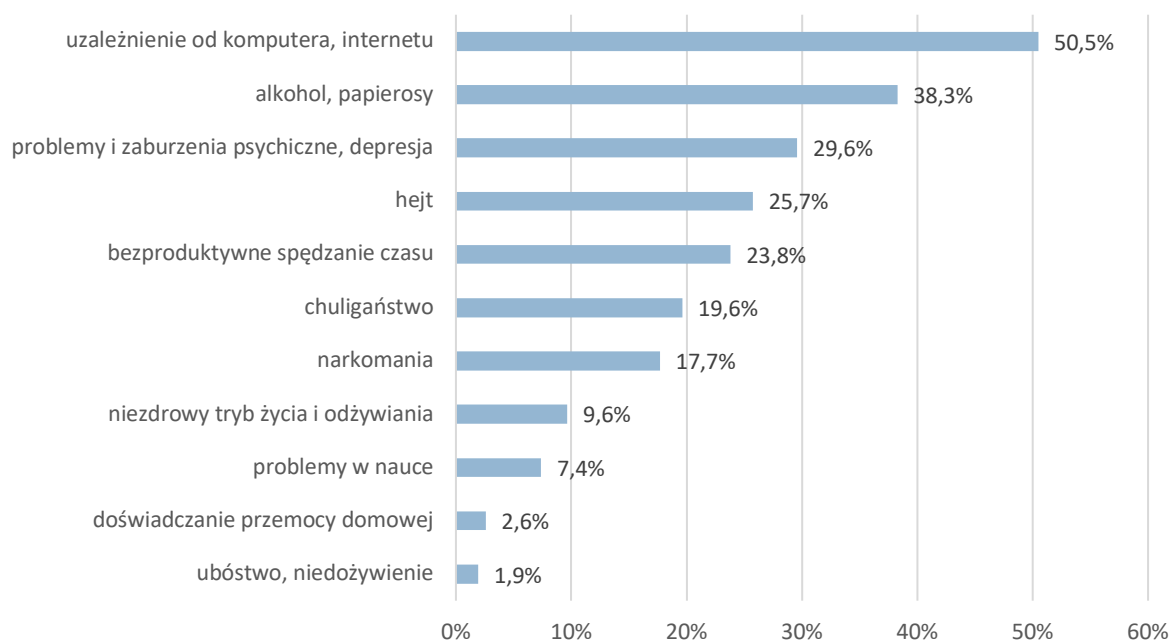
Tabela 10. Liczba dzieci i młodzieży w gminie Piaseczno w 2018 i 2023 roku [os.]

	0-2 lata	3-6 lat	7-14 lat	15-17 lat	OGÓŁEM
2019					
Miasto Piaseczno	2 124	2 651	4 982	1 363	11 120
Tereny wiejskie gminy	1 231	1 816	4 385	1 421	8 853
OGÓŁEM	3 355	4 467	9 367	2 784	19 973
2023					
Miasto Piaseczno	1 632	2 359	5 142	1 877	11 010
Tereny wiejskie gminy	1 113	2 284	5 334	1 961	10 692
OGÓŁEM	2 745	4 643	10 476	3 838	21 702

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając do wskazania najważniejsze negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży w gminie Piaseczno, połowa respondentów przeprowadzonego na potrzeby niniejszej diagnozy badania ankietowego (50,5%) wskazała na **uzależnienie od komputera, internetu**. Kolejne miejsca zajęły **alkohol i papierosy (38,3%)** oraz **problemy i zaburzenia psychiczne, depresja (29,6%)**.

Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są w Pana/Pani opinii najczęstsze w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

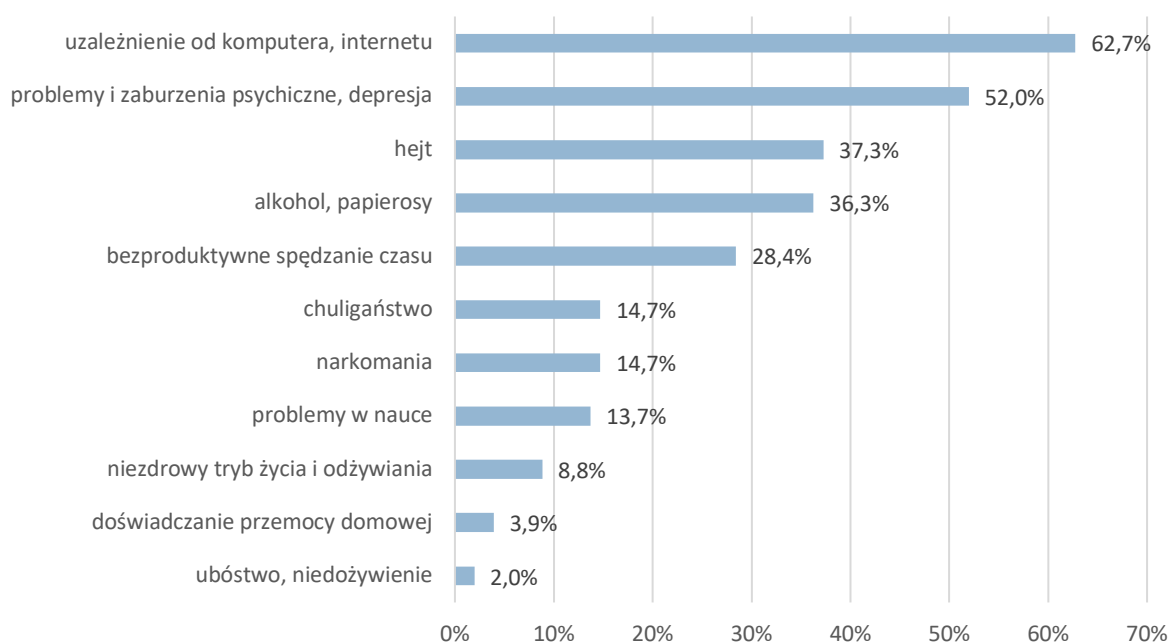

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Uzależnienie od komputera i internetu było wskazywane przez nawet większy odsetek respondentów, którzy posiadają w swoim gospodarstwie domowym dzieci (62,7%) niż przez ogółu osób biorących udział w ankiecie. Ponadto na drugim miejscu, wskazywane przez ponad połowę (52,0%) osób, którzy mają dzieci w swoim gospodarstwie domowym, znalazły się **problemy i zaburzenia psychiczne, depresja**. Znacznie częściej zaznaczany był przez te osoby także **hejt** jako ważny problem dzieci i młodzieży (37,3%). **Alkohol i papierosy** znalazły się dopiero na czwartym miejscu wśród najczęściej wskazywanych problemów dzieci i młodzieży przez tę kategorię respondentów (36,3%).

Wykres 9. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są w Pana/Pani opinii najczęstsze w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat

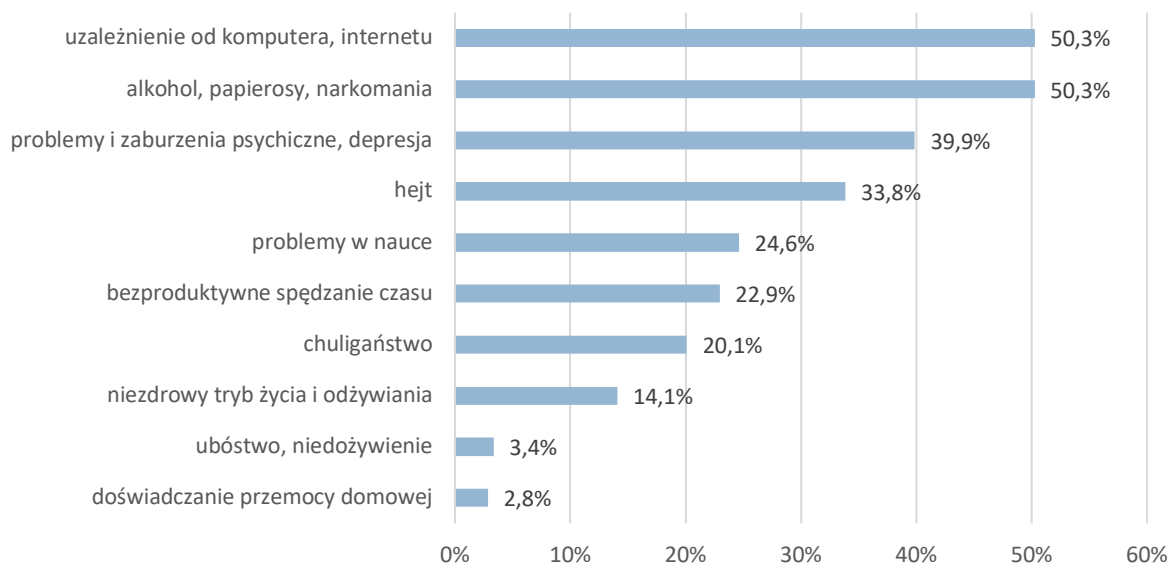
*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Warto przyrzeć się odpowiedziom na wskazane pytania z perspektywy dzieci i młodzieży, którzy odpowiadali w ankiecie im dedykowanej (uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych i uczniowie szkół ponadpodstawowych). Największymi problemami, z jakimi borykają się dzieci i młodzież w gminie Piaseczno w opinii ich samych są **uzależnienia – od komputera,**

internetu, alkoholu, papierosów i narkotyków. Kolejne miejsca zajmują **problemy natury psychicznej oraz hejt**.

Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami według Ciebie najczęściej borykają się dzieci i młodzież w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród uczniów szkół z gminy Piaseczno.

Można zauważyć, że w przypadku uczniów szkół podstawowych większe znaczenie może mieć kwestia hejtu niż w przypadku innych respondentów. Z kolei przedstawiciele szkół ponadpodstawowych w wyraźnie większej części niż reszta badanych zwracali uwagę na problemy z alkoholem, papierosami i narkotykami oraz na problemy i zaburzenia psychiczne.

Tabela 11. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami według Ciebie najczęściej borykają się dzieci i młodzież w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów

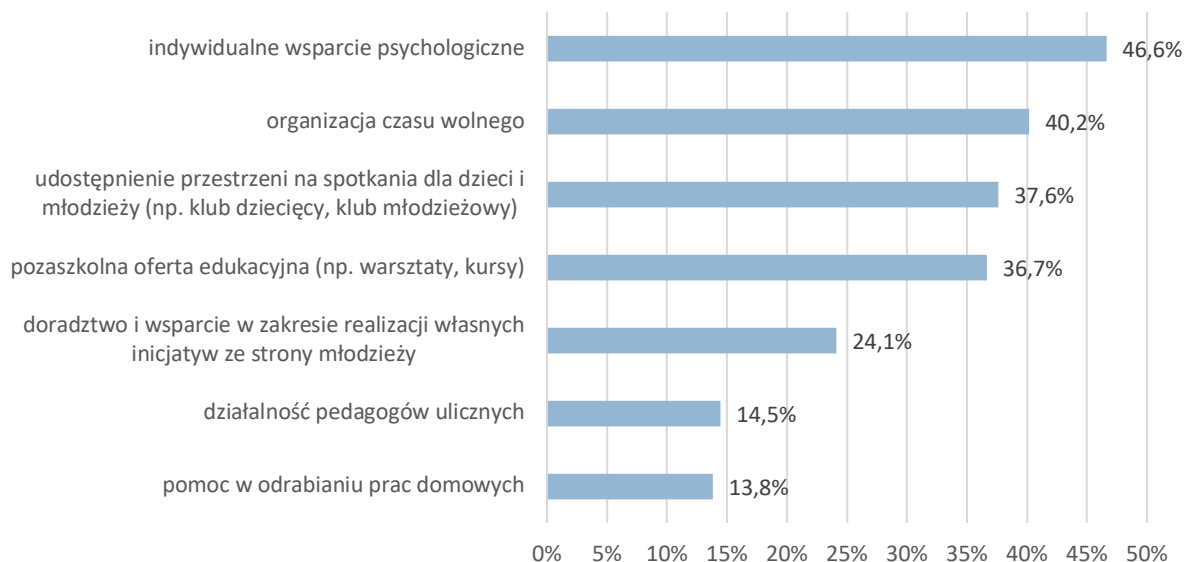
	ogółem	szkoła podstawowa	szkoła ponadpodstawowa	miasto Piaseczno	tereny wiejskie gminy
alkohol, papierosy, narkomania	50,3%	43,8%	66,5%	46,6%	50,0%
problemy i zaburzenia psychiczne, depresja	39,9%	35,3%	52,0%	37,8%	41,8%
uzależnienie od komputera, internetu	50,3%	57,7%	34,7%	48,2%	53,6%
bezproduktywne spędzanie czasu	22,9%	18,3%	34,7%	24,5%	20,7%
chuligaństwo	20,1%	19,7%	21,4%	19,7%	20,7%
hejt	33,8%	43,3%	12,1%	38,2%	32,9%
doświadczanie przemocy domowej	2,8%	2,2%	3,5%	1,6%	3,9%
problemy w nauce	24,6%	26,2%	21,4%	26,5%	24,3%
ubóstwo, niedożywienie	3,4%	2,6%	3,5%	4,0%	2,1%
niezdrowy tryb życia i odżywiania	14,1%	13,5%	16,2%	15,7%	13,9%

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród uczniów szkół z gminy Piaseczno

Według respondentów badania ankietowego dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno największe zapotrzebowanie na usługi dedykowane dla dzieci i młodzieży odnosi się do **indywidualnego wsparcia psychologicznego** (56,6%), **organizacji czasu wolnego** (40,2%), **udostępniania przestrzeni na spotkania** (37,6%) oraz **pozaszkolnej oferty edukacyjnej** (36,7%).

Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych DZIECIOM I MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Osoby z dziećmi z gospodarstwie domowym wskazują także na duży popyt na **indywidualne wsparcie psychologiczne** (55,9% z nich), ale na drugim miejscu w przypadku ich odpowiedzi znalazła się **pozaszkolna oferta edukacyjna** (52,0%), a na trzecim - **udostępnianie przestrzeni na spotkania** (46,1%). Na **organizację czasu wolnego** wskazało w tej grupie 34,3% - mniej niż w ogóle badanych.

Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych DZIECIOM I MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat

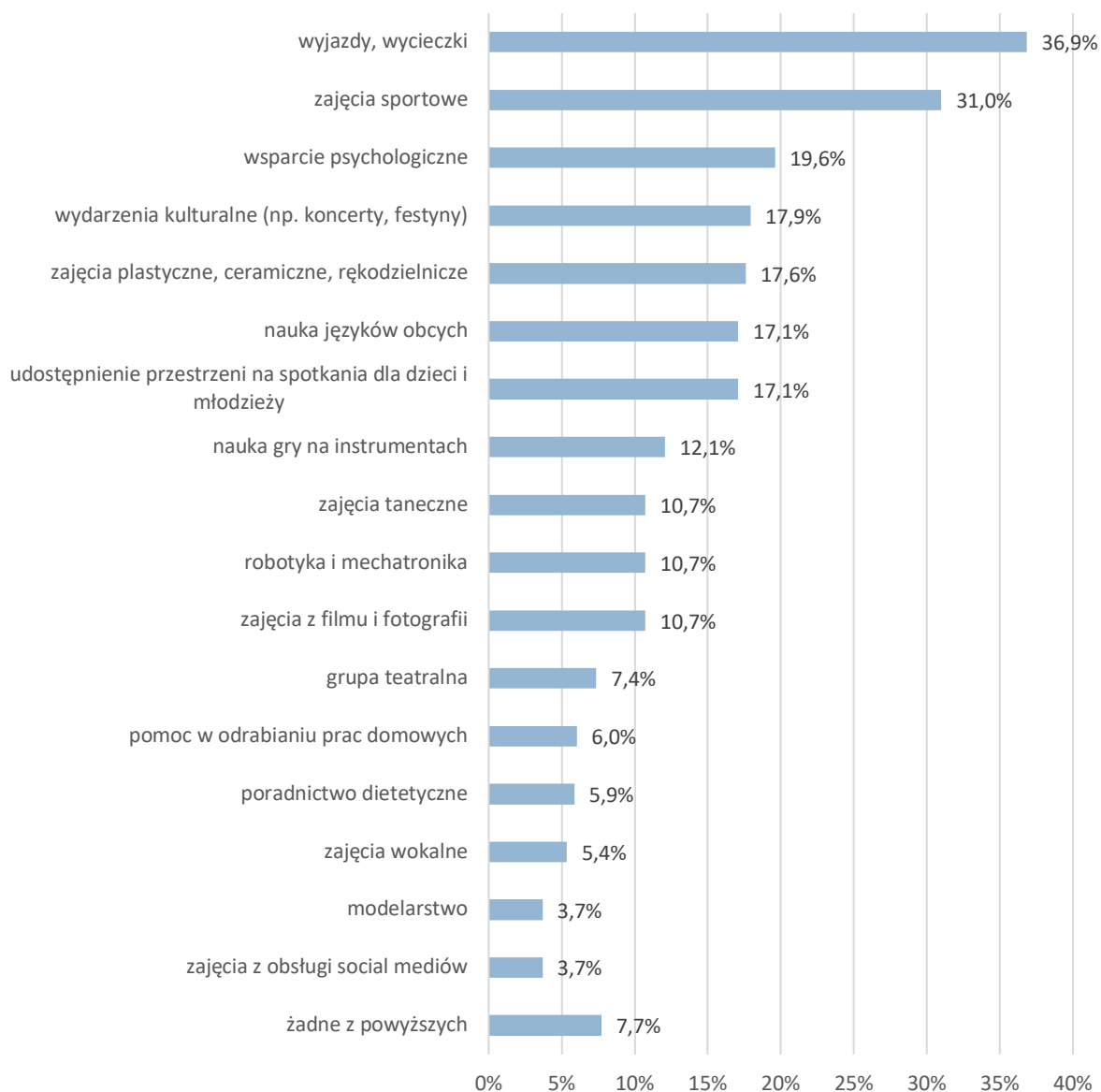

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Z kolei jak wynika z badania ankietowego wśród uczniów, dzieci i młodzieży w gminie Piaseczno są najbardziej zainteresowani **aktywnościami sportowo-rekreacyjnymi** – 36,9% respondentów badania wykazało zainteresowanie **wyjazdami i wycieczkami**, a 31,0% - **zajęciami sportowymi**. Kolejne miejsca zajęły: wsparcie psychologiczne (19,6%), wydarzenia kulturalne (17,9%), zajęcia plastyczne, ceramiczne, rękodzielnicze (17,6%), nauka języków obcych (17,1%) oraz udostępnianie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży (17,1%).

Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie „Korzystaniem z których z wymienionych usług byłbyś/abyś zainteresowana?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród uczniów z gminy Piaseczno.

Młodzież ze szkół ponadpodstawowych wyraźnie bardziej niż dzieci ze szkół podstawowych jest zainteresowana wydarzeniami kulturalnymi, ale także udostępnianiem przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży. Z kolei dzieci wykazują większe zainteresowanie zajęciami sportowymi. Potencjalnie większy popyt na zajęcia plastyczne, ceramiczne i rękodzielnicze, wsparcie psychologiczne i wydarzenia kulturalne jest na terenach wiejskich gminy Piaseczno niż w mieście.

Tabela 12. Odpowiedzi na pytanie „Korzystaniem z których z wymienionych usług byłbyś/abyś zainteresowana?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów

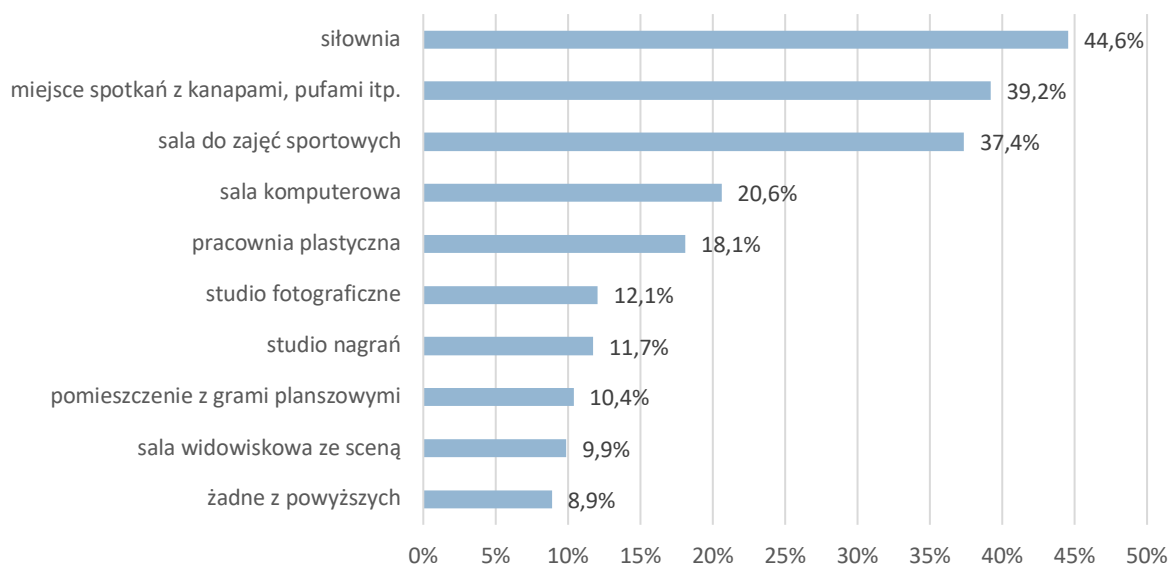
	ogółem	szkoła podstawowa	szkoła ponadpodstawowa	miasto Piaseczno	tereny wiejskie gminy
wsparcie psychologiczne	19,6%	20,9%	16,8%	17,3%	22,1%
udostępnienie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży	17,1%	15,9%	20,8%	18,1%	18,2%
zajęcia z filmu i fotografii	10,7%	10,3%	11,6%	9,2%	11,4%
robotyka i mechatronika	10,7%	9,9%	13,3%	11,6%	10,0%
zajęcia z obsługi social mediów	3,7%	4,6%	1,2%	3,6%	3,6%
zajęcia plastyczne, ceramiczne, rękodzielnicze	17,6%	17,3%	19,1%	14,9%	21,1%
nauka gry na instrumentach	12,1%	10,8%	14,5%	13,7%	9,3%
zajęcia taneczne	10,7%	11,3%	8,7%	9,2%	11,8%
zajęcia wokalne	5,4%	5,5%	4,0%	5,6%	4,6%
grupa teatralna	7,4%	7,9%	6,4%	5,2%	9,6%
modelarstwo	3,7%	2,6%	6,4%	3,2%	4,3%
zajęcia sportowe	31,0%	35,1%	22,5%	28,5%	30,7%
nauka języków obcych	17,1%	18,5%	14,5%	18,9%	17,5%
wydarzenia kulturalne (np. koncerty, festyny)	17,9%	13,7%	28,9%	13,7%	22,1%
wyjazdy, wycieczki	36,9%	39,7%	31,8%	39,8%	33,6%
pomoc w odrabianiu prac domowych	6,0%	6,5%	5,2%	3,6%	8,9%
poradnictwo dietetyczne	5,9%	4,6%	8,1%	3,2%	7,9%
żadne z powyższych	7,7%	7,2%	8,7%	9,6%	5,4%

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Dzieci i młodzież w gminie Piaseczno, pytani o przestrzeń, z jakiej chcieliby korzystać, w pierwszej kolejności wskazują na **siłownię** (44,6%), a następnie **miejsce spotkań** (39,2%) oraz **salę do zajęć sportowych** (37,4%).

Wykres 14. Odpowiedzi na pytanie „Z jakiej przestrzeni chciałbyś/abyś korzystać?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród uczniów z gminy Piaseczno.

Zestaw trzech najczęściej zaznaczanych odpowiedzi w analizowanym pytaniu jest taki sam dla respondentów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jak i respondentów z miasta Piaseczna i terenów wiejskich gminy. Widoczne jest jednak relatywnie duże zainteresowanie korzystaniem z siłowni przez uczniów szkół ponadpodstawowych na tle innych grup. Uczniowie szkół podstawowych, jak i uczniowie z terenów wiejskich gminy widocznie chętniej korzystaliby z sali do zajęć sportowych.

Tabela 13. Odpowiedzi na pytanie „Z jakiej przestrzeni chciałbyś/abyś korzystać?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów

	ogółem	szkoła podstawowa	szkoła ponadpodstawowa	miasto Piaseczno	tereny wiejskie gminy
studio nagrań	11,7%	11,1%	12,7%	12,9%	10,7%
studio fotograficzne	12,1%	11,5%	13,9%	12,4%	11,8%
sala do zajęć sportowych	37,4%	41,6%	28,9%	29,7%	42,5%
siłownia	44,6%	41,6%	53,8%	45,8%	43,9%
sala widowiskowa ze sceną	9,9%	9,1%	10,4%	8,4%	11,8%
sala komputerowa	20,6%	23,6%	14,5%	20,9%	18,2%
pracownia plastyczna	18,1%	16,6%	21,4%	16,1%	18,6%
pomieszczenie z grami planszowymi	10,4%	10,1%	11,0%	12,0%	8,2%
miejsce spotkań z kanapami, pufami itp.	39,2%	39,7%	39,9%	36,9%	41,8%
żadne z powyższych	8,9%	9,4%	6,4%	9,6%	8,9%

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Zdaniem mieszkańców oraz reprezentantów instytucji, którzy brali udział w badaniach jakościowych na potrzeby niniejszej diagnozy, dzieci i młodzież to grupy społeczne, którym należy poświęcić szczególną uwagę. Inwestycja w młode pokolenie traktowana jest jako inwestycja w przyszły kapitał społeczny. Obecnie działania społeczne kierowane do dzieci i młodzieży nabierają szczególnego znaczenia z uwagi na **nadmierne związanie młodych ze światem cyfrowym**, co jest źródłem wielu różnych trudności rozwojowych (w obszarze emocjonalności, relacji społecznych, jak również otwartości na inne, offline’owe bodźce).

Zarówno w opinii młodzieży, jak i rodziców, w Piasecznie **brakuje przestrzeni publicznej atrakcyjnej dla młodych ludzi**. Na terenie gminy znajduje się skatepark oraz parki miejskie – miejsca te są jednak niewystarczające względem zgłaszanych potrzeb. Przykładem atrakcyjnej, w perspektywie młodzieży, przestrzeni wspólnej jest warszawski Ave Park

(ul. Krakowiaków 80/98) ⁶ - całoroczny kryty i ogrzewany skatepark z zapleczem gastronomicznym.

Młodzi mieszkańcy Piaseczna wyrażają potrzebę utworzenia dostępnej publicznie przestrzeni miejskiej, które spełniałoby ich wymagania, tj.:

- miejsce suche, dostępne również w miesiącach zimowych (częściowo kryte),
- przestrzeń wyodrębniona (choćby symbolicznie) od miejsc zabawy dzieci (place zabaw) czy głównych traktów pieszych w mieście,
- przestrzeń umożliwiającą podjęcie spontanicznej aktywności sportowej (typu parkour, skatepark, kosze do koszykówki etc.),
- przestrzeń sprzyjająca integracji (konieczna mała infrastruktura typu ławy, ławki, stoły, kosze na śmieci),
- miejsce dobrze skomunikowane (dostępny transport publiczny bądź lokalizacja w centralnej części Piaseczna).

Poza atrakcyjną i dostępną przestrzenią publiczną, młodzież oczekuje również **ciekawej oferty zajęć dodatkowych**. W opinii reprezentantów Młodzieżowej Rady Miasta, szczególnym zainteresowaniem wśród młodych cieszą się zajęcia sportowe proponowane przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Piasecznie (sekcji jest wiele i są one postrzegane jako atrakcyjne). Mimo że w gminie istnieje relatywnie szeroki wachlarz zajęć adresowanych do młodego pokolenia, to okazuje się, że młodzież z jednej strony nie ma wiedzy o dostępnej ofercie, z drugiej zaś mówi się o tym, że młodym brakuje bodźca do działania – impulsu do wyjścia z domu.

Za przyczyny takiego stanu rzeczy upatruje się wspomniany wcześniej **brak bodźcującego środowiska domowego** (za co odpowiedzialni są rodzice) oraz **marazm wynikający z przebodźcowania cyfrowego**. Osoby pracujące na co dzień z młodzieżą wskazują na powszechność zjawiska określanego jako "doomscrolling" albo "mindless scrolling" polegającego na kompulsywnym, niekontrolowanym przewijaniu treści (np. w mediach społecznościowych, newsach) przy jednoczesnym odczuwaniu dyskomfortu psychicznego

⁶ https://avepark.pl/?gad_source=1&gbraid=0AAAAAoxYlQixN_3mv9-KRweqIWdkuwbyQ&gclid=CjwKCAjw--K_BhB5EiwAuwYoyoacI2K3ZhC-Joh19k-IqfaWUWnMsPa_4YyGk7VZ6gxhkSggR5KmHBoCaTkQAvD_BwE, dostęp 11.04.2025

w sytuacji ,gdy aktywność ta zostaje uniemożliwiona (np. podczas lekcji szkolnych, rozmowy twarzą w twarz).

Na kanwie prowadzonych spotkań pojawiły się sugestie wyjścia naprzeciw ww. problemom społecznym poprzez praktykę **pedagogiki ulicy**. Jest to bardzo specyficzna i trudna forma pracy z młodzieżą, szczególnie tą wykluczoną społecznie albo zagrożoną marginalizacją. Pedagog uliczny (*streetworker*) to osoba pracująca w przestrzeni publicznej — dosłownie „na ulicy” — z dziećmi i młodzieżą. Celem jest tu nawiązanie relacji zaufania z młodymi ludźmi w ich naturalnym środowisku (skoro oni nie przychodzą do „systemu”, system musi wyjść do nich). Rolą pedagoga ulicy jest wsparcie rozwoju osobistego i społecznego młodzieży, inspirowanie, motywowanie do zmiany czy także pomoc w codziennych problemach: kontaktach ze szkołą bądź rodziną.

3.2.6 Funkcjonowanie rodzin – ocena mieszkańców

Ankietowani dostając do oceny spektrum sytuacji w gminie oceniali także aspekty związane z funkcjonowaniem rodzin. Oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. **Ze wskazanych obszarów mieszkańcy najlepiej oceniają warunki mieszkaniowe (to trzeci najlepiej oceniany aspekt życia w gminie), a najłbiej – dostępność doradztwa psychologicznego i bezpieczeństwo publiczne (te obszary znajdują się w pierwszej trójce najłbiej ocenianych aspektów życia w gminie).** Mieszkańcy terenów wiejskich gminy wyraźnie łbiej oceniają dostępność komunikacyjną niż ogół respondentów. Niska ocena dostępności doradztwa psychologicznego oraz bezpieczeństwa publicznego wskazuje na pilną potrzebę wzmocnienia działań w tych obszarach. Problemy z komunikacją, szczególnie odczuwane na terenach wiejskich, sugerują konieczność dalszego rozwoju transportu publicznego oraz połączeń drogowych.

Tabela 14. Średnia ocena oferty wsparcia dla rodzin w problemie przemocy domowej, dostępności doradztwa psychologicznego, warunków mieszkaniowych, bezpieczeństwa publicznego i dostępności komunikacyjnej wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

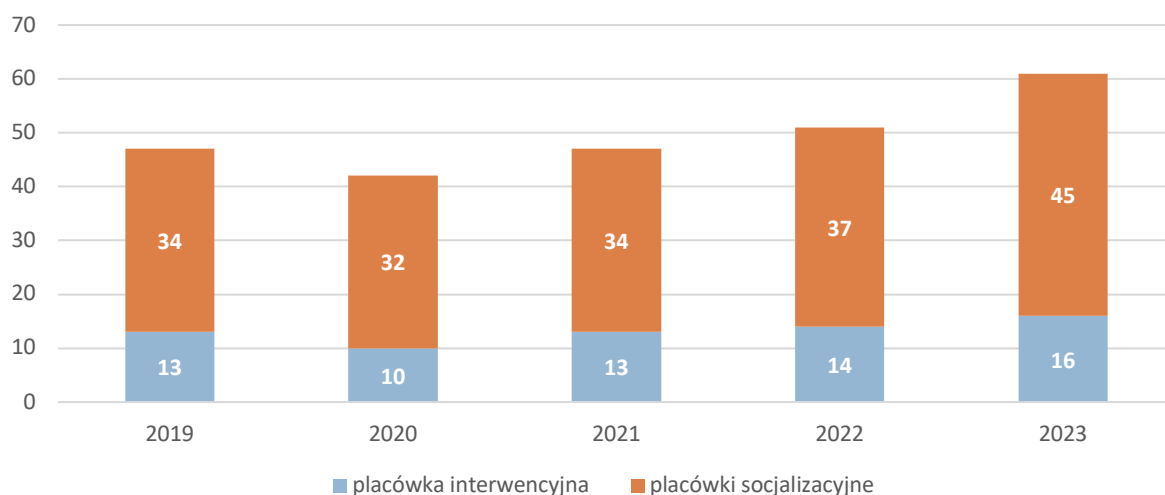
Wyszczególnienie	ogółem	mieszkańcy terenów wiejskich gminy
oferta wsparcia dla rodzin w problemie przemocy domowej	3,08	-
dostępność doradztwa psychologicznego	2,84	-
warunki mieszkaniowe	3,30	-
bezpieczeństwo publiczne	2,86	-
dostępność komunikacyjna	3,23	2,91

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.3 System pieczy zastępczej

Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku w gminie Piaseczno było 61 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej od 2020 roku notuje trend wzrostowy. **Rosnąca liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej** w gminie Piaseczno może świadczyć o stale obecnej potrzebie wzmacniania systemu wsparcia rodzin w kryzysie. Sytuacja ta generuje zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-wychowawcze, psychologiczne oraz interwencyjne. W odpowiedzi na ten trend warto inwestować w rozwój profilaktyki społecznej, wsparcia dla rodzin zastępczych oraz lokalnych programów wzmacniania kompetencji rodzicielskich.

Wykres 15. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]

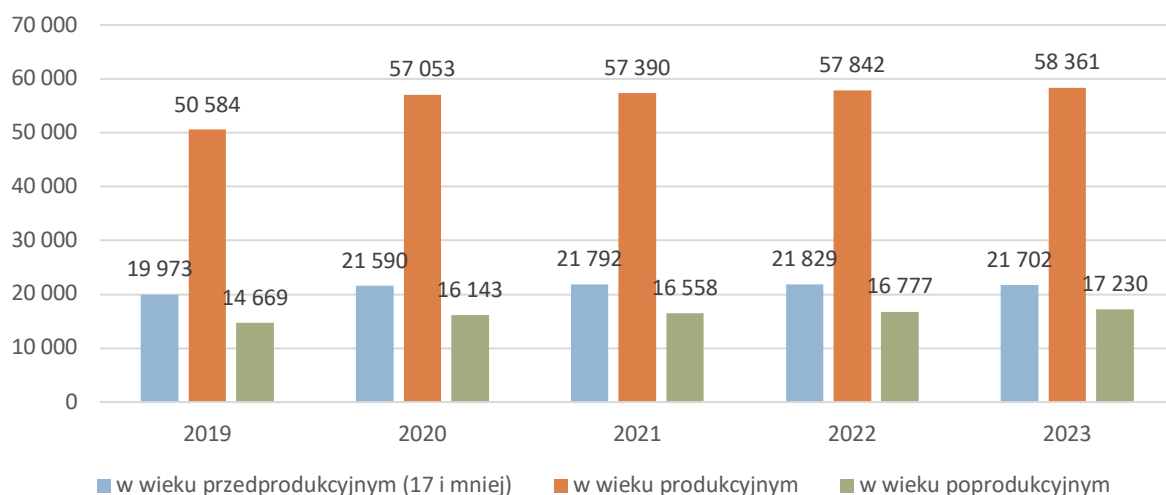

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.4 Wyzwania demograficzne i sprawy seniorów

W gminie Piaseczno można zauważyć stopniowy wzrost liczby osób we wszystkich grupach wiekowych, ale **najwyższy w ujęciu procentowym – w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym**. Według danych GUS w 2023 roku ich liczba była o 17,5% wyższa niż w 2019 roku. W 2023 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności gminy Piaseczno wyniósł – według danych GUS – 17,7%, nieco więcej niż w 2019 roku (17,2%). Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Piaseczno wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów, takie jak opieka długoterminowa, wsparcie domowe czy programy aktywizujące. Utrzymujący się trend starzenia się społeczeństwa może także wymagać zwiększania nakładów na infrastrukturę opiekuńczą oraz kadry socjalne.

Wykres 16. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na tle innych dużych podwarszawskich gmin miejsko-wiejskich gmina Piaseczno odznacza się jednym z niższych udziałów osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności, ale bardzo dynamicznym procentowym wzrostem tej grupy wiekowej, zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie w 2023 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o ¼ w porównaniu z rokiem 2019.

Tabela 15. Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym 2019-2023 oraz udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności w 2023 roku w gminie Piaseczno na tle innych jednostek

Jednostka	Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym 2019-2023 [%]	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności w 2023 roku [%]
Woj. mazowieckie	3,1%	22,1%
Powiat piaseczyński	15,4%	18,4%
Gmina Piaseczno	17,5%	17,7%
Gmina Piaseczno - miasto	11,2%	18,3%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	26,2%	17,0%
Gmina Konstancin-Jeziorna	9,2%	26,3%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	9,6%	18,8%
Gmina Radzymin	16,0%	16,0%
Gmina Wołomin	4,9%	22,7%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ankietowani dostając do oceny spektrum sytuacji w gminie oceniali także wsparcie seniorów. Oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. **Badani dobrze oceniają poziom wsparcia dla seniorów w gminie, a jeszcze lepiej oceniają go same osoby w wieku 60 lat i więcej oraz osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się osoba w wieku 60 i więcej. To jeden z trzech najlepiej ocenianych przez respondentów badania aspektów życia w gminie Piaseczno.**

Tabela 16. Średnia ocena wsparcia dla osób starszych wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	ogółem	osoby w wieku 60 lat i więcej oraz osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się osoba w wieku 60 i więcej
wsparcie dla osób starszych	3,35	3,51

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Starzenie się społeczeństwa traktowane jest za jedno z najważniejszych wyzwań społecznych dla gminy. **Zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów przewyższa podaż tych usług.** Mimo niezwykle szerokiej oferty dedykowanej seniorom, liczba dostępnych miejsc w ramach zajęć jest niewystarczająca w relacji do zgłoszeń. Powstające listy rezerwowe (dotyczy zarówno miejsc w Klubach Seniora, jak i w Uniwersytecie Trzeciego Wieku czy w Dziennym Domie Pobytu Seniora w Przestrzeni „Pod Klonami”) wskazują na popyt często dwukrotnie przewyższający podaż usług. Niejednokrotnie dochodzi do **zjawiska clubbingu** - seniorzy ustalają sobie prywatny harmonogram codziennych zajęć korzystając z nieodpłatnej oferty kilku różnych instytucji. Na przeciwnym biegunie znajdują się ci **seniorzy, którzy miesiącami, a nawet latami czekają na możliwość zapisu na zajęcia.**

Na podstawie przeprowadzonych badań jakościowych wyróżnić można kilka kategorii mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w kontekście przejawianego przez nich zainteresowania bieżącą ofertą senioralną gminy Piaseczno:

- Aktywni uczestnicy zajęć (jak się okazuje, jest to dość hermetyczne grono najbardziej aktywnych i zmotywowanych mieszkańców),
- Osoby nieuczestniczące w zajęciach:
 - Osoby na listach rezerwowych,
 - Osoby, które nie wiedzą o istniejącej ofercie → nie szukając aktywnie nie natrafiły na odpowiednie komunikaty,
 - Osoby, które wiedzą o istniejącej ofercie, ale mają obawy przed dołączeniem do spotkań → potrzebują motywacji, zaproszenia, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa bądź nie chcą wykazać swoich dochodów (w przypadku ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej, ustawa nakłada obowiązek ich ujawnienia) - tym samym potencjalnie mogą zainteresować się ofertą komercyjną)
 - Osoby, które wiedzą o istniejącej ofercie, ale nie są zainteresowane uczestnictwem z uwagi na wyznawane postawy do życia i posiadane bariery mentalne.

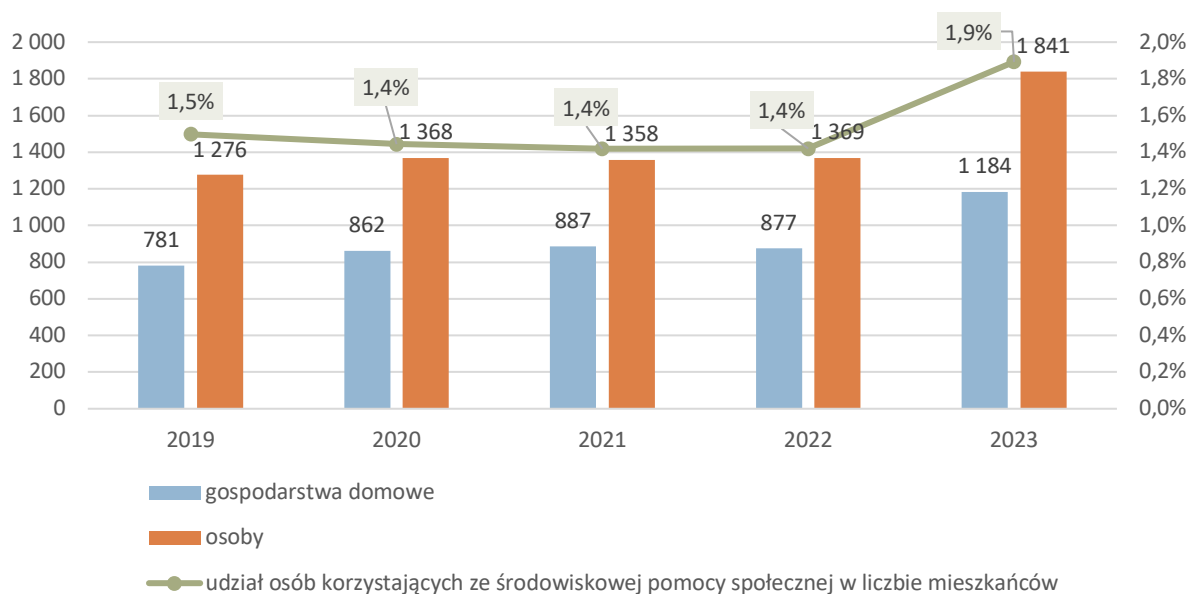
Celem dla Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie jest **włączenie do uczestnictwa osób z list rezerwowych**, a następnie **dotarcie z informacją do grup nieposiadających wiedzy o ofercie oraz pochylenie się nad grupą, która przejawia obawy przed dołączeniem do spotkań**, mimo zainteresowania.

3.5 Pomoc społeczna

3.5.1 Skala korzystania z pomocy społecznej

Według danych GUS w 2023 roku ze **środowiskowej pomocy społecznej w gminie Piaseczno korzystały 1 184 gospodarstwa domowe i 1 841 osób w tych gospodarstwach**. Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności wzrósł według statystyk publicznych z 1,5% w 2019 roku do 1,9% w 2023 roku. Zasięg korzystania z pomocy społecznej w gminie Piaseczno jest wyższy dla osób w wieku przedprodukcyjnym (2,1%) i poprodukcyjnym (2,9%) niż produkcyjnym (1,4%).

Wykres 17. Liczba gospodarstw domowych [szt.] i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej [os.] oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców [%] w gminie Piaseczno w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na tle porównywanych jednostek gmina Piaseczno charakteryzuje się bardzo niskim udziałem korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności – niższy notowany jest jedynie w gminie Radzymin (1,4%). Takie ukształtowanie omawianego wskaźnika może świadczyć o relatywnie dobrej sytuacji materialnej mieszkańców, wysokiej skuteczności lokalnych programów wsparcia czy silnym kapitale społecznym, co zmniejsza zapotrzebowanie na wsparcie instytucjonalne.

Tabela 17. Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

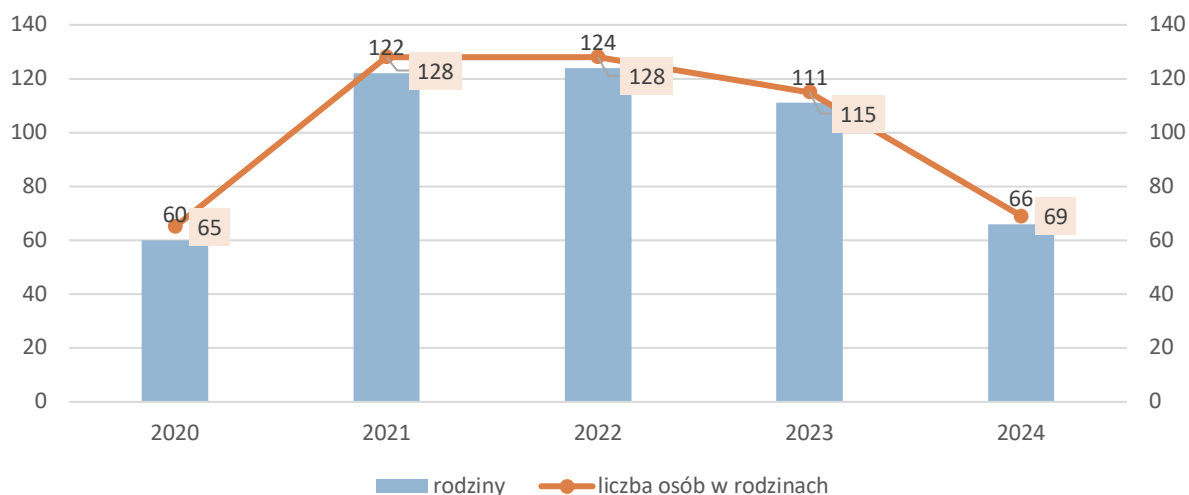
Jednostka	Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności w 2023 roku [%]
Woj. mazowieckie	2,7%
Powiat piaseczyński	1,8%
Gmina Piaseczno	1,9%
Gmina Konstancin-Jeziorna	3,0%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	2,5%
Gmina Radzymin	1,4%
Gmina Wołomin	2,9%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.5.2 Bezdomność

W 2024 roku z **pomocy społecznej z powodu bezdomności** w gminie Piaseczno skorzystało **66 rodzin z 69 osobami w tych rodzinach** – mniej niż latach wcześniejszych, gdy liczby te przekraczały 100 rodzin i osób.

Wykres 18. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Piaseczno jest wyższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

Tabela 18. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

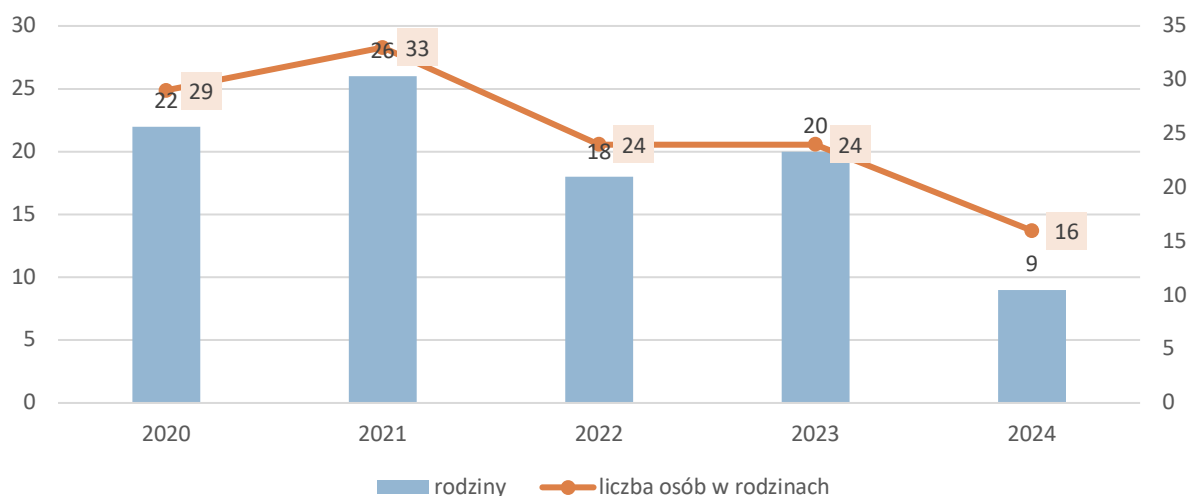
Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	0,79
Powiat piaseczyński	0,71
Gmina Piaseczno	1,14

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.5.3 Osoby opuszczające zakłady karne

W 2024 roku z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w gminie Piaseczno skorzystało 9 rodzin z 16 osobami w tych rodzinach – mniej niż latach wcześniejszych.

Wykres 19. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w gminie Piaseczno jest podobna co w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

Tabela 19. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	0,22
Powiat piaseczyński	0,22
Gmina Piaseczno	0,21

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.5.4 Mniejszości narodowe

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku w gminie Piaseczno mieszkało 2 984 osoby z niepolskim obywatelstwem (2 170 w mieście Piaseczno i 814 na terenach wiejskich gminy). Były to osoby z Ukrainy (2 101 osób), Białorusi (252 osoby), Rosji (70 osób), Wietnamu (67 osób) i in. Informacje te należy jednak zaktualizować o **dynamiczną zmianę w zakresie mniejszości narodowych wskutek konfliktu na Ukrainie**, który wybuchł w lutym 2022 roku. Fala uchodźców z tego kraju znalazła się w Polsce, także w gminie Piaseczno. Po 24 lutego 2022 w piaseczyńskim urzędzie nadano 5 153 numerów PESEL o statusie UKR, do końca 2022 r. 4 909, natomiast od 1.01.2023 do 16.02.2023 - 244. W styczniu 2023 r. średniomiesięczna liczba uczniów z Ukrainy w szkołach prowadzonych przez gminę Piaseczno wynosiła 440 osób, a ponad 300 uczniów korzystało z dodatkowych lekcji języka polskiego. Ponadto w styczniu 2023 roku do przedszkoli w gminie uczęszczało 48 dzieci z Ukrainy⁷.

Wyzwania związane z mniejszościami narodowymi stanowią przedmiot dyskusji zarówno wśród urzędników, jak i mieszkańców gminy. Zdaniem przedstawicieli instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych, **mniej niż połowa imigrantów zaadaptowała się w środowisku lokalnym** - przyswajając język polski i na równi uczestnicząc w życiu społecznym i kulturalnym gminy Piaseczno. W opinii przedstawicieli edukacji, zauważalnym problemem jest wysoka absencja szkolna wśród dzieci i młodzieży pochodzenia ukraińskiego

⁷ <https://piaseczno.eu/rocznica-wybuchu-wojny-w-ukrainie/>, dostęp: 28.04.2025.

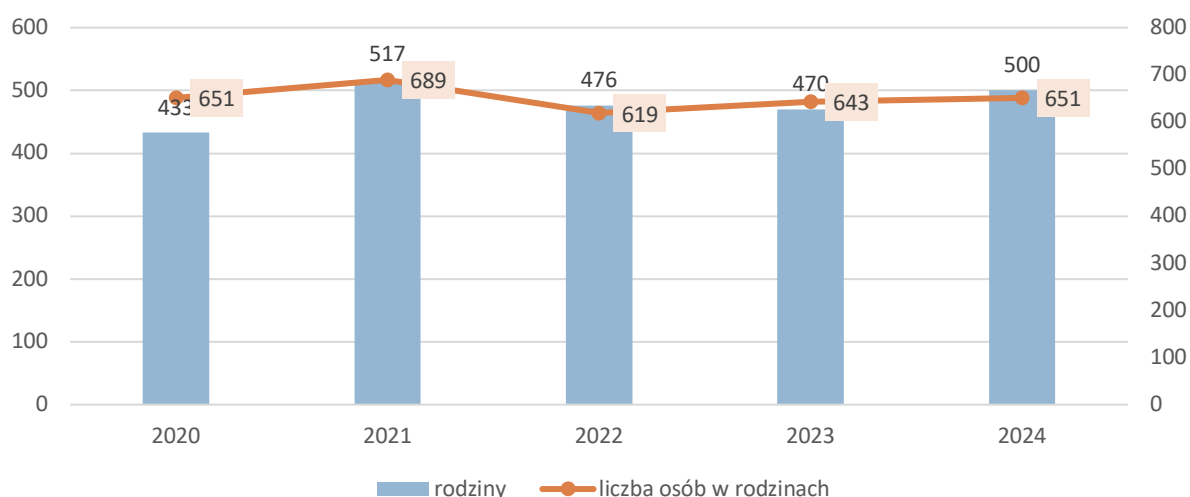
oraz brak otwartości całych rodzin na komunikację w języku polskim. Kolejnym wyzwaniem są zmiany w obszarze mieszkalnictwa - starsze osiedla zlokalizowane w centrum Piaseczna stają się enklawą imigrantów (głównie pochodzenia ukraińskiego, aczkolwiek zjawisko dotyczy również innych nacji, których przedstawiciele grupowo wynajmują lokale mieszkalne i kwatery pracownicze w Piasecznie, na co dzień pracując w Warszawie). Dla części respondentów, przejście osiedli miejskich (jak np. osiedle zwane Ptasim) przez homogeniczne grupy imigrantów powoduje spadek poczucia bezpieczeństwa publicznego (zgłaszane są słowne zaczepki, wulgaryzmy, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, hałas).

3.6 Promocja i ochrona zdrowia

3.6.1 Problemy zdrowotne

Obraz popytu na wsparcie dla osób o trudnościach zdrowotnych zarysowują dane o liczbie osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu **długotrwałej lub ciężkiej choroby**. W 2024 roku z pomocy społecznej z tego powodu w gminie Piaseczno skorzystało **500 rodzin z 651 osobami w tych rodzinach**. To najważniejszy powód udzielania pomocy społecznej w gminie Piasecznie, biorąc pod uwagę liczbę wspieranych rodzin.

Wykres 20. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w gminie Piaseczno jest niższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

Tabela 20. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	8,23
Powiat piaseczyński	5,11
Gmina Piaseczno	4,83

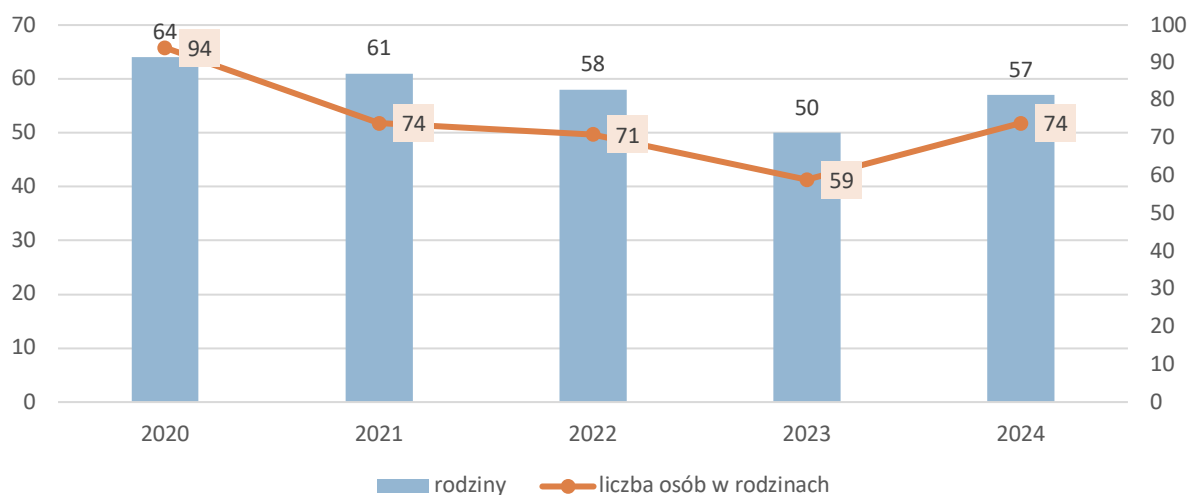
Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W opinii rozmówców, kluczowym wyzwaniem dla gminy w odniesieniu do ochrony zdrowia jest problematyka **kryzysu zdrowia psychicznego** wśród mieszkańców oraz głębszych zaburzeń psychicznych wymagających hospitalizacji lub stałego nadzoru ambulatoryjnego. Brak wsparcia dziennego prowadzi do sytuacji, w której osoby młode, względnie poprawnie funkcjonujące w społeczności posyłane są do całodobowych Domów Pomocy Społecznej.

3.6.2 Uzależnienia

Zagrożeniem dla stanu zdrowotnego mieszkańców gminy Piaseczno są m.in. **uzależnienia**. W 2024 roku z **powodu alkoholizmu z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 57 rodzin z 74 osobami w tych rodzinach**. Rok 2024 przerwał trend spadkowy liczby korzystających z pomocy społecznej z tego powodu.

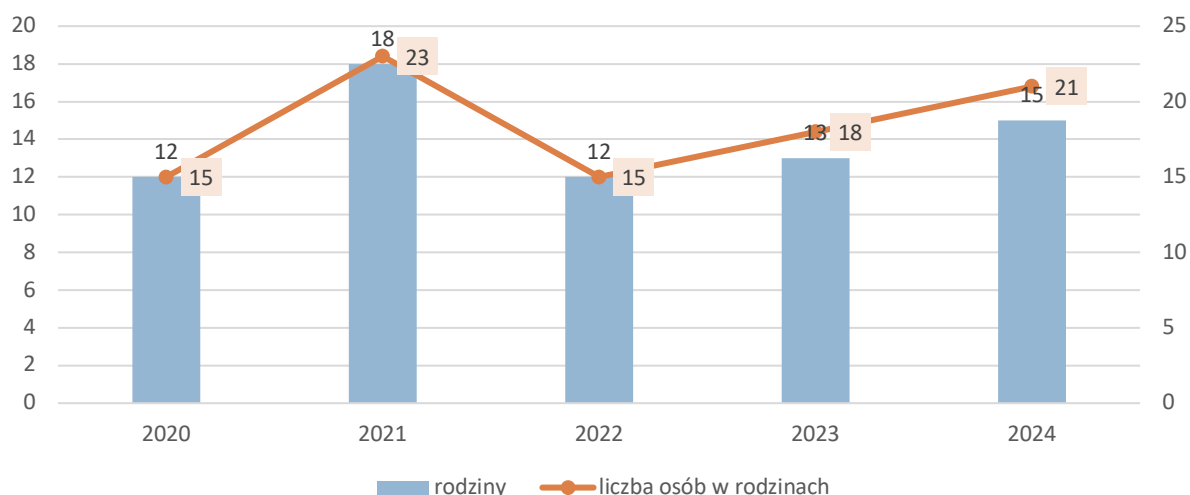
Wykres 21. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Z kolei z powodu narkomanii z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało w 2024 roku 15 rodzin z 21 osobami w tych rodzinach. Niepokojącym jest trend wzrostowy w omawianym aspekcie, notowany od 2022 roku.

Wykres 22. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie Piaseczno jest niższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego. W przypadku narkomanii jest niższa jedynie od wyniku dla województwa mazowieckiego.

Tabela 21. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz narkomanii na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu narkomanii na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	1,02	0,15
Powiat piaseczyński	0,53	0,08
Gmina Piaseczno	0,51	0,13

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zdaniem przedstawicieli instytucji publicznych **problem alkoholowy jest widoczny w gminie**. Podkreśla się przy tym **zmianę profilu współczesnego alkoholika** – obecnie coraz częstszym problemem staje się alkoholizm wysokofunkcjonujący (maskowanie problemu i brak widocznych objawów, tzw. „pozorna normalność”).

3.5.3 Promocja i ochrona zdrowia – ocena mieszkańców

Mieszkańcy w przeprowadzonej na potrzeby diagnozy ankiecie dostali do oceny spektrum sytuacji w gminie – także dotyczące ochrony zdrowia - i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. Mieszkańcy **slabo oceniają dostęp do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej – to najgorzej oceniany obszar życia w gminie Piaseczno**. Można zauważyć, że osoby posiadające w gospodarstwie domowym osobę z niepełnosprawnością nieco słabiej oceniają obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnością niż ogół respondentów badania. Niska ocena dostępu do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej wskazuje na lukę w ofercie usług medycznych w gminie Piaseczno – jednocześnie jednak problemy z dostępem do ochrony zdrowia są ogólnopolskim problemem systemowym.

Tabela 22. Średnia ocena oferty pomocy dla osób uzależnionych, dostępu do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej oraz wsparcia dla osób z niepełnosprawnością wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	ogółem	osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się osoba z niepełnosprawnością
oferta pomocy dla osób uzależnionych	3,04	-
dostęp do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej	2,69	-
wsparcie dla osób z niepełnosprawnością	2,98	2,74

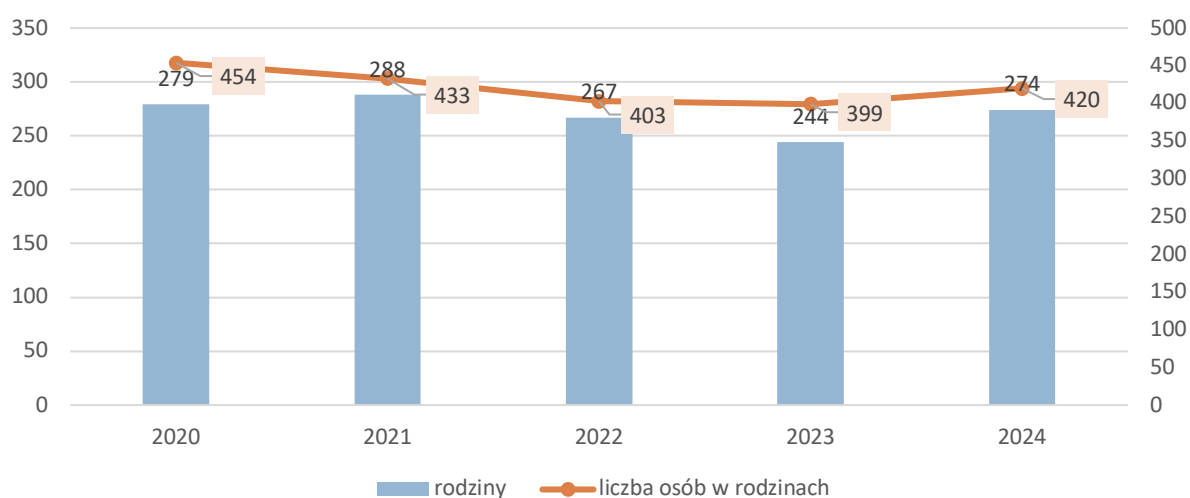
Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.7 Osoby z niepełnosprawnością

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w gminie Piaseczno mieszkały 8 633 osoby z niepełnosprawnością – 3 901 mężczyzn i 4 732 kobiety. 4 673 osób było osobami z niepełnosprawnością stwierdzoną prawnie, a 3 960 – jedynie biologicznie. Osoby z niepełnosprawnością stanowiły w 2021 roku 9,0% mieszkańców gminy.

W 2024 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 274 rodziny z 420 osobami w tych rodzinach. Niepełnosprawność to trzeci najczęstszy powód udzielania pomocy społecznej w analizowanej gminie, biorąc pod uwagę liczbę rodzin korzystających ze wsparcia.

Wykres 23. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminie Piaseczno jest niższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

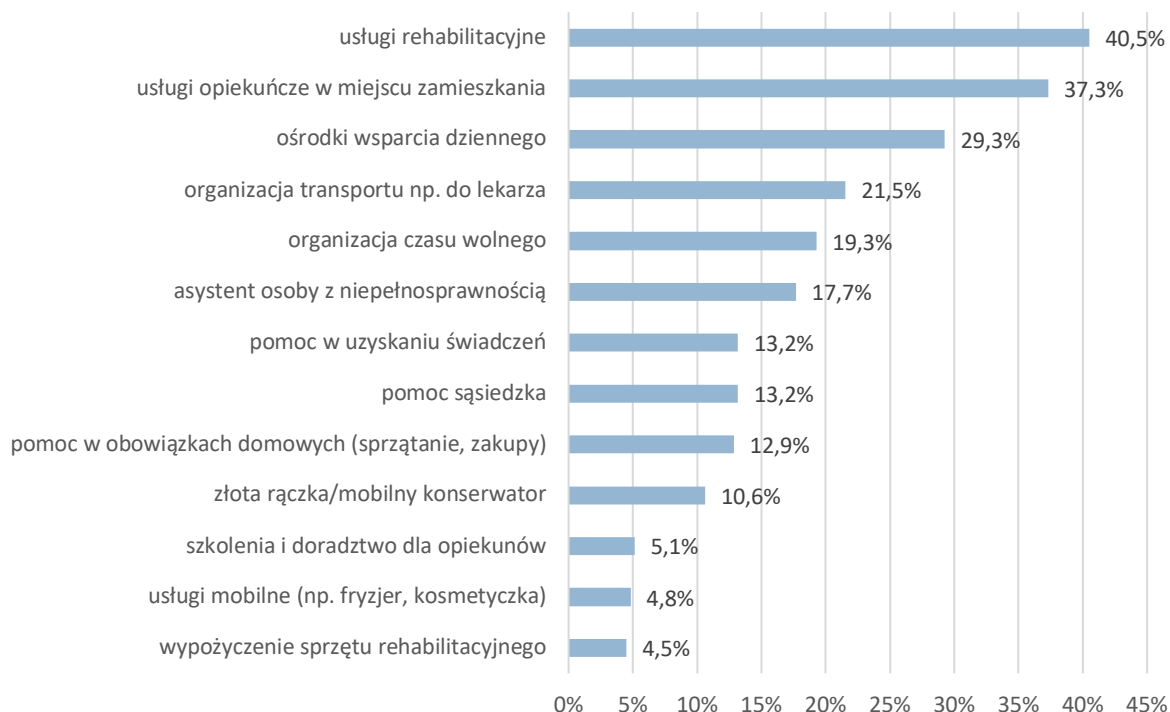
Tabela 23. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	5,57
Powiat piaseczyński	2,98
Gmina Piaseczno	2,51

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając do wyboru maksymalnie 3 usługi dedykowane osobom starszym i z niepełnosprawnością, na które jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno, w pierwszej kolejności wskazano na **usług rehabilitacyjne** (40,5%), a następnie **usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** (37,3%) oraz **ośrodki wsparcia dziennego** (29,3%).

Wykres 24. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM STARSZYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

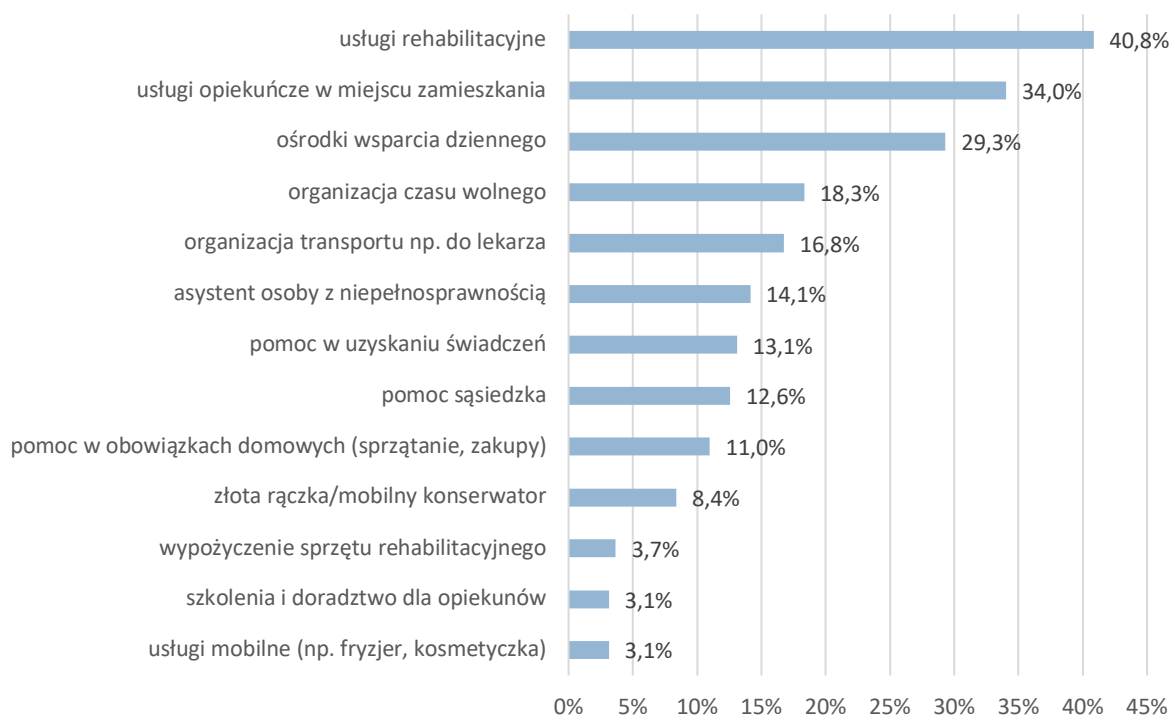

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Wśród osób w wieku 60 lat i więcej oraz osób, które posiadają w gospodarstwie domowym osobę w tym wieku i/lub osobę z niepełnosprawnością trzy najczęściej wskazywane usługi dedykowane osobom starszym i z niepełnosprawnością są takie same, jak dla ogółu respondentów – **usługi rehabilitacyjne** (wskazywane przez 40,8% osób z tej grupy), **usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** (34,0%) oraz **ośrodki wsparcia dziennego** (29,3%).

Wykres 25. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM STARSZYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób w wieku 60 lat i więcej oraz osób, które posiadają w gospodarstwie domowym osobę w tym wieku i/lub osobę z niepełnosprawnością

*poproszono o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

W badaniach jakościowych podniesiona została problematyka **niepełnosprawności intelektualnej mieszkańców**. Największe wyzwanie stanowią osoby, które przekroczyły 24. rok życia, a tym samym ukończyły naukę w szkole specjalnej. Piaseczyński rynek pracy co do zasady nie oferuje im odpowiedniej liczby wakatów (jako na wyjątek wskazuje się dobre praktyki realizowane przez portugalską spółkę Jeronimo Martins⁸). Co więcej, w gminie **brakuje wsparcia dziennego**. Liczba miejsc w Środowiskowym Domu Pomocy oraz w Warsztacie Terapii Zajęciowej jest niewystarczająca. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazują natomiast, że **niepełnosprawność intelektualna nie powinna być powodem izolacji społecznej**. Na tle tego stanowiska, istnienie ŚDS oraz WTZ nie tyle

⁸ <https://media.biedronka.pl/369125-juz-ponad-1000-osob-z-niepelnosprawnosciami-pracuje-w-biedronce>, dostęp: 12.04.2025

nie rozwiązuje, co wręcz wzmaga problem separacji osób z niepełnosprawnościami od reszty społeczeństwa. Oczekiwanym rozwiązaniem jest **tworzenie przestrzeni inkluzywnych**. Jest to proces, który zakłada usuwanie barier – zarówno fizycznych, jak i społecznych – w celu zapewnienia pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością intelektualną w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i zawodowym. Kluczowe znaczenie ma tu nie tylko dostosowanie infrastruktury, ale także budowanie świadomości społecznej oraz otwartości na innych. Przykładem takiego miejsca jest warszawska kawiarnia społeczna „tomMy”⁹ prowadzona przez Fundację Leny Grochowskiej, która wspiera aktywizację osób z niepełnosprawnością intelektualną. W kawiarni zatrudnionych jest kilkanaście osób z niepełnosprawnościami, które pracują jako kelnerzy, bariści i ceramicy. Oprócz serwowania kawy i wypieków, kawiarnia organizuje warsztaty artystyczne oraz sprzedaż wyrobów ceramicznych. To także przestrzeń dla wydarzeń kulturalnych i integracyjnych.

3.8 Edukacja i wychowanie

3.8.1 Wychowanie przedszkolne

W gminie Piaseczno do przedszkoli uczęszczało 5 213 dzieci, z czego 1 412 w przedszkolach prowadzonych przez gminę. „Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku” wskazuje, że na koniec września 2023 roku do gminnych przedszkoli uczęszczało 1 439 dzieci, a pozostałe korzystały m.in. z przedszkoli publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne i prawne, przedszkola niepubliczne i in.¹⁰.

⁹ <https://fundacjalenygrochowskiej.pl/kat-aktualnosci/tomy-kawiarnia-w-warszawie-otwarta/>, dostęp: 25.04.2025

¹⁰ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 99.

Tabela 24. Struktura dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno w 2023 roku

Rodzaj placówki wychowania przedszkolnego	Liczba korzystających dzieci
Przedszkola publiczne prowadzone przez gminę	1 412
Przedszkola publiczne prowadzone przez osoby fizyczne i prawne inne niż JST	1 569
Przedszkola niepubliczne	1 817
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę	251
Oddziały przedszkolne w niepublicznych szkołach podstawowych	42
Niepubliczne punkty przedszkolne	122
Razem	5 213

Źródło: Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 100.

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dostarcza informacji na temat stopnia objęcia dzieci w wieku 3-6 lat wychowaniem przedszkolnym – według tego źródła **odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno w 2023 roku wyniósł 108,1%** - 133,5% dla miasta Piaseczno i 81,8% dla terenów wiejskich gminy. Wskaźnik powyżej 100% oznacza, że do przedszkoli w mieście Piaseczno uczęszczają nie tylko dzieci zameldowane w tym obszarze, ale także spoza niego – np. z innych gmin lub części wiejskiej. Może to wynikać z większej dostępności, lepszej oferty edukacyjnej lub dogodnej lokalizacji placówek miejskich. Taki stan może prowadzić do przeciążenia miejskiej infrastruktury przedszkolnej i konieczności zwiększenia nakładów na budowę nowych placówek czy zatrudnianie dodatkowego personelu. Sytuacja objęcia większej liczby dzieci wychowaniem przedszkolnym niż liczby dzieci w wieku 3-6 lat na danym terenie jest charakterystyczna dla wszystkich porównywanych z gminą Piaseczno dużych gmin miejsko-wiejskich w sąsiedztwie Warszawy.

Tabela 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2023 roku [%]
Woj. mazowieckie	99,7%
Powiat piaseczyński	103,1%
Gmina Piaseczno	108,1%
Gmina Piaseczno - miasto	133,5%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	81,8%
Gmina Konstancin-Jeziorna	118,7%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	104,5%
Gmina Radzymin	107,6%
Gmina Wołomin	110,3%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

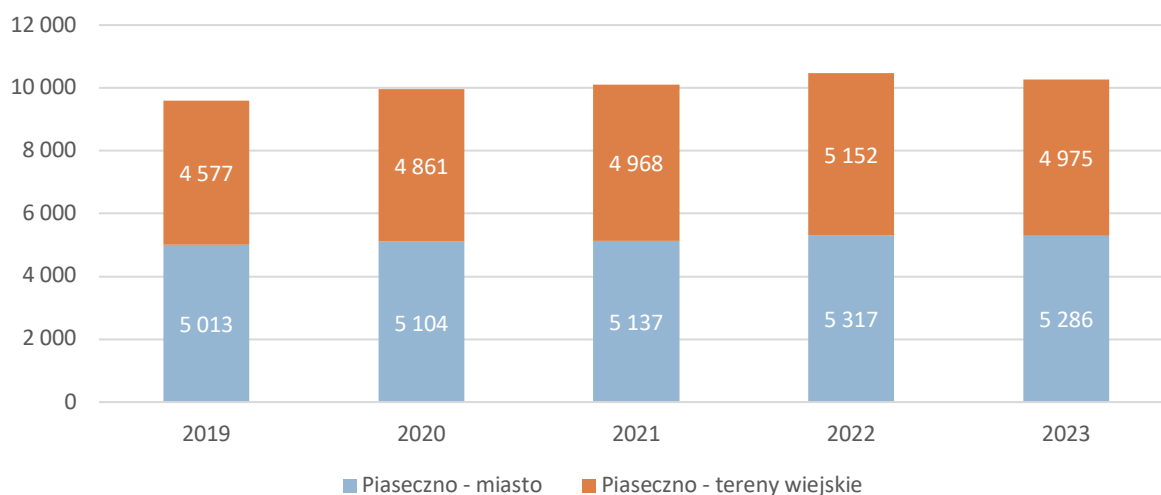
3.8.2 Edukacja na poziomie podstawowym

Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku do szkół podstawowych w gminie Piaseczno uczęszczało 10 261 uczniów – o 7,0% więcej niż w 2019 roku, przy czym wzrost liczby uczniów w mieście Piaseczno w tym czasie wyniósł 5,4%, a w na terenach wiejskich gminy – 8,7%. „Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku” wskazuje na 9 835 uczniów szkół podstawowych w gminie Piaseczno – 8 793 w szkołach publicznych i 1 042 w szkołach niepublicznych¹¹. Różnice mogą wynikać z innych metod zbierania danych (np. różne terminy sposób/aktualizacji danych, definicje). Wartość współczynnika skolaryzacji netto ¹² w gminie Piaseczno wyniósł w 2023 roku 96,7%, przy czym w mieście Piaseczno 101,5%, a na terenach wiejskich gminy - 92,0%.

¹¹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 101-102.

¹² Współczynnik skolaryzacji netto - relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Wykres 26. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wskazano z badaniach jakościowych, część szkół podstawowych znajduje się przy granicach administracyjnych gminy, stąd, jak szacują przedstawiciele instytucji gminnych, około 30% uczniów to dzieci spoza gminy Piaseczno (głównie obwody południowe). Z drugiej strony, część mieszkańców dojeżdżających na co dzień do Warszawy do pracy decyduje się na zapisanie dzieci do szkół w stolicy.

Zdaniem rozmówców, **szkoły podstawowe na terenie gminy są przepelnione** – według wskazań Centrum Usług Wspólnych w Piasecznie, trzy placówki liczą obecnie ponad 1 000 uczniów – to Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Józefosławiu (1 879 uczniów w 2023 roku), Szkoła Podstawowa nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie (1 525 uczniów) oraz Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Piasecznie (1 210 uczniów)¹³. Z uwagi na zmianę struktury mieszkaniowej w obrębie całej gminy, tj. powstawanie nowych osiedli na terenach wiejskich – np. w Głoskowie, Złotokłosie zdecydowano się na zmianę obwodów szkolnych celem wyrównania liczby uczniów w szkołach¹⁴.

¹³ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 101.

¹⁴ Uchwała nr 1300/XLIII/2014 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie ustalenia planu sieci i określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Piaseczno.

Wyzwaniem związanym z demografią są obserwowane braki meldunku osób napływowych w gminie. **Brak pełnych informacji o liczbie mieszkańców prowadzi do sytuacji, w której usługi publiczne, takie jak opieka zdrowotna, pomoc społeczna czy edukacja, są niedostosowane do rzeczywistego zapotrzebowania.** Z informacji pozyskanych od uczestników spotkań wynika, że w efekcie braku zameldowania w miejscu zamieszkania, gmina Piaseczno ma trudności z organizacją wystarczającej liczby miejsc w szkołach.

O jakości edukacji na poziomie podstawowym, jak i średnim mówią statystyki dotyczące zdawalności egzaminów. Wyniki **egzaminu ósmoklasisty w gminie Piaseczno rokrocznie przewyższają średnie osiągnięte zarówno na poziomie powiatu, jak i województwa, a także wyniki gmin należących do grupy porównawczej – i to we wszystkich przedmiotach.** Takie ukształtowanie statystyk może mówić o **wysokiej jakości edukacji w szkołach podstawowych** w analizowanej gminie, co dodatkowo może zachęcać rodziców z innych jednostek samorządu terytorialnego do posyłania swoich dzieci do szkół w gminie Piaseczno.

Tabela 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2022-2024

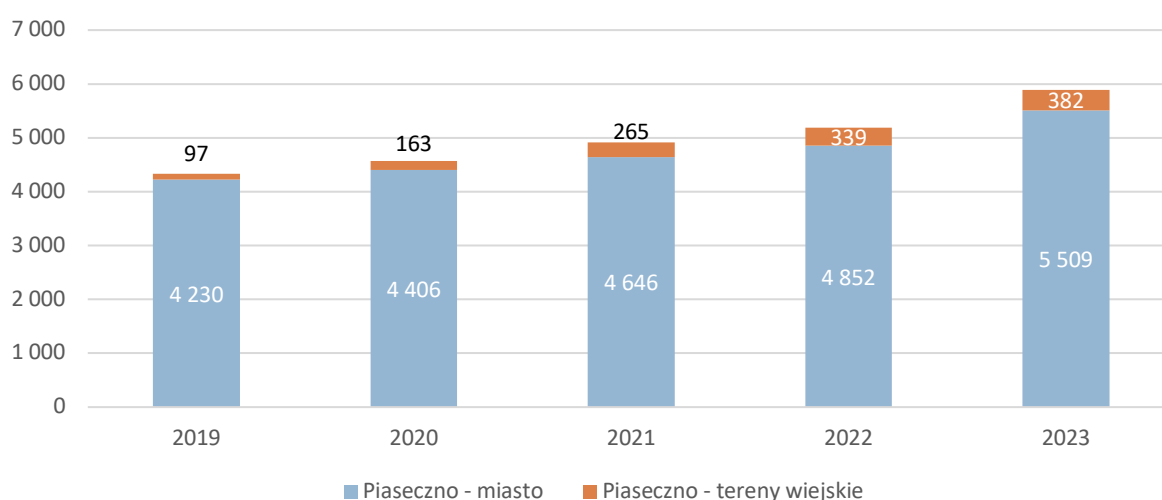
	J. polski			Matematyka			J. angielski		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Woj. mazowieckie	63,8%	69,0%	65,7%	62,1%	58,6%	57,4%	71,6%	71,0%	72,0%
Powiat piaseczyński	66,1%	72,4%	68,9%	69,1%	65,7%	65,7%	80,0%	77,4%	80,0%
Gmina Piaseczno	66,7%	73,9%	70,7%	71,4%	67,3%	69,4%	81,8%	80,6%	82,7%
Gmina Konstancin-Jeziorna	65,1%	68,5%	66,2%	63,0%	59,3%	59,3%	80,3%	74,4%	80,4%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	65,4%	69,9%	73,1%	66,2%	61,3%	59,9%	78,5%	77,2%	77,3%
Gmina Radzymin	60,6%	64,4%	68,1%	58,5%	51,7%	55,7%	69,3%	62,6%	72,2%
Gmina Wołomin	62,6%	64,7%	72,1%	55,2%	53,3%	56,3%	68,4%	68,9%	75,6%

Źródło: www.mapa.wyniki.edu.pl.

3.8.3 Edukacja na poziomie ponadpodstawowym

Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku **do szkół ponadpodstawowych w gminie Piaseczno uczęszczało 5 891 uczniów** – o 36,1% więcej niż w 2019 roku, przy czym wzrost liczby uczniów w mieście Piaseczno w tym czasie wyniósł 30,2%, a w na terenach wiejskich gminy – 293,8% (jednak w bazowym 2019 roku do szkoły ponadpodstawowej na tym terenie uczęszczało jedynie 97 uczniów).

Wykres 27. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wyniki egzaminów na koniec szkoły średniej (egzamin maturalny na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego) są w gminie Piaseczno na relatywnie wysokim poziomie. Świadczy to **dobrej jakości kształcenia także na poziomie szkół średnich**. Dobre rezultaty mogą przyciągać do gminy nowych mieszkańców, poszukujących dla swoich dzieci lepszych perspektyw edukacyjnych.

Tabela 27. Wyniki egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2023-2024

	J. polski		Matematyka		J. angielski	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Woj. mazowieckie	67,2%	63,7%	72,8%	65,6%	86,8%	81,0%
Powiat piaseczyński	68,1%	61,1%	67,0%	66,3%	85,5%	83,4%
Gmina Piaseczno	73,6%	62,4%	75,2%	70,2%	92,0%	87,0%
Gmina Konstancin-Jeziorna	55,0%	52,9%	45,6%	55,7%	72,0%	81,3%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	64,8%	56,4%	66,2%	58,2%	86,1%	79,6%
Gmina Radzymin	63,9%	57,8%	64,6%	61,1%	79,3%	74,6%
Gmina Wołomin	58,2%	60,2%	62,9%	62,2%	81,5%	76,1%

*wzięto pod uwagę jedynie lata 2023 i 2024 ze względu na zmianę formuły egzaminu maturalnego

Źródło: www.mapa.wyniki.edu.pl.

3.8.4 Edukacja publiczna – ocena mieszkańców

Ankietowani mieszkańcy gminy Piaseczno dostali do oceny spektrum sytuacji w gminie – także dotyczące oferty edukacyjnej szkół - i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. **Oferta edukacyjna szkół jest relatywnie dobrze oceniana przez mieszkańców, jednak osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat wyraźnie słabiej oceniają ofertę edukacyjną szkół niż ogół respondentów.** To może wskazywać, że osoby mające bezpośredni kontakt z systemem edukacji (rodzice dzieci szkolnych) są bardziej świadome jego niedociągnięć lub problemów. Ich niższa ocena może wynikać z codziennych doświadczeń związanych z jakością nauczania, dostępem do zajęć dodatkowych czy infrastruktury szkół.

Tabela 28. Średnia ocena oferty edukacyjnej szkół wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	Ogółem	Osoby, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat
oferta edukacyjna szkół	3,14	2,77

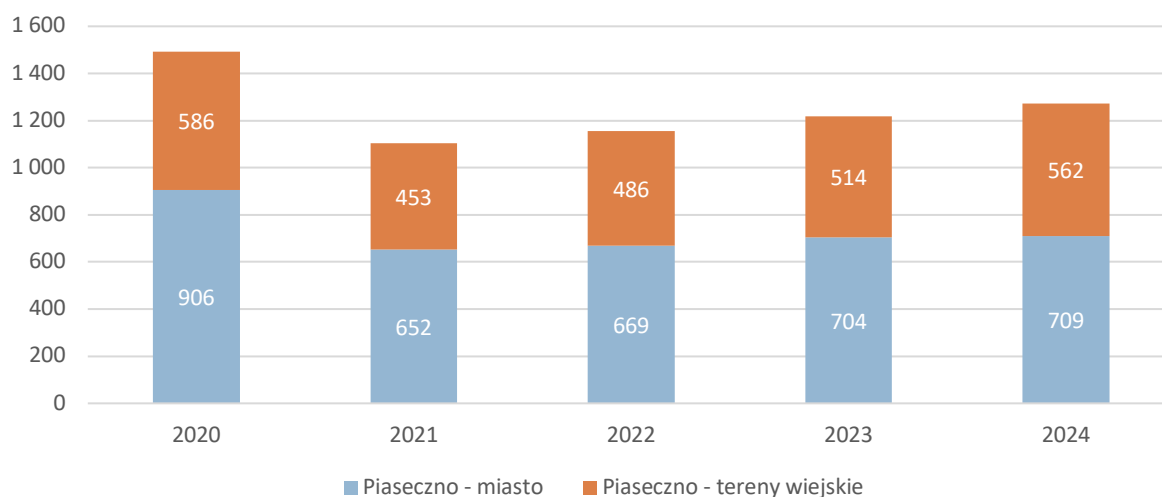
Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.9 Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu

3.9.1 Bezrobocie i jego struktura

Na koniec 2024 roku w gminie Piaseczno zarejestrowanych było **1 271 osób bezrobotnych**. 55,8% bezrobotnych gminy Piaseczno przypadało na miasto, a pozostałe 44,2% - na tereny wiejskie gminy. 44,8% bezrobotnych stanowiły kobiety, a 55,2% - mężczyźni. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Piaseczno **od 2021 roku notowała tendencję wzrostową**.

Wykres 28. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Piaseczno w latach 2020-2024 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Aby określić skalę bezrobocia w gminie Piaseczno odniesiono się do wskaźnika **udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym**. Udział ten w 2023 roku w analizowanej gminie wynosił 2,1% (2,2% w mieście Piaseczno i 1,9% na terenach wiejskich gminy). To bardzo dobry wynik na tle innych dużych gmin miejsko-wiejskich w okolicach Warszawy – tylko gmina Grodzisk Mazowiecki notuje korzystniejszą wartość omawianego wskaźnika. **Sytuację na rynku pracy w gminie Piaseczno można uznać zatem za relatywnie korzystną, przy czym niezbędne jest monitorowanie trendu wzrostowego liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne.**

Tabela 29. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

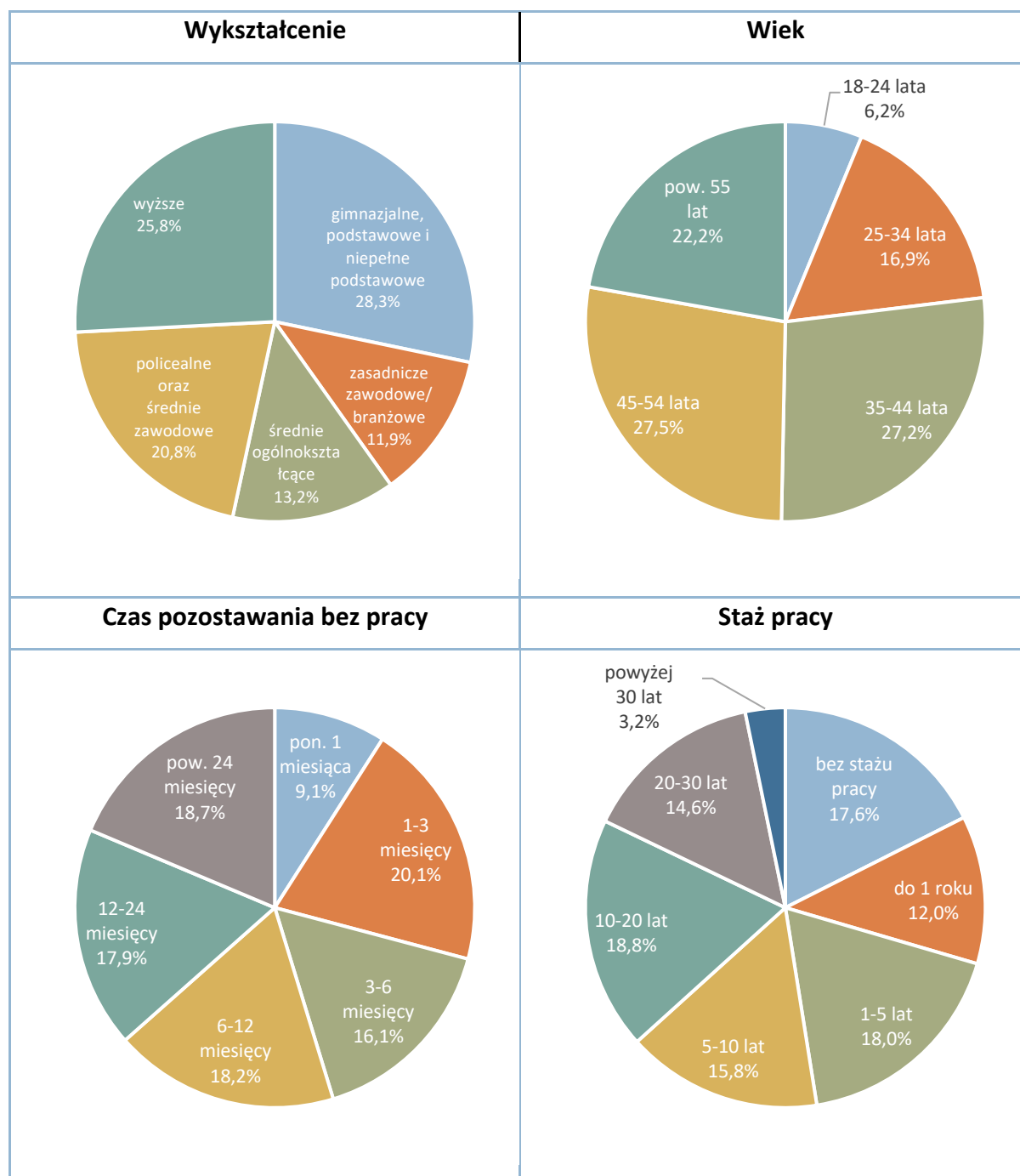
Jednostka	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 roku [%]
Woj. mazowieckie	3,4%
Powiat piaseczyński	2,2%
Gmina Piaseczno	2,1%
Gmina Piaseczno - miasto	2,2%
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	1,9%
Gmina Konstancin-Jeziorna	2,9%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	1,6%
Gmina Radzymin	3,4%
Gmina Wołomin	3,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poniżej – informacje na temat struktury bezrobotnych w gminie Piaseczno na koniec 2024 roku według wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy. **Największy udział w strukturze bezrobotnych mają osoby z wykształceniem, gimnazjalnym podstawowym i niepełnym podstawowym (28,3%), ale niewiele mniejszy odsetek stanowią osoby o wykształceniu wyższym (25,8%).** Osoby z wyższym wykształceniem mogą napotykać trudności w znalezieniu zatrudnienia odpowiadającego ich kwalifikacjom, zwłaszcza jeśli specjalizują się w dziedzinach o ograniczonym zapotrzebowaniu na danym terenie. Z kolei osoby z niskim wykształceniem mogą mieć ograniczony dostęp do ofert pracy wymagających określonych umiejętności czy doświadczenia. W odniesieniu do wieku, **największą część bezrobotnych (27,5%) stanowią osoby w przedziale wiekowym 45-54 lata.** Na drugim miejscu jest grupa wiekowa 35-44 lata (27,2%). Taki rozkład może wskazywać

na trudności osób w średnim wieku w dostosowywaniu się do zmieniających się wymagań rynku pracy. **Więcej niż co trzeci bezrobotny pozostaje bez pracy dłużej niż rok (36,5%).** Może to wskazywać na utrwalone bariery w powrocie na rynek pracy.

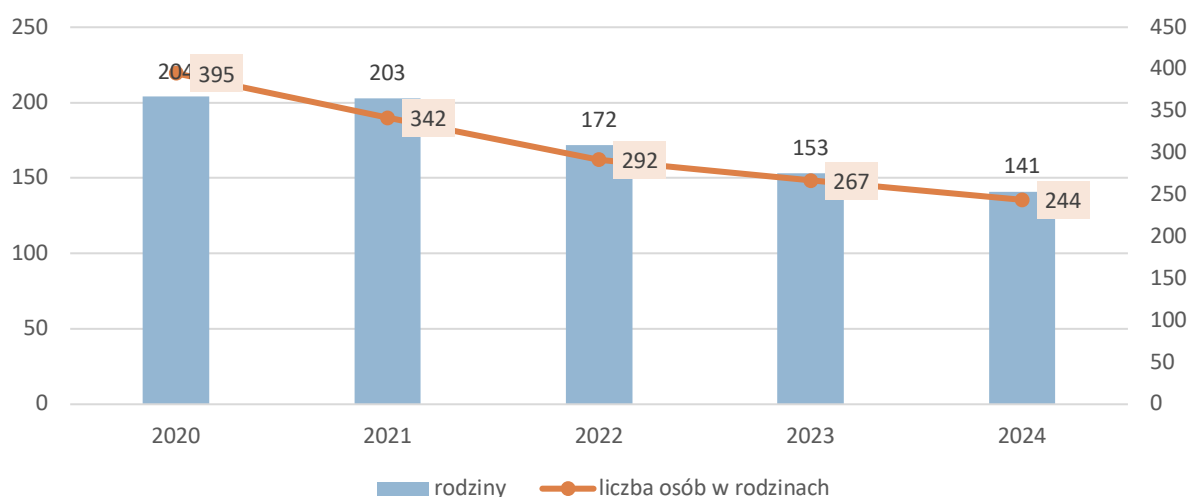
Wykres 29. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Piaseczno według wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy na koniec 2024 roku [%]

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie.

W 2024 roku z powodu bezrobocia z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało **141 rodzin z 244 osobami w tych rodzinach**. Widoczny jest wyraźny trend spadkowy w omawianych statystykach.

Wykres 30. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Piaseczno jest niższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i powiatu piaseczyńskiego.

Tabela 30. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	4,15
Powiat piaseczyński	2,47
Gmina Piaseczno	1,57

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bliskie sąsiedztwo Warszawy, duży potencjał małej i średniej przedsiębiorczości oraz baza przemysłu i usług to mocne strony gospodarki gminy Piaseczno, gwarantujące miejsca pracy np. w przemyśle, co pozytywnie wpływa na stan lokalnego rynku pracy¹⁵. Piaseczno oceniane jest także jako miejsce przyjazne inwestorom i sprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej. Do kluczowych pracodawców z terenu gminy zalicza się takie firmy jak m.in: Creotech Instruments S.A. – producent systemów i podzespołów satelitarnych, Eveline Cosmetics – producent kosmetyków, Dr Irena Eris – producent kosmetyków, Logwin Poland – firma logistyczna czy STADA Poland – producent leków. Ponadto, w Piasecznie, w rejonie ulic Okulickiego, Energetycznej i Julianowskiej, znajduje się strefa aktywności gospodarczej, która historycznie była związana z przemysłem. Planowany jest dalszy rozwój tego obszaru.

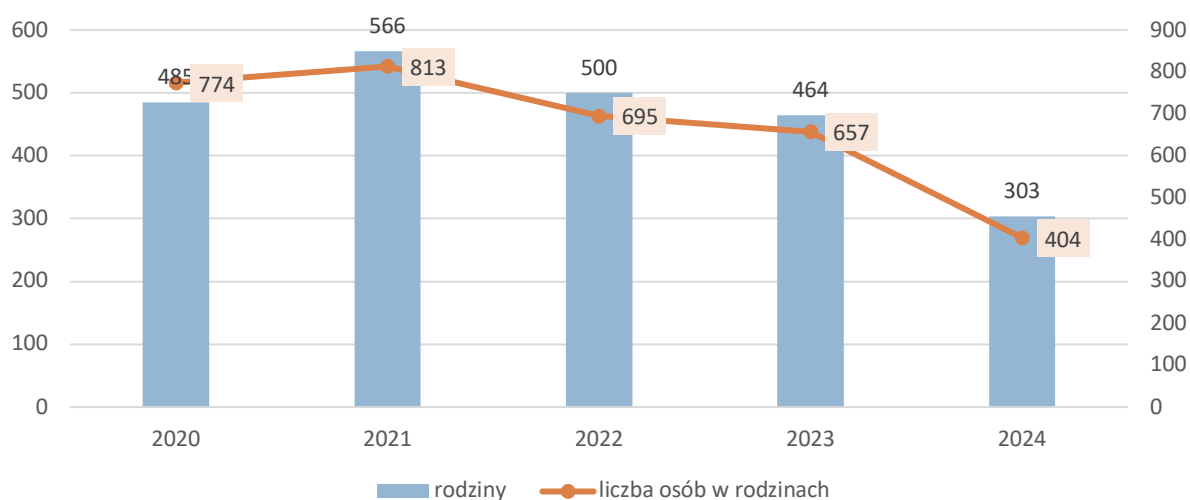
W opinii mieszkańców oraz reprezentantów instytucji, wyrażonej w trakcie badań jakościowych, **gmina Piaseczno oferuje wiele różnorodnych możliwości zatrudnienia – tym samym ewentualne bezrobocie nie jest wynikiem braku ofert pracy, a konsekwencją niepełnosprawności, uzależnień bądź posiadanych postaw życiowych.**

3.9.2 Ubóstwo

Bezrobocie wiąże się często z zagrożeniem **ubóstwem**. W 2024 roku z **powodu ubóstwa z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 303 rodziny z 404 osobami w tych rodzinach**. Od 2021 roku liczba korzystających notuje trend spadkowy. Nadal jednak ubóstwo jest jednym z najważniejszych (drugim w 2024 roku) powodów udzielania pomocy społecznej w omawianej gminie.

¹⁵ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Piaseczno do roku 2030, s. 48-49.

Wykres 31. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Piaseczno w latach 2020-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie.

Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Piaseczno jest niższa niż w ogóle województwa mazowieckiego i zbliżona do tej w całym powiecie piaseczyńskim.

Tabela 31. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	6,89
Powiat piaseczyński	4,72
Gmina Piaseczno	4,77

Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wydaje się, że problem ubóstwa co do zasady nie dotyczy dzieci i młodzieży ani osób w wieku produkcyjnym. **Grupą społeczną o największym ryzyku zagrożenia ubóstwem są seniorzy** – szczególnie wdowy utrzymujące się z renty po zmarłym mężu, pozbawione wsparcia rodziny i zamieszkałe w sołectwach oddalonych od głównym punktów pomocowych (a tym samym od centrum Piaseczna). Co więcej, zdarza się, że osoby te jeszcze kilkanaście lat temu doskonale radziły sobie zawodowo – doświadczenie regresu sytuacji ekonomicznej

stanowi jednocześnie trudną do pokonania barierę mentalną w odniesieniu do ubiegania się o pomoc zewnętrzną.

Niektórzy respondenci zwracali uwagę na potrzebę **transportu paczek pomocowych** (w tym żywnościowych) wydawanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie bądź Caritas Archidiecezji Warszawskiej bezpośrednio do domu osób potrzebujących, które to nie mogą (ze względów zdrowotnych) bądź nie są w stanie z uwagi na bariery mentalne (poczucie wstydu) same zgłosić się do punktu.

Zdaniem respondentów, **ubóstwo widoczne jest również w obrębie budownictwa socjalnego** (np. w rejonie ulicy Urbanistów w Julianowie k. Piaseczna). Jako główny problem postrzega się tu zgrupowanie mieszkań socjalnych, które prowadzi do homogeniczności społeczności wykluczonej społecznie z uwagi na bezrobocie, ubóstwo lub dysfunkcje w obrębie systemów rodzinnych.

3.9.3 Sytuacja na lokalnym rynku pracy – ocena mieszkańców

Ankietowani mieszkańcy dostali do oceny spektrum sytuacji w gminie – także dotyczące pomocy dla osób i rodzin ubogich oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy – i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. Relatywnie dobrze oceniana jest pomoc dla osób i rodzin ubogich. Osoby w wieku 18-59 lat słabiej oceniają sytuację na lokalnym rynku pracy niż ogół respondentów

Tabela 32. Średnia ocena pomocy dla osób i rodzin ubogich oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

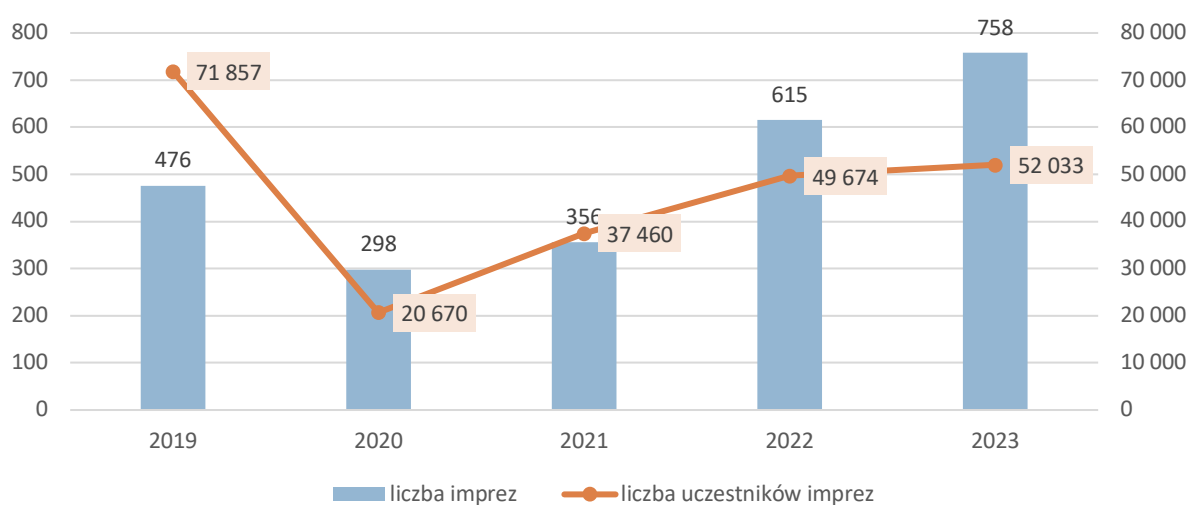
Wyszczególnienie	ogółem	osoby w wieku 18-59 lat
pomoc dla osób i rodzin ubogich	3,12	-
sytuacja na lokalnym rynku pracy	2,93	2,82

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

3.10 Kultura

Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego **liczba imprez kulturalnych organizowanych przez jednostki kultury (centra, domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice) w gminie Piaseczno sięgnęła w 2023 roku ponad 750 z ponad 52 tys. uczestników**. Liczba imprez, jak i ich uczestników rośnie systematycznie z roku na rok od 2020 roku.

Wykres 32. Liczba imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice [szt.] i ich uczestników [os.] w gminie Piaseczno w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba uczestników imprez organizowanych przez gminne instytucje kultury w gminie Piaseczno w 2023 roku wynosiła 535 osób. To mniej niż średnia dla województwa mazowieckiego (644), należy jednak pamiętać, że przytoczone dane GUS nie uwzględniają wydarzeń kulturalnych organizowanych przez inne podmioty, w tym np. przez bibliotekę, MGOPS czy organizacje pozarządowe, a te w przypadku gminy Piaseczno są bardzo aktywne w tym obszarze.

Tabela 33. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [os.]
Woj. mazowieckie	644
Powiat piaseczyński	957
Gmina Piaseczno	535
Gmina Piaseczno - miasto	679
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	370
Gmina Konstancin-Jeziorna	977
Gmina Grodzisk Mazowiecki	1 759
Gmina Radzymin	320
Gmina Wołomin	455

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Respondenci ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców dostali do oceny aspekt dotyczący kultury i spędzania czasu wolnego i oceniali swoje zadowolenie w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów.

Oferta kulturalna została oceniona najlepiej ze wszystkich zaproponowanych do oceny aspektów życia w gminie Piaseczno. Nieco inaczej jest w ofertą spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży – ta jest oceniana słabiej, w szczególności przez osoby, w których gospodarstwie domowym są dzieci.

Tabela 34. Średnia ocena oferty kulturalnej oraz oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	ogółem	osoby, w których gospodarstwie domowym są dzieci
oferta kulturalna	3,41	-
oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	2,90	2,72

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Z przeprowadzonych badań jakościowych wynika, że mieszkańcy Piaseczna cechują się nie tyle wysokim zaangażowaniem w życie kulturalne gminy, co wykazują **dojrzałość kulturalną**, która operacjonalizuje się poprzez dokonywane wybory (uczestnictwo w kulturze) oraz zgłaszane oczekiwania wysokiej jakości oferty spędzania czasu wolnego.

Wysoka frekwencja w wydarzeniach organizowanych w gminie to także wynik napiętego grafiku rodzin – dorośli skoncentrowani na pracy chętnie zapisują swoje dzieci na zajęcia pozalekcyjne, aby zyskać tym samym (dodatkowy) czas na pracę. Z drugiej strony widoczne jest **wysokie zainteresowanie ofertą zajęć familijnych** (rodzice + dzieci) organizowanych w weekendy (zainteresowaniem cieszy się całe spectrum oferty – od jazzu dla dzieci po zajęcia cyrkowe).

Z przeprowadzonych badań wynika, że dotacja gminna przewidziana na wsparcie kultury w gminie Piaseczno jest relatywnie wysoka. Największym problemem zgłaszanym przez instytucje kultury jest **brak przestrzeni do realizacji projektów**. Znaczna część wydarzeń i inicjatyw kulturalnych prowadzona jest w miesiącach letnich poprzez wykorzystanie otwartej przestrzeni miejskiej („wydarzenia pod chmurką”). Na ten moment (maj 2025) gmina nie posiada sali widowiskowej na liczbę większą niż 150 uczestników. Jak się jednak okazuje, na terenie miasta ma powstać zespół budynków na potrzeby Centrum Kultury i Urzędu Miasta z miejscem na organizację większych wydarzeń (jest już koncepcja).

Potrzeby kulturalne mieszkańców Piaseczna stają się też coraz bardziej wysublimowane. Wśród zgłaszanych oczekiwań pojawiają się takie miejsca/aktywności jak: kino wraz z dyskusyjnym klubem filmowy moderowanym przez profesjonalnego filmoznawcę, klub jazzowy z całorocznym repertuarem koncertów czy szkolenia psychospołeczne adresowane do młodzieży szkolnej. Powtarzającym się tematem w kontekście zgłaszanych potrzeb jest nie tyle sama oferta zajęć, co **potrzeba określonego rodzaju przestrzeni wspólnej**. Młodzież zgłasza zapotrzebowanie na atrakcyjną przestrzeń umożliwiającą integrację, a osoby w wieku produkcyjnym wskazują na potrzebę powstania deptaku w centrum miasta, który cechowałby się bogactwem całorocznej oferty gastronomicznej.

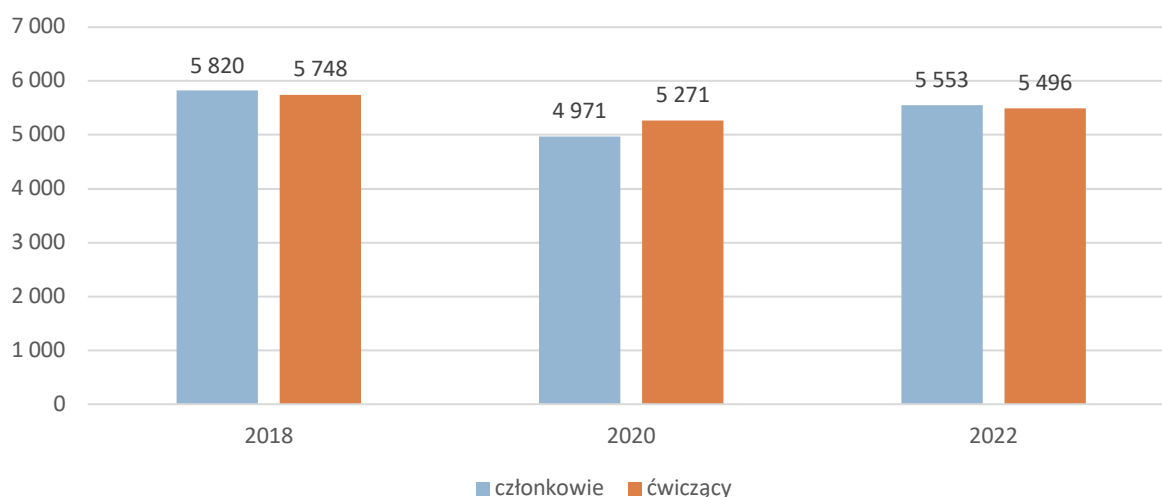
Potrzeby infrastrukturalne sygnalizują mieszkańcy sołectw. Tereny wiejskie to miejsca, gdzie **powszechnie brakuje lokali użyteczności publicznej dostępnych dla wspólnot sąsiedzkich**. Mieszkańcy radzą sobie poprzez współużytkowanie sal lokalnych przedsiębiorstw

czy Ochotniczych Straży Pożarnych. Takie rozwiązanie nie pozostają jednak bez wad, z uwagi na konieczność pełnego dostosowania się do zasad oraz harmonogramu prac gospodarza. Zgłaszana jest więc pilna potrzeba miejsc wspólnotowych, dostępnych również dla grup niesformalizowanych (brak wymaganego członkostwa).

3.11 Kultura fizyczna i turystyka

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wskazuje, że w gminie Piaseczno w 2022 roku działały 33 **kluby sportowe** – 22 na terenie miasta Piaseczno i 11 na terenach wiejskich gminy. Oferowały one łącznie 50 sekcji sportowych, a zrzeszały 5 553 członków i ćwiczyło w nich 5 496 osób. 86,9% ćwiczących stanowiły osoby w wieku do 18 lat.

Wykres 33. Liczba członków i ćwiczących w klubach sportowych w gminie Piaseczno w latach 2018, 2020 i 2022 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno wynosiła w 2022 roku 57 osób – to relatywnie dużo w relacji z wynikiem dla województwa mazowieckiego (29 osób) i innych porównywanych gmin (od 12 w gminie Radzymin do 46 w gminie Grodzisk Mazowiecki). **Aktywność sportową ludności w gminie Piaseczno można zatem uznać za relatywnie wysoką.**

Tabela 35. Liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2022 roku

Jednostka	Liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców w 2022 roku [os.]
Woj. mazowieckie	29
Powiat piaseczyński	45
Gmina Piaseczno	57
Gmina Piaseczno - miasto	77
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	33
Gmina Konstancin-Jeziorna	22
Gmina Grodzisk Mazowiecki	46
Gmina Radzymin	12
Gmina Wołomin	29

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

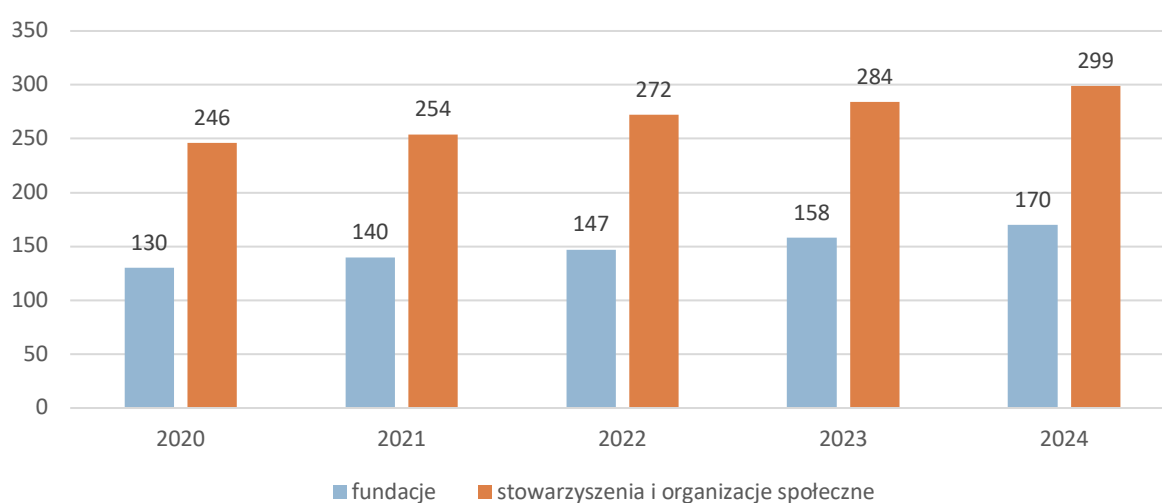
Podobnie jak w przypadku kultury, **oferta zajęć sportowych cieszy się bardzo wysokim zainteresowaniem wśród mieszkańców, niezależnie od grupy wiekowej.** Przekraczające podaż zapotrzebowanie na ofertę sportową dobrze ilustruje sytuacja wprowadzenia przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Piasecznie rejestracji elektronicznej na zajęcia – wystarczyło mniej niż 5 minut, aby wszystkie miejsca zostały obsadzone tą drogą.

Zdaniem mieszkańców **gminna oferta spędzania czasu wolnego pomija mieszkańców borykających się z nadwagą/otyłością.** W opinii rozmówców, otyłość stanowi poważny problem społeczny, który wpływa na zdrowie publiczne, wydolność systemu opieki zdrowotnej oraz jakość życia mieszkańców. W związku z rosnącą liczbą osób zmagających się z nadwagą i otyłością, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, gmina powinna podejmować aktywność profilaktyczną. Działania gminy powinny być również ukierunkowane na współpracę ze szkołami, organizację warsztatów dla rodziców i dzieci, a także tworzenie przestrzeni sprzyjających aktywności fizycznej – jak ścieżki rowerowe, place zabaw czy dostępne dla wszystkich boiska.

3.12 Aktywność obywatelska

Najczęściej przytaczanym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest liczba organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych). Statystyki Głównego Urzędu Statystycznego dla 2024 roku wskazują na działanie na terenie gminy Piaseczno **170 fundacji** (z czego 84 na terenie miasta Piaseczno) oraz **299 stowarzyszeń i organizacji społecznych** (z czego 146 na terenie miasta Piaseczno).

Wykres 34. Liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w gminie Piaseczno w latach 2020-2024 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, aktywność organizacji pozarządowych w gminie Piaseczno kształtuje się na poziomie 4,5 organizacji. Jest to wartość niższa niż średnia wojewódzka (5,5 organizacji na 1 000 mieszkańców), co może wskazywać na potrzebę większego wsparcia dla trzeciego sektora. Jednocześnie wynik ten jest relatywnie dobry na tle innych dużych podwarszawskich gmin miejsko-wiejskich, co świadczy o istniejącym potencjale społecznej aktywności. Warto kontynuować działania wspierające rozwój organizacji pozarządowych, zwłaszcza w zakresie współpracy z samorządem i promocji inicjatyw lokalnych.

Tabela 36. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku

Jednostka	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców w 2023 roku [szt.]
Woj. mazowieckie	5,5
Powiat piaseczyński	4,2
Gmina Piaseczno	4,5
Gmina Piaseczno - miasto	4,1
Gmina Piaseczno – tereny wiejskie	5,1
Gmina Konstancin-Jeziorna	5,6
Gmina Grodzisk Mazowiecki	3,5
Gmina Radzymin	3,0
Gmina Wołomin	3,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W gminie Piaseczno działa 16 organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego.

Tabela 37. Organizacje pożytku publicznego działające w gminie Piaseczno

Nazwa	Siedziba
Towarzystwo Przyjaciół Zalesia Dolnego	Piaseczno
Stowarzyszenie Chorych na Mukopolisacharydozę (MPS) i Choroby Rzadkie	Głusków
Liga Małżeństwo Małżeństwu	Zalesie Górne
Stowarzyszenie Wychowanek Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Chyliczkach "Chyliczanka"	Piaseczno
Viva Kultura	Piaseczno
Fundacja Świętego Mikołaja	Piaseczno
Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej	Piaseczno
Stowarzyszenie E=MC ²	Piaseczno
Fundacja Pomóż Dorosnąć	Piaseczno
Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla "Kozodawski Sad"	Wólka Kozodawska
Watoto – Dzieci Afryki	Zalesie Górne
Ludowy Klub Sportowy Perła Szczaki-Złotokłós	Złotokłós
Fundacja Cultura Animi	Zalesie Górne
Fundacja CMP – Czy Mogę Pomóc?	Piaseczno
"Zawsze o Krok Przed Astmą"	Piaseczno
Fundacja Warszawskie Centrum Suzuki	Bobrowiec

Źródło: <https://niw.gov.pl/opp/wykaz-opp/>, dostęp: 24.04.2025.

Obrazem zaangażowania w życie polityczne, a pośrednio także społeczne jest frekwencja w wyborach. Zbadano, jak kształtowała się ona w gminie Piaseczno podczas ostatnich głosowań. Na tle porównywanych jednostek **gminę Piaseczno cechuje relatywnie wysoka frekwencja w wyborach** – niemal zawsze była wyższa niż w innych gminach grupy porównawczej. Wyjątek stanowiły ostatnie wybory samorządowe.

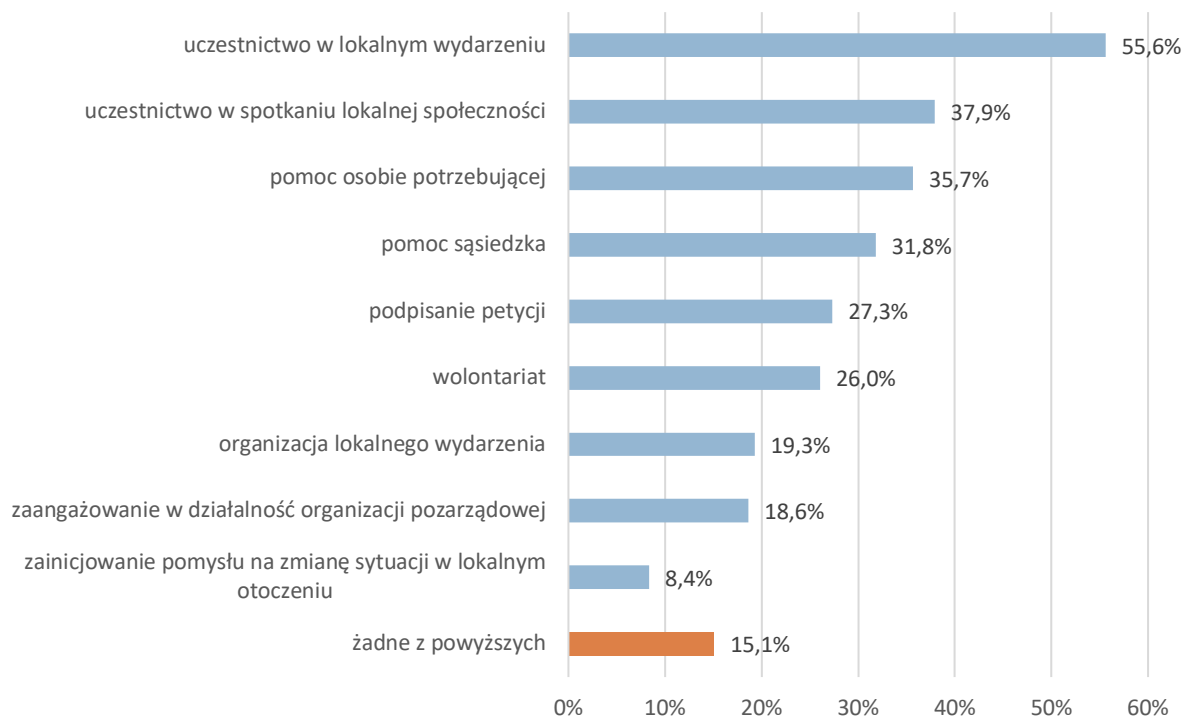
Tabela 38. Dane statystyczne na temat frekwencji wyborczej w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2020-2024

	2020 – prezydenckie (II tura)	2023 – parlamentarne (Sejm)	2024 – do parlamentu europejskiego	2024 – samorządowe (wójt, burmistrz, prezydent)
Woj. mazowieckie	73,8%	79,3%	47,0%	57,0%
Powiat piaseczyński	77,4%	83,6%	51,2%	55,8%
Gmina Piaseczno	78,6%	85,7%	54,0%	53,5%
Gmina Konstancin- Jeziorna	75,9%	80,2%	53,3%	57,1%
Gmina Grodzisk Mazowiecki	75,4%	82,6%	49,1%	55,1%
Gmina Radzymin	75,2%	80,6%	45,4%	55,5%
Gmina Wołomin	73,7%	81,0%	47,9%	54,4%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza.

Najczęstszą formą aktywności społecznej respondentów badania ankietowego, zrealizowanego na potrzeby niniejszej diagnozy jest **uczestnictwo w lokalnym wydarzeniu** – w ciągu ostatniego roku zrealizowało to 55,6% badanych. Po ponad 30% badanych wskazywało ponadto na **uczestnictwo w spotkaniu lokalnej społeczności** (37,9%) oraz **pomoc – osobie potrzebującej** (35,7%) i **sąsiedzką** (31,8%). 26,0% respondentów angażowało się w ostatnim roku w **wolontariat**, a 18,6% - w **działalność organizacji pozarządowych**. **Z kolei żadnej z wymienionych aktywności nie podejmowało się w ostatnim roku 15,1% badanych.**

Wykres 35. Odpowiedź na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/Pani w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie dowolnej liczby odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Porównano poziom uczestnictwa we wskazanych formach aktywności społecznej pomiędzy miastem Piaseczno a terenami wiejskimi gminy. Można odnotować, że respondenci ankiety z terenów wiejskich wyraźnie częściej deklarowali zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej w ostatnim roku (28,2% wobec 13,4% w mieście Piaseczno), zainicjowanie pomysłu na zmianę sytuacji w lokalnym otoczeniu (12,7% wobec 6,0% w mieście Piaseczno), podpisanie petycji (39,1% wobec 20,9% w mieście Piaseczno), organizację lokalnego wydarzenia (25,5% wobec 15,9% w mieście Piaseczno) oraz uczestnictwo w spotkaniu lokalnej społeczności (45,5% wobec 15,9% w mieście Piaseczno). Mieszkańcy miasta z kolei chętniej deklarowali pomoc osobie potrzebującej w ostatnim roku (39,8% wobec 28,2% na terenach wiejskich gminy). Można skonkludować, że **aktywność obywatelska na terenach wiejskich gminy może być wyższa niż w samym mieście Piaseczno.**

Tabela 39. Odpowiedź na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/Pani w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi mieszkańców miasta Piaseczno i terenów wiejskich gminy

Forma aktywności społecznej	Miasto Piaseczno	Tereny wiejskie gminy
zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej	13,4%	28,2%
wolontariat	26,4%	25,5%
pomoc sąsiedzka	31,3%	32,7%
pomoc osobie potrzebującej	39,8%	28,2%
zainicjowanie pomysłu na zmianę sytuacji w lokalnym otoczeniu	6,0%	12,7%
podpisanie petycji	20,9%	39,1%
organizacja lokalnego wydarzenia	15,9%	25,5%
uczestnictwo w lokalnym wydarzeniu	53,7%	59,1%
uczestnictwo w spotkaniu lokalnej społeczności	33,8%	45,5%
żadne z powyższych	15,9%	13,6%

*poproszono o zaznaczenie dowolnej liczby odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Według uczestników badania ankietowego, aby wspierać wzrost aktywności społecznej w gminie Piaseczno należy w szczególności podejmować **edukację dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej** (zdaniem 50,2% badanych) oraz **wspierać w pozyskiwaniu dofinansowania na inicjatywy społeczne** (43,4%).

Wykres 36. Odpowiedź na pytanie „Które działania w Pana/Pani opinii mogą w największym stopniu wspierać wzrost aktywności społecznej w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maksymalnie 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Sami przedstawiciele organizacji pozarządowych, w ankiecie dedykowanej tym podmiotom, mając do wskazania maksymalnie 3 sposoby wspierania ich działalności w gminie Piaseczno, wskazywali przede wszystkim na **wsparcie finansowe: granty na realizację własnych inicjatyw** (wskazane przez 62,7% organizacji, które wzięły udział w badaniu) oraz **dotacje na realizację zadań publicznych w ramach otwartych konkursów oferty** (61,0%). Relatywnie duża część organizacji (45,8%) dobrze odbierałaby także **użyczenie lokali, biur, sal**.

Wykres 37. Odpowiedź na pytanie „Jakiego oczekivaliby Państwo wsparcia w rozwoju działalności od gminy Piaseczno?” w ankiecie dla organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie maksymalnie 3 odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno.

Mieszkańcy gminy Piaseczno w ankiecie dostali do oceny szereg aspektów życia w gminie – także dotyczący udziału mieszkańców w życiu publicznym i społecznym - i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Tabela poniżej prezentuje średnią z ocen respondentów. **Udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym został oceniony przez mieszkańców relatywnie dobrze.**

Tabela 40. Średnia ocena udziału mieszkańców w życiu publicznym i społecznym wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)

Wyszczególnienie	ogółem
udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym	3,21

Źródło: ankieta wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, że wyzwaniem dla obszaru aktywności społecznej pozostaje **dotarcie do osób dotychczas niewykazujących tek aktywności, w tym szczególnie do młodego pokolenia**. Jak zauważają przedstawiciele Młodzieżowej Rady Miasta, młodzieży brakuje nie tyle wiedzy o organizowanych inicjatywach, co bodźców rozbudzających zainteresowanie aktywnością społeczną czy nawet realizowanymi przez gminę wydarzeniami.

Bariery związane z aktywnością społeczną dotyczą nie tylko młodych – wyzwaniem dla gminy jest **podział mieszkańców na środowisko aktywnych odbiorców oraz znaczną grupę tych, do których oferta gminna nie dociera w ogóle lub przez których zostaje ona pomijana**.

Tym samym gmina staje przed dwoma wzajemnie powiązаныmi wyzwaniami: **szerzeniem świadomości poprzez informowanie mieszkańców oraz ich aktywizacją, czyli inspirowaniem do podejmowania działań**:

- Informowanie - w zależności od określonych grup społecznych inaczej przedstawiają się wykorzystywane kanały informacji:
 - Młodzież – kluczowym kanałem komunikacji młodych są media społecznościowe: w pierwszej kolejności Instagram, kolejno Tik Tok; poza rzeczywistością wirtualną, przestrzenią, z którą styczność ma każdy młody człowiek jest szkoła;
 - Dorośli w wieku produkcyjnym – to najbardziej zróżnicowana grupa pod kątem wykorzystywanych kanałów informacji, przy czym w przypadku mediów cyfrowych priorytetowo traktowanym medium jest Facebook;
 - Seniorzy – część osób starszych swobodnie korzysta z sieci aktywnie poszukując w niej informacji o planowanych przez gminę działaniach (wykorzystują przy tym stronę internetową oraz kanał na Facebooku). Popularne wśród tej grupy są tablice ogłoszeniowe w przestrzeni miejskiej oraz informacje zawarte w lokalnych gazetkach ogłoszeniowych (Gazeta Piaseczyńska¹⁶).
- Aktywizowanie – z terminem tym związane są oczekiwane przez mieszkańców działania instytucji, mające na celu zachęcenie społeczności do uczestnictwa

¹⁶ <https://piaseczno.eu/category/gazeta-piaseczyńska/>, dostęp 12.04.2025

w proponowanej przez gminę ofercie. Wiąże się z tym również oczekiwanie wsparcia w przełamaniu barier mentalnych związanych np. z brakiem poczucia bezpieczeństwa, wyobcowaniem, brakiem wiary we własne możliwości, brakiem poczucia sensu, etc.

- Młodzież – w przypadku tej grupy działania aktywizujące mają na celu inspirowanie – pokazywanie nowych możliwości spędzania czasu wolnego czy prezentowanie dostępnych dróg rozwoju, zachętę do partycypacji społecznej i współdziałania w imię celów społecznych;
- Seniorzy – aktywizacja dotyczy grup dotychczas nieuczestniczących w proponowanej ofercie spędzania czasu wolnego. Jednocześnie ma ona na celu rozbicie hermetyczności grup członkowskich (dotyczy przede wszystkim oferty zajęć MGOPS).

4. Zasoby (potencjał) gminy Piaseczno w obszarze polityki społecznej

Gmina Piaseczno cechuje się bogatą ofertą usług społecznych adresowanych do wszystkich grup wiekowych i środowisk. Zdaniem respondentów badań jakościowych, jednostka przeszła znamiennej metamorfozę, której początki (pierwsze widoczne korzystne zmiany) datuje się 10-15 lat temu. Obecnie gmina świadczy usługi społeczne na wysokim poziomie, który jest z jednej strony efektem presji społecznej (mieszkańcy mają wysokie oczekiwania wobec proponowanej przez gminę oferty), a z drugiej - wynika z dobrej sytuacji finansowej gminy Piaseczno.

Pozytywne zmiany nie dotyczą wyłącznie oferty usług – gmina Piaseczno w ciągu ostatniej dekady zrealizowała szereg inwestycji infrastrukturalnych (w tym w obszarze oświaty, kultury i sportu), które w sposób bezpośredni przyczyniły się do poprawy życia mieszkańców. Mocną stroną gminy jest umiejętność pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych – powołano do tego specjalną komórkę Urzędu (Referat Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych), która zajmuje się aktywnym wyszukiwaniem źródeł finansowania oraz opracowywaniem wniosków o dofinansowanie we współpracy z pozostałymi jednostkami gminnymi.

4.1 Polityka prorodzinna

Na terenie gminy Piaseczno nie funkcjonują żłobki publiczne. Opieka nad dziećmi do lat 3 realizowana jest za pośrednictwem **żłobków prywatnych**, a gmina uczestniczy we współfinansowaniu miejsc¹⁷. Według portalu empatia.mpips.gov.pl w gminie działają 22 żłobki – 14 w Piasecznie oraz 8 na terenach wiejskich gminy. Ponadto w bazie figuruje 41 opiekunów dziennych – 21 w Piasecznie i 20 na terenach wiejskich gminy.

¹⁷ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 57.

Tabela 41. Żłobki w gminie Piaseczno

Nazwa	Miejscowość	Liczba miejsc	Liczba zapisanych dzieci	Podmiot prowadzący
Incy-Wincy	Piaseczno	30	12	Firma Szkoleniowo-Uslugowa PAMM Małgorzata Medyńska
Żłobuś Maluszek	Piaseczno	49	44	MALUSZEK Magdalena Niewczas
Ptasie Gniazdo	Piaseczno	30	30	Sapientia Sp. z o.o.
Żłobek Niepubliczny WESOŁY TYGRYSEK	Piaseczno	35	15	Albena Mirowska
ŻŁOBEK NIEPUBLICZNY DELFINEK	Piaseczno	45	27	Żłobek Delfinek SYLWIA KOWALCZYK-MALINOWSKA
Kolorowe Kredki	Piaseczno	40	40	MLCONCEPT Malwina Lipińska Niepubliczne Przedszkole i Żłobek Kolorowe Kredki
ŻŁOBEK BAMBINEK II	Piaseczno	10	10	Maluch Katarzyna Matysiak
Żłobek Brzdąc	Piaseczno	50	50	Małgorzata Żero
NIEPUBLICZNY ŻŁOBEK FANTAZJA	Piaseczno	30	16	Jadwiga Bińkowska
Żłobek Creative Mind	Piaseczno	10	10	Centrum Creative Mind School Damian Szewczyk
Niepubliczny Żłobek Mini Abc Sławomir Jaworski	Piaseczno	60	40	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE ABC Sławomir Jaworski
ŻŁOBEK BAMBINEK	Piaseczno	25	35	Maluch Katarzyna Matysiak
Żłobek Niepubliczny Chatka Puchatka	Piaseczno	13	13	ADRIANNA MIESZCZAŃSKA
Niepubliczny Żłobek Słoneczne Aniołki	Piaseczno	50	48	FRUITS & VEGETABLES Kawka Wanda
Niepubliczny Żłobek u Żwirka	Baszkówka	100	100	Agnieszka Zawiślak
Lawendowy Domek	Chyliczki	25	24	Anna Wojtkowska-Diab
Żłobek Pomarańczowa Ciuchcia Józefostaw	Józefostaw	15	-	Przedszkola Pomarańczowa Ciuchcia Sp. z o.o. Spółka Komandytowa
INCY-WINCY Żłobek Niepubliczny Nr 2	Józefostaw	30	29	Firma Szkoleniowo-Uslugowa PAMM Małgorzata Medyńska
Żłobek HULA HOP	Zalesie Górne	13	13	Iwona Wiśniewska
Prywatny Żłobek Stumilowy Las Barbara Kaczmarek	Józefostaw	36	36	1. Prywatny Żłobek, Punkt Przedszkolny "Stumilowy Las" Barbara Kaczmarek 2.Gabinet Terapeutyczny "Syczek"
Żłobek Ananaski	Bobrowiec	23	18	Roksana Tokarska

Niepubliczny Żłobek "Flora i Florek"	Chyliczki	25	-	Tricolore Groupe Sp. z o.o.
SUMA		744	610	

Źródło: empatia.mpips.gov.pl, dostęp: 5.04.2025.

4.2 Wspieranie rodziny

Rodzinom z gminie Piaseczno **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie** oferuje:

- **poradnictwo rodzinne** – skierowane do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub dotkniętymi problemem przemocy, przyjmujące formę indywidualnych lub rodzinnych porad realizowanych w siedzibie Ośrodka lub w miejscu zamieszkania klientów przez specjalistę pomocy socjalnej, który współpracuje z asystentami rodziny, psychologami, mediatorami, pracownikami socjalnymi i innymi osobami pracującymi z rodziną¹⁸;
- **pomoc psychologiczną** – konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla dorosłych, a także konsultacje ze specjalistą terapii uzależnień i współuzależnienia dla osób dorosłych i młodzieży od 15. roku życia oraz inne formy pomocy psychologicznej takie jak grupowe warsztaty psychologiczne czy grupy wsparcia, realizowane przez psychologa we współpracy z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny w problemach m.in. samotnego macierzyństwa, doświadczania przemocy, uzależnień, zagrożenia samobójstwem, śmierci w rodzinie, odrzucenia społecznego itp.¹⁹;
- **pomoc prawną** – bezpłatne porady prawne²⁰.

Pracy z rodzinami Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie dedykuje ponadto **asystenta rodziny**, który przez określony czas wspiera rodzinę tak, aby w przyszłości samodzielnie pokonywała swoje trudności życiowe, w szczególności związane z opieką i wychowaniem dzieci. W tej formie wsparcia opracowywany jest m.in. plan pomocy rodzinie wraz z określeniem celów, jakie rodzina powinna i chce osiągnąć. Asystent rodziny udziela pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów, wspiera jej aktywność społeczność, motywuje do aktywności zawodowej, udziela wsparcia dzieciom czy podejmuje działania interwencyjne

¹⁸ <https://mgops.piaseczno.eu/pomoc-specjalistyczna/poradnictwo-rodzinne/>, dostęp: 3.04.2025.

¹⁹ <https://mgops.piaseczno.eu/pomoc-specjalistyczna/pomoc-psychologiczna/>, dostęp: 3.04.2025.

²⁰ <https://mgops.piaseczno.eu/pomoc-specjalistyczna/pomoc-prawna/>, dostęp: 3.04.2025.

i zaradcze w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa²¹. W 2024 roku ze wsparcia asystentów rodziny w gminie Piaseczno korzystało 70 rodzin, w których było 118 dzieci²².

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie działa **Klub Integracji Społecznej**, który powstał w 2013 roku. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat obserwuje się zmianę profilu odbiorcy działań Klubu. Niegdyś oferta KIS-u skierowana była do osób bezrobotnych, bezdomnych czy wykazujących trudności adaptacyjne. Obecnie uczestnikami spotkań często są osoby z wyższym wykształceniem – osoby w depresji, osoby wypalone zawodowo zainteresowane przebranżowieniem, matki planujące powrót na rynek pracy. Co ważne, oferta Klubu jest corocznie dostosowywana do potrzeb zebranej grupy docelowej.

Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie realizuje **projekt „Akademia Rodziny”**. W jego ramach oferowane są bezpłatne rodzinne spotkania w formie warsztatów umiejętności wychowawczych, szkoły dla rodziców i wychowawców, konsultacji ze specjalistami, zajęć integracyjnych, warsztatów dla dzieci, pikników rodzinnych, terenowych gier miejskich itp. Projekt ma na celu wspieranie rodzin w budowaniu i pielęgnowaniu relacji z dziećmi i podopiecznymi²³. Obecnie, z uwagi na zmianę profilu Klubu Integracji Społecznej, do Akademii Rodziny trafiają przede wszystkim świadomi problemów rodzice, wyrażający potrzebę wsparcia zewnętrznego w zakresie wychowawczym. Zdaniem pracowników KIS, rodzin z zobowiązaniami sądowymi jest mniej niż 30% wszystkich uczestników. Dzięki świadomie prowadzonej strategii mieszania środowisk, osoby wykluczone mają możliwość wzmocnienia kompetencji społecznych poprzez obserwacje pozytywnych wzorców. Stają się jednocześnie częścią wspólnoty, co przeciwdziała samoutrwalaniu poczucia odrębności i niższości (tworzenie „getta wykluczonych”). Akademia Rodziny finansowana jest w całości budżetu gminy.

Dla rodziców i wychowawców przeznaczony jest projekt Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie **Szkoła dla Rodziców i Wychowawców** (w ramach Akademii Rodziny)²⁴. To program profilaktyki uniwersalnej skoncentrowany na zapobieganiu

²¹ <https://mgops.piaseczno.eu/pomoc-specjalistyczna/asystent-rodziny/>, dostęp: 3.04.2025.

²² Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 27.

²³ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/klub-integracji-spolecznej/>, dostęp: 3.04.2025.

²⁴ <https://mgops.piaseczno.eu/szkola-dla-rodzicow-i-wychowawcow-w-akademii-rodziny/>, dostęp: 25.04.2025

zachowaniom problemowym wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnieniu umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli. Realizowany jest w formie warsztatów prowadzonych w grupach liczących od 12 do 15 uczestników, skupiających się na tematyce budowania relacji między dorosłymi a dziećmi, relacjach między dziećmi oraz wyzwaniach związanych z okresem dojrzewania²⁵.

Do rodzin wielodzietnych gmina Piaseczno kieruje **Piaseczyńską Kartę Dużej Rodziny**. To program zniżek przeznaczony dla rodzin wielodzietnych zamieszkujących gminę Piaseczno i odprowadzających tu podatki. Ma on na celu ułatwienie im dostępu do różnorodnych usług i wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym oraz edukacyjnym²⁶.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie wraz z partnerami - Fundacją Terapeuci Dla Rodziny oraz Fundacją Centrum Rozwoju Usług Społecznych – realizują **projekt „Razem Silniejsi – Mosty Rodzin i Pokoleń w Gminie Piaseczno”**. Celem projektu jest wzmocnienie kapitału społecznego rodzin znajdujących się w sytuacji zagrożenia dziedziczeniem ubóstwa. Poprzez zintegrowane działania obejmujące edukację, poradnictwo oraz aktywizację społeczną, projekt ma na celu zapewnienie dzieciom i ich opiekunom trwałych i sprzyjających warunków do rozwoju. Kluczową ideą jest przeciwdziałanie międzypokoleniowemu przekazywaniu negatywnych wzorców społecznych oraz wdrożenie efektywnego modelu wsparcia rodzin na poziomie lokalnym. W ramach projektu realizowane są takie zadania jak: wdrożenie Modelu Lokalnego Systemu Wsparcia, diagnoza rodzin, opracowanie ścieżek wsparcia oraz animacja samopomocy sąsiedzkiej²⁷.

Problemowi przemocy domowej w gminie Piaseczno dedykowana jest **procedura Niebieskie Karty**, realizowana przez **Zespół Interdyscyplinarny**²⁸. W 2024 roku liczył on 21 członków – przedstawicieli MGOPS, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Spotkał się w tym roku 12 razy i powoływał grupy diagnostyczno-pomocowe w 216 sprawach rodzin, dla których wszczęto procedurę

²⁵ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/szkola-dla-rodzicow-i-wychowawcow/>, dostęp: 3.04.2025.

²⁶ <https://karta.piaseczno.eu/karta-duzej-rodziny/>, dostęp: 5.04.2025.

²⁷ <https://mgops.piaseczno.eu/razem-silniejsi/>, dostęp: 3.04.2025.

²⁸ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/zespol-interdyscyplinarny/>, dostęp: 3.04.2025.

„Niebieskie Karty”. Przeprowadził 1 382 spotkania grup diagnostyczno-pomocowych, w tym 892 z osobami doświadczającymi przemocy i 490 z osobami stosującymi przemoc²⁹.

Ponadto teren gminy Piaseczno objęty jest działaniem **Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górze Kalwarii**, a w samym Piasecznie działa **Punkt Interwencji Kryzysowej**.

Zdaniem rozmówców (grupy fokusowe), wraz z ustaniem pandemii COVID-19 zamknięto/zawieszono działalność świetlic środowiskowych funkcjonujących dotychczas na terenie gminy, co spowodowało widoczną lukę w obszarze wyrównywania szans rozwojowych dzieci pochodzących z domów dysfunkcyjnych. Od niedawna na terenie gminy tworzone są nowe miejsca dedykowane mieszkańcom – **Miejsca Aktywności Lokalnej**. To nowoczesne przestrzenie, które wspierają integrację społeczności lokalnych, oferując różnorodne zajęcia i inicjatywy dostosowane do potrzeb mieszkańców – tym samym częściowo mogą przejąć rolę dotychczasowych świetlic środowiskowych. MALe są zarządzane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie i stanowią element budowy społeczeństwa obywatelskiego w regionie. Zdaniem uczestników badań jakościowych, Miejsca Aktywności Lokalnej - choć otwierane są zgodnie z planem - nie są rozpoznawalne z nazwy. Powodem chaosu jest równoległe istnienie podobnych przestrzeni pod inną nazwą - tj. Centrum Aktywności Lokalnej (np. w Złotokłosie).

Na terenie gminy funkcjonuje **Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii (MOS) dla dziewcząt**. Organem prowadzącym MOS jest Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza z siedzibą w Piasecznie³⁰. W skład Ośrodka wchodzi: Internat oraz Zespół Szkół im. św. Małgorzaty z Kortony, tj. Szkoła Podstawowa, Branżowa Szkoła I Stopnia oraz Branżowa Szkoła II Stopnia. Ośrodek przyjmuje uczennice na wniosek rodziców. Podstawą do umieszczenia nieletniej w MOS jest orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym, wydawane przez zespół orzekający działający w Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

²⁹ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 30-32.

³⁰ <https://mos-piaseczno.pl/>, dostęp: 11.05.2025

Rodziny wspierane są także przez sektor pozarządowy. W tabeli – przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania rodzin w gminie Piaseczno.

Tabela 42. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania rodzin w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Endorfiny dla Rodziny	organizacja festiwali rodzinnych z wykładami i warsztatami organizacja warsztatów dla rodzin
Fundacja Człowiek Może	aktywizacja dzieci i młodzieży (w tym z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii) przez wyjazdy, wycieczki, warsztaty, interesujące spotkania
Fundacja Świętego Mikołaja	program stypendialny (Stypendia św. Mikołaja), do którego może przystąpić każda szkoła w Polsce program edukacyjno-rozwojowy dla młodzieży (Akademia Liderów św. Mikołaja) pomoc psychologiczna
Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej (Obwód Piaseczno, Okręg Mazowiecki)	praca wychowawcza z młodzieżą w wieku 7-18 lat w roku szkolnym i w czasie wakacji w ramach drużyn zuchowych, harcerskich i wędrowniczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

4.3 System pieczy zastępczej

W ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej działają na terenie gminy Piaseczno 4 podmioty – **placówka interwencyjna oraz 3 placówki socjalizacyjne (Dom Dzieci nr 1, 2, 3 i 4 Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pęcherach**³¹ - to jednostki pomocy społecznej powiatu piaseczyńskiego, spełniające zadania w zakresie wspierania rodziny i instytucjonalnej pieczy zastępczej³²). Zapewniają one miejsca dla 56 wychowanków. W 2023 roku były one w całości wykorzystywane.

Gmina Piaseczno w swoich zasobach posiada **dwa mieszkania treningowe dla osób opuszczających pieczę zastępczą**. W 2024 roku przebywały w nich 4 osoby³³.

³¹ Wykaz placówek opiekuńczo- wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych działających na terenie województwa mazowieckiego, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie

³² <https://capow.piaseczno.pl/>, dostęp: 11.05.2025

³³ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 28.

4.4 Wyzwania demograficzne i sprawy seniorów

Sukcesem polityki społecznej Piaseczna jest wypracowanie kompleksowej sieci wsparcia dla seniorów. Dekadę temu jedynymi podmiotami zajmującymi się tematyką senioralną w gminie były organizacje kombatanckie czy związki emerytów i rencistów. Obecnie polityka senioralna stanowi zdecydowanie mocną stronę gminy, która może w tym obszarze służyć innym jednostkom samorządowym za korzystny punkt odniesienia (modelowe rozwiązania).

Nadrzędnym miejscem zrzeszającym działania skierowane do seniorów jest **Centrum Aktywności Seniora „Przystań pod Klonami”**, działające w strukturze Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie od 2022 roku. Oferta Centrum skierowana jest do nieaktywnych zawodowo osób w wieku 60 lat i więcej w terenie gminy Piaseczno, w szczególności samotnych lub osamotnionych w rodzinie. To dzienny dom wsparcia zapewniający aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Siedziba Centrum Aktywności Seniora „Przystań pod Klonami” posiada takie elementy infrastruktury jak: sala widowiskowo-szkoleniowa, pomieszczenia klubowe i dydaktyczne, sala do ćwiczeń, pokoje do terapii indywidualnej lub poradnictwa, pokój wypoczynkowy z miejscami do leżenia, pokój rehabilitacyjny, pomieszczenia socjalne, a także duży taras oraz teren zielony do realizacji zajęć w plenerze. Oferta tego miejsca obejmuje:

- zajęcia usprawniające ruchowo oraz rehabilitacyjne,
- zajęcia kreatywne i edukacyjne,
- inne zajęcia rozwijające pasje i zainteresowania,
- dostęp do kultury i rekreacji,
- poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne),
- ciepły posiłek³⁴.

Ponadto w gminie Piaseczno działa **8 ośrodków wsparcia w formie Klubów Seniora i 2 Kluby Senior+**³⁵.

Ogółem placówki dla seniorów w gminie Piaseczno to:

³⁴ <https://mgops.piaseczno.eu/centrum-aktywnosci-seniora-przystan-pod-klonami/>, dostęp: 3.04.2025.

³⁵ Klub Seniora to miejsce spotkań dla osób starszych, oferujące zajęcia integracyjne, kulturalne i rekreacyjne. Klub Senior+ to program rządowy z dofinansowaniem, który zapewnia lepsze wyposażenie i szerszą ofertę usług dla seniorów.

- Klub Seniora w Jastrzębiu - 60 osób,
- Klub Seniora w Gołkowie - 70 osób,
- Klub Seniora w Głoskowie - 55 osób,
- Klub Seniora w Woli Gołkowskiej - 33 osoby,
- Klub Seniora w Zalesiu Górnym - 70 osób,
- Klub Seniora w Złotokłosie - 50 osób,
- Klub Seniora w Żabieńcu - 59 osób,
- Klub Seniora w Runowie – 35 osób,
- Klub Senior+ w Józefostawiu - 100 osób,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej - 80 osób,
- Klub Senior+ w Piasecznie - 110 osób + 50 osób w filii w „Przystani pod Klonami”.

Według „Raportu o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku”, w zajęciach klubów brało udział ponad 600 seniorów. W każdym Klubie działa koordynator odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie placówki oraz bezpośredni kontakt z uczestnikami – to z nim seniorzy konsultują propozycje zajęć i planowanych inicjatyw. Oferta Klubów obejmuje różnorodne aktywności, takie jak warsztaty artystyczne, zajęcia sportowe, wsparcie w zakresie obsługi komputera czy ćwiczenia wspomagające pamięć. Organizowane są także spotkania kulinarne, warsztaty tematyczne, wycieczki oraz wyjścia do teatru. Seniorzy dbają o zdrowie poprzez ćwiczenia wzmacniające kręgosłup, a w placówkach Senior+ dodatkowo uczestniczą w zajęciach tanecznych, jogi, zumbi czy aquaaerobiku³⁶.

W strukturach Centrum Kultury w Piasecznie od 2007 roku działa **Uniwersytet Trzeciego Wieku**. Słuchacze korzystają z wykładów prowadzonych przez pracowników ośrodków naukowych, specjalistów i edukatorów o zróżnicowanej tematyce z zakresu n. psychologii, religioznawstwa, etnografii, historii sztuki, literatury, nauk przyrodniczych, ekologii czy ochrony zdrowia. Kilka razy w roku proponuje się słuchaczom prelekcje wyjazdowe lub lekcje muzealne oraz spotkania autorskie w ramach współpracy z Biblioteką Publiczną

³⁶ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 76-77.

w Piasecznie³⁷. W działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku w 2023 roku wzięło udział 180 słuchaczy³⁸.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie realizuje **Program "Korpus Wsparcia Seniora"**. Moduł I Programu oferował wsparcie w postaci pomocy przy codziennych zakupach, realizacji recept oraz umawianiu wizyt lekarskich. W jego ramach świadczone również usługi transportowe, m.in. do placówek medycznych i urzędów znajdujących się na terenie gminy Piaseczno. Z tej formy pomocy skorzystało łącznie 41 osób. Z kolei Moduł II Programu obejmował całodobową opiekę zdalną dla 50 seniorów. W tym celu zapewniono dostęp do usługi teleopieki poprzez wykupienie odpowiedniego abonamentu oraz przekazanie uczestnikom programu opasek bezpieczeństwa³⁹.

Gmina Piaseczno przystąpiła do realizacji **projektu „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)”**. Uczestnicy projektu otrzymają wsparcie w miejscu zamieszkania w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich oraz wolontariatu opiekuńczego⁴⁰.

W tabeli – informacja o przykładowych organizacjach pozarządowych, które uzupełniają ofertę publiczną wspierającą seniorów w gminie Piaseczno.

Tabela 43. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania seniorów w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Fundacja Żyj Aktywnie po 50-tce	• integracja środowiska seniorów oraz propagowanie obrazu aktywnego społecznie, fizycznie i intelektualnie seniora poprzez zajęcia, spotkania, wycieczki• działania na rzecz integracji międzypokoleniowej (projekt Starsi Młodszym promujący seniorów w szkołach podstawowych
Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	• rozpoznawanie potrzeb emerytów, rencistów i inwalidów i roztaczanie nad nimi bezpośredniej opieki

³⁷ <https://senioralne.piaseczno.eu/portfolio-item/universytet-trzeciego-wieku-w-piasecznie/>, dostęp: 28.04.2025.

³⁸ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 126-137.

³⁹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 67.

⁴⁰ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/zwi%C4%99kszenie-samodzielno%C5%9Bci-senior%C3%B3w-w-miejscu-ich-zamieszkania-rws/>, dostęp: 22.04.2025.

Fundacja Metamorfozy	• tworzenie i realizacja programów związanych z aktywnością społeczną oraz integracją międzypokoleniową • organizacja treningów sprawności umysłu, spotkań i wyjazdów integracyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

4.5 Pomoc społeczna

4.5.1 Wsparcie pomocy społecznej

Podmiotem odpowiedzialnym za obszar instytucjonalnego wsparcia społecznego w gminie jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie**. Ośrodek realizuje działania związane z szerokim wsparciem osób w trudnej sytuacji. Oferowane formy wsparcia obejmują m.in. pomoc pracownika socjalnego, działania aktywizacyjne społeczne i zawodowe, specjalistyczne poradnictwo czy opiekę nad osobami bezdomnymi. Działając na rzecz osób w trudnych sytuacjach życiowych, MGOPS dąży zarówno do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego, jak i do aktywizacji własnych zasobów, potencjału i aktywności mieszkańców, zgodnie z zasadą pomocniczości. Realizując różnorodne projekty, MGOPS nie ogranicza się do wypłaty zasiłków, lecz aktywnie poszukuje nowych metod pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, aby wspierać ich społeczną i zawodową integrację.

4.5.2 Bezdomność

Według „Rejestru miejsc, w których gminy zapewniają tymczasowe schronienie osobom w kryzysie bezdomności” na terenie gminy Piaseczno funkcjonuje **Stowarzyszenie Monar - Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi MARKOT w Bobrowcu** z 20 miejscami dla kobiet i mężczyzn w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i 8 miejscami dla kobiet i mężczyzn w noclegowni⁴¹.

Osobom w kryzysie bezdomności wsparcie zapewnia **Caritas Archidiecezji Warszawskiej**. Na terenie Piaseczna funkcjonuje **kawiarenka**⁴² oferująca ciepły posiłek i bezpieczną suchą przestrzeń do spędzenia czasu wolnego dedykowaną potrzebom osób bezdomnych.

⁴¹ Rejestr miejsc, w których gminy zapewniają tymczasowe schronienie osobom w kryzysie bezdomności, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie.

⁴² Kawiarenka działająca pomiędzy domem parafialnym a kościołem św. Anny (na tyłach starej plebanii), liczy ok. 10 miejsc siedzących.

Warunkiem dostępu do przestrzeni jest stan trzeźwości weryfikowany każdorazowo przez koordynatorów przestrzeni. Obok kawiarenki znajduje się łaźnia i pralnia do dyspozycji potrzebujących.

Osobom, które mają trudności w samodzielnym przygotowaniu posiłku lub nie pozwalają na jego przygotowanie warunki socjalno-bytowe przyznawane jest wsparcie w formie obiadów w **Jadłodajni Miejskiej**⁴³. Jadłodajnia Miejska funkcjonuje w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie. W 2023 roku z posiłków w jadłodajni skorzystało łącznie 138 osób, a miesięcznie średnio korzystało 80 osób⁴⁴. Ponadto od 2019 roku w gminie Piaseczno funkcjonuje **Jadłodzielnia**. Jadłodzielnia to inicjatywa oparta na zasadzie dzielenia się żywnością przez mieszkańców. Mieszkańcy mogą zarówno zostawić nadmiar jedzenia, jak i zabrać to, czego potrzebuje. Punkt ten jest ogólnodostępny i ma na celu przeciwdziałanie marnowaniu żywności. Nadzór nad jego działaniem sprawują pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, którzy przy wsparciu wolontariuszy⁴⁵.

4.5.3 Mniejszości narodowe

Od końca 2022 roku w Piasecznie funkcjonuje **Piaseczyńskie Centrum Integracji** oferujące naukę języka polskiego, zajęcia dla dzieci, doradztwo zawodowe i szkolenia dla obcokrajowców, zwłaszcza z Ukrainy. Centrum powstało jako efekt współpracy Międzynarodowej Organizacji d.s. Migracji (IOM Polska) z Fundacją na Rzecz Dwujęzyczności EduNowa⁴⁶. Obecnie działalność PCI została ograniczona z uwagi na brak pozyskania dofinansowania z IOM.

Ponadto, w odpowiedzi na kryzys wywołany wojną w Ukrainie, gmina Piaseczno podjęła działania mające na celu wsparcie dzieci uchodźców. Miasto finansowało obiady dla dzieci z Ukrainy przez okres dwóch lat, zapewniając im posiłki w szkołach i placówkach edukacyjnych. Działania te były częścią szerokiego programu pomocy uchodźcom, który obejmował również inne formy wsparcia, takie jak organizowanie punktów informacyjnych, zbiórki darów czy organizowanie zajęć integracyjnych.

⁴³ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/dla-osob-z-niepelnosprawnosciami/>, dostęp: 3.04.2025.

⁴⁴ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 65.

⁴⁵ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 65.

⁴⁶ <https://piaseczno.eu/piaseczynskie-centrum-integracji-oficjalnie-otwarte/>, dostęp: 22.04.2025.

Aktywnie angażowała się w projekty wspierające integrację dzieci ukraińskich również **Biblioteka Publiczna w Piasecznie**. Przykładem jest projekt „Biblioteka dla wszystkich. Różni. Równi. Ważni”, realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w partnerstwie z Save the Children International. Celem projektu było stworzenie dostępnej i zróżnicowanej przestrzeni edukacyjnej, promującej rozwój i integrację społeczności polsko-ukraińskiej. W ramach projektu organizowano różnorodne zajęcia i warsztaty dla dzieci i dorosłych z Polski i Ukrainy. Dodatkowo w 2024 roku Biblioteka Publiczna w Piasecznie brała udział w projekcie „Razem dla lepszej przyszłości”, realizowanym przez Centrum Nauki Kopernik. Celem programu była integracja ukraińskich dzieci z polskimi rówieśnikami poprzez organizowanie warsztatów rodzinnych. W ramach projektu przeprowadzono osiem warsztatów, w których uczestniczyło 146 osób⁴⁷.

W tabeli – informacja o organizacjach pozarządowych działających w obszarze wspierania osób w kryzysie bezdomności oraz obcokrajowców w gminie Piaseczno.

Tabela 44. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania osób w kryzysie bezdomności oraz obcokrajowców w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Stowarzyszenie MONAR	zapewnienie schronienia w postaci schroniska dla osób bezdomnych i noclegowni
Stowarzyszenie Human Hub Alternative	wsparcie psychologiczne i prawne uchodźców, doradztwo zawodowe
Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności EduNowa	prowadzenie Piaseczyńskiego Centrum Integracji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

⁴⁷ https://biblioteka-piaseczno.pl/podsumowanie-projektu-razem-dla-lepszej-przyszlosci-warsztaty-familijne-2024/?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 25.04.2025

4.6 Promocja i ochrona zdrowia

4.6.1 Problemy zdrowotne

Największym podmiotem medycznym w gminie Piaseczno jest **Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego w Piasecznie (SZPZLO)**. W jego ramach działa 5 placówek: w Piasecznie, Gołkowie, Zalesiu Górnym, Głoskowie oraz Złotokłosie. Obsługują one 29 033 mieszkańców⁴⁸.

W 2023 roku w ramach SZPZLO były realizowane następujące programy zdrowotne:

- Program Profilaktyki Osteoporozy - program skierowany do kobiet w wieku 50–70 lat, które nie leczyły się na osteoporozę, ani nie została u nich jeszcze zdiagnozowana,
- Program profilaktyki chorób odkleszczowych – program kierowany pacjentów od 15-go roku życia z podejrzeniem boreliozy w Limie,
- Program depresji poporodowej – program dedykowany pacjentkom do roku od porodu, obejmujący wsparcie psychologiczne.

SZPZLO uczestniczył także w gminnych programach prozdrowotnych takich jak:

- szczepienia dzieci na HPV,
- szczepienia przeciw grypie,
- szczepienia przeciw pneumokokom⁴⁹.

W gminie Piaseczno realizowano następujące programy prozdrowotne w 2023 roku:

- szczepienia przeciwko grypie dla mieszkańców gminy w wieku od 60 r.ż.;
- szczepienia przeciwko pneumokokom dla osób w wieku 65+;
- program pn. Piękny uśmiech – zapobieganie próchnicy wśród dzieci w klasach I-VI szkół podstawowych;
- program pn. Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców gminy Piaseczno⁵⁰.

⁴⁸ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 47.

⁴⁹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 47-49.

⁵⁰ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 54-55.

Gmina bierze udział także w innych programach prozdrowotnych, np. Ogólnopolski Program Profilaktycznych Badań USG pn. „NIE nowotworom u dzieci”, badania mammograficzne, badania gęstości kości⁵¹.

Specjalistyczną pomoc medyczną zapewnia mieszkańcom gminy Piaseczno **szpital św. Anny** z usługami z zakresu chirurgii ogólnej, ginekologii i położnictwa, chorób wewnętrznych i chorób serca, chorób dziecięcych i neonatologii i urologii, a także licznych poradni specjalistycznych. Szpital należy do Grupy EMC⁵².

3.6.2 Zdrowie psychiczne

Na terenie Piaseczna znajduje się **Centrum Zdrowia Psychicznego**⁵³, w strukturach którego funkcjonuje **Dzienny Oddział Psychiatryczny**. Oferta Oddziału Dziennego jest kierowana do Pacjentów pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi, którzy mają trudności w funkcjonowaniu społecznym i zawodowym.

W gminie mieści się również **Oddział Dzienny Psychiatryczny Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży**. Pacjentami Oddziału jest młodzież potrzebująca kompleksowej pomocy psychiatrycznej i psychologicznej, których stan zdrowia nie wymaga całodobowej hospitalizacji. Przy oddziale funkcjonuje Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży EZRA UKSW⁵⁴.

W miejscowości Głusków znajduje się **Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Robercinie** dla osób przewlekle psychicznie chorych (kobiet) z 50 miejscami⁵⁵.

⁵¹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 55.

⁵² <https://www.emc-sa.pl/nasze-placowki/piaseczno-szpital-sw-anny/o-szpitalu/o-szpitalu>, dostęp: 24.04.2025.

⁵³ <https://czppiasieczno.pl/>, dostęp: 11.05.2025

⁵⁴ <https://ezrauksw.pl/poradnie/piaseczno/>, dostęp: 11.05.2025

⁵⁵ Rejestr Domów Pomocy Społecznej, Mazowiecki Urząd Wojewódzki.

4.6.3 Uzależnienia

Do osób uzależnionych i współuzależnionych **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie** oferuje **poradnictwo rodzinne** realizowane przez specjalistów pomocy socjalnej, **pomoc psychologiczną**, realizowaną przez specjalistę terapii uzależnień i współuzależnienia.

W gminie funkcjonuje **Punkt Konsultacyjny**, skierowany do osób i rodzin borykających się z problemem uzależnień. Punkt zapewnia specjalistyczne wsparcie mające na celu poprawę trudnej sytuacji życiowej, informacje na temat dostępnych form profesjonalnego leczenia uzależnień, pomoc w motywowaniu do podjęcia terapii oraz kierowanie do odpowiednich placówek, pomoc i wsparcie po zakończeniu leczenia odwykowego oraz działania promujące zdrowy tryb życia⁵⁶.

Podmiotem, który wspiera osoby uzależnione i ich rodziny w gminie jest także **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie oferuje bezpłatne konsultacje z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla młodzieży, dorosłych, w tym rodziców dzieci borykających się z problemem uzależnień, także behawioralnych⁵⁷. W ramach **Akademii Rodziny** prowadzone są cykliczne nieodpłatne zajęcia terapeutyczne dla grup DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików). Oferowane są również nieodpłatne konsultacje w ramach zamkniętej grupy wsparcia pn. „Mój bieżący problem” – dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców zmagających się uzależnieniem od alkoholu lub/i innych substancji psychoaktywnych. Ponadto dostępne jest stałe wsparcie psychologiczne dla osób uzależnionych i ich rodzin (psycholog, terapeuta).

W ramach gminnego funduszu alkoholowego realizowane są liczne działania profilaktyczne. W 2023 roku były to dwa **Kluby Profilaktyki Środowiskowej** prowadzone przez Stowarzyszenie Nasz Żabieniec dla 30 dzieci w Żabieńcu i Stowarzyszenie Rodziców TU dla 24 dzieci w Zalesiu Górnym oraz wycieczki z programem profilaktycznym – wyjazdowe i w miejscu zamieszkania⁵⁸.

⁵⁶ <https://bip.piaseczno.eu/arttykul/345/1871/gminny-punkt-konsultacyjny>, dostęp: 5.04.2025.

⁵⁷ <https://mgops.piaseczno.eu/4400-2/>, dostęp: 3.04.2025.

⁵⁸ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 50.

Zdaniem przedstawicieli urzędu, kilkakrotnie rozważano wprowadzenie prohibicji polegającej na zakazie sprzedaży wyrobów alkoholowych na terenie gminy w godzinach późnowieczornych i nocnych. Propozycja została odrzucona z uwagi na brak zainteresowania gmin ościennych – nie miałyby sensu wprowadzenie zakazu w obrębie administracyjnym gminy, jeżeli kilkaset metrów dalej możliwy jest zakup alkoholu o każdej porze.

4.7 Osoby z niepełnosprawnością

Osoby z niepełnosprawnością wspierane są przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie** poprzez **świadczenia pieniężne** (takie jak m.in. zasiłki stałe, okresowe, celowe). Z kolei z obszaru świadczeń niepieniężnych mogą one korzystać z **usług opiekuńczych** (przyznawane osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób) czy **specjalistycznych usług opiekuńczych** (przyznawane dla dzieci i osób dorosłych, które z uwagi na stopień niepełnosprawności i związany z nim stan zdrowia wymagają specjalistycznej pomocy innych osób w celu poprawy ich funkcjonowania w środowisku)⁵⁹. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym⁶⁰. Z przeprowadzonych badań jakościowych wynika, że choć na usługi opiekuńcze jest wysokie zapotrzebowanie, to w przypadku specjalistycznych usług opiekuńczych nie wszystkie miejsca są wykorzystane. W 2024 roku z usług opiekuńczych korzystało 288 osób, a ze specjalistycznych usług opiekuńczych – 9 osób⁶¹.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie realizuje **program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**. Asystent wspiera osobę z niepełnosprawnością w wykonywaniu codziennych czynności czy podejmowaniu aktywności społecznej poprzez

⁵⁹ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/dla-osob-z-niepelnosprawnosciami/>, dostęp: 3.04.2025.

⁶⁰ <https://mgops.piaseczno.eu/formy-pomocy/uslugi-opiekuncze/>, dostęp: 3.04.2025.

⁶¹ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 17.

np. umożliwianie uczestnictwa w wydarzeniach społecznych, kulturalnych czy sportowych⁶². W 2023 roku z usług asystenta skorzystało 20 osób, w tym: 6 dzieci i 14 osób dorosłych⁶³.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie realizuje także **program „Opieka wytchnieniowa”**, który skierowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnością. Program ma na celu czasowe ich odciążenie w codziennych czynnościach by zyskali oni czas na odpoczynek czy załatwienie ważnych spraw poprzez uzyskanie zabezpieczenia opieki nad osobą z niepełnosprawnościami w czasie np. planowanej hospitalizacji, zabiegu, rehabilitacji opiekuna⁶⁴. W 2023 roku z usług opieki wytchnieniowej skorzystało 22 osób, w tym:

- w formie pobytu dziennego 18 opiekunów (10 opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnościami i 8 opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami),
- w formie pobytu całodobowego 4 opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnościami⁶⁵.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie kieruje także osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować na co dzień i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w miejscu zamieszkania do **domów pomocy społecznej**. W 2024 roku z domach pomocy społecznej przebywało 99 mieszkańców gminy Piaseczno⁶⁶.

Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie oferuje dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin udział w **projekcie „Pracownia Uśmiechu”**, który ma na celu wsparcie i integrację uczestników oraz rozwijanie ich pasji i zainteresowań poprzez działania warsztatowe, edukacyjne, relaksacyjne i terapeutyczne⁶⁷.

⁶² <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/dla-osob-z-niepelnosprawnosciami/asystent-osobisty-osoby-niepelnosprawnej/>, dostęp: 3.04.2025.

⁶³ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 65.

⁶⁴ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/dla-osob-z-niepelnosprawnosciami/opieka-wytchnieniowa/>, dostęp: 3.04.2025.

⁶⁵ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 66.

⁶⁶ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie, s. 17.

⁶⁷ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/klub-integracji-spolecznej/>, dostęp: 3.04.2025.

W programie są takie bezpłatne zajęcia jak dogoterapia, ceramika, zajęcia sportowe, sensoplastyka i in.⁶⁸.

Poza działaniami Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie oferta wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami obejmuje podmioty prowadzone przez powiat piaseczyński, ale w szczególności – sektor pozarządowy, ale i prywatny.

Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku na terenie gminy Piaseczno to:

- "Leśna Przystań Renata Marzec", oferująca 9 miejsc dla osób w podeszłym wieku, prowadzony przez p. Renatę Marzec;
- Dom Opieki "Nestoria" w Piasecznie z 17 miejscami dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, w podeszłym wieku, prowadzony przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Asklepios Przychodnia Nieinwazyjnej Diagnostyki Kardiologicznej Asklepios As Sp. z o.o. Sp. k.;
- Dom Opieki "ANNA" Dariusz Traczyk w miejscowości Chylice z 38 miejscami dla osób niepełnosprawnych, w podeszłym wieku, prowadzony przez p. Dariusza Traczyka;
- Placówka Całodobowej Opieki Dom Opieki im. św. Huberta z 49 miejscami dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, w podeszłym wieku, prowadzona przez Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego, Dom Zakonny;
- Dom Seniora Piano Beata Bilińska-Yildiz w Piasecznie z 32 miejscami dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, w podeszłym wieku, prowadzony przez p. Beatę Bilińską-Yildiz;
- Centrum Zdrowia dla Seniorów s.c. Adam Muszyński Jolanta Muszyńska z 50 miejscami dla osób niepełnosprawnych, w podeszłym wieku, prowadzony przez Centrum Zdrowia dla Seniorów s.c. Adam Muszyński Jolanta Muszyńska⁶⁹.

Łącznie w tych placówkach jest 195 miejsc dla osób z niepełnosprawnością i/lub w podeszłym wieku.

⁶⁸ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/pracownia-usmiechu/>, dostęp: 3.04.2025.

⁶⁹ Rejestr placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie.

Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej prowadzi w Pęcherach **Środowiskowy Dom Samopomocy** dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych z 45 miejscami⁷⁰. To placówka dla osób pełnoletnich, która świadczy usługi w ramach indywidualnych i zbiorowych treningów mających na celu poprawę sprawności psychofizycznej uczestników, ich zaradności osobistej oraz lepszego funkcjonowania w społeczeństwie⁷¹. Ten sam podmiot prowadzi w Piasecznie **Warsztaty Terapii Zajęciowej**⁷² - zajęcia realizowane metodą usprawniania łączące rehabilitację ruchową, psychologiczną, społeczną i zawodową⁷³. Zdaniem rozmówców, oferowane wsparcie jest ważne i zasadne, choć niewystarczające względem rzeczywistego zapotrzebowania (nie wszyscy zainteresowani zostają przyjęci).

Na terenie gminy zlokalizowane jest **Stowarzyszenie Chorych na Mukopolisacharydozę (MPS) i Choroby Rzadkie**, widniejące w rejestrze **organizatorów turnusów rehabilitacyjnych znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego**⁷⁴.

Edukacją i opieką nad dziećmi z niepełnosprawnością zajmuje się **Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Zwycięzców Olimpiad Specjalnych w Piasecznie** wraz z Internatem⁷⁵, a także **Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach**⁷⁶, prowadzone przez powiat piaseczyński. Z kolei **Centrum Usług Wspólnych w Piasecznie** koordynuje kwestie związane z organizacją transportu dzieci z niepełnosprawnością do szkół i przedszkoli⁷⁷.

Działalność ww. podmiotów mimo bezsprzecznych korzyści, utrwała jednocześnie model opierający się na izolowaniu osób niepełnosprawnych intelektualnie od reszty społeczeństwa. Przedstawiciele organizacji wspierających osoby niepełnosprawne intelektualnie i ich rodziny

⁷⁰ Wykaz Środowiskowych Domów Samopomocy na terenie województwa mazowieckiego, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie.

⁷¹ <https://sdspechery.ksnaw.pl/o-nas/>, dostęp: 22.04.2025.

⁷² <https://mcps.com.pl/warsztaty-terapii-zajeciowej/ekonomia-spoeczna/pes/>, dostęp: 22.04.2025.

⁷³ <https://wtz-piaseczno.pl/onas/#top>, dostęp: 22.04.2025.

⁷⁴ Rejestr organizatorów turnusów rehabilitacyjnych znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie.

⁷⁵ <https://soswwp.edu.pl/>, dostęp: 22.04.2025.

⁷⁶ <https://szkolalbiska.edupage.org/>, dostęp: 22.04.2025.

⁷⁷ <https://oswiata.piaseczno.eu/dokumenty-do-pobrania.html>, dostęp: 5.04.2025.

postulują konieczność włączania ich w życie społeczne i kulturalne, np. poprzez uczestnictwo w klubach, warsztatach, wydarzeniach lokalnych. Wskazuje się tu również na potrzebę tworzenia miejsc pracy dostosowanych do możliwości osób z niepełnosprawnością intelektualną (np. zakłady pracy chronionej, wsparcie w zatrudnieniu wspomaganym). Własną koncepcję na wdrożenie idei włączenia społecznego ma działające na terenie gminy Stowarzyszenie Auxilium, które postuluje potrzebę utworzenia ogólnodostępnej kawiarni/baru wraz z otwartą dla wszystkich świetlicą (przestrzeń inkluzywna)⁷⁸.

Poniżej, informacja o organizacjach pozarządowych działających w obszarze wspierania osób z niepełnosprawnością i ochrony zdrowia w gminie Piaseczno.

Tabela 45. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania osób z niepełnosprawnością i ochrony zdrowia w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	• prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej • rehabilitacja społeczna i zawodowa dorosłych osób z niepełnosprawnością, np. poprzez programy integracyjne dla dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie Chorych na Mukopolisacharydozę (MPS) i Choroby Rzadkie	• organizowanie turnusów rehabilitacyjnych • wsparcie chorych na choroby rzadkie i ich rodzin • prowadzenie kampanii i działań informacyjnych na temat chorób rzadkich
Auxilium Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych	• organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami • organizowanie zajęć edukacyjno-terapeutycznych
Fundacja Faro	• profilaktyka zdrowia psychicznego • warsztaty psychologiczne dla szkół
Stowarzyszenie Dla Was	• wspieranie procesu terapeutycznego osób z niepełnosprawnościami
Stowarzyszenie E=mc2	• oferta niskopłatnych konsultacji psychologicznych, darmowych diagnozy ADHD
Fundacja "Zawsze o Krok przed Astmą"	• edukacja prozdrowotna w Internecie
Fundacja Outsiderzy	• organizacja zajęć dla osób z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną

⁷⁸ Obecnie stowarzyszenie jest na etapie diagnozy potrzeb społecznych, zob. Ukierunkowane na stworzenie miejsca inkluzywnego (przyjaznego wszystkim): <https://www.facebook.com/Auxilium.stowarzyszenie/>, dostęp: 11.05.2025 w którym gospodarzami będą osoby z niepełnosprawnością.

Fundacja Centrum Rozwoju Offka	• działania w zakresie szeroko pojętej profilaktyki zdrowia
Stowarzyszenie Anioły Floriana	• aktywizacja osób z niepełnosprawnością w aspekcie psychofizycznym i społecznym • współpraca z jednostkami OSP i PSP • stowarzyszeniem posiada drużynę pożarniczą składającą się z osób niepełnosprawnych intelektualnie
Stowarzyszenie Razem Lepiej	• działanie na rzecz osób z niepełnosprawnością • promocja i popieranie wszelkich form zmierzających do aktywizacji osób z niepełnosprawnością • tworzenie płaszczyzny wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami zainteresowanymi problematyką osób z niepełnosprawnością • integracja i aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością
Stowarzyszenie Niewidomych I Ich Opiekunów	• wspieranie osób niewidomych i ich rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

4.8 Edukacja i wychowanie

4.8.1 Wychowanie przedszkolne

Wychowaniem przedszkolnym w gminie zajmuje się **11 przedszkoli gminnych, 16 przedszkoli publicznych prowadzonych przez inny organ niż gmina, 31 przedszkoli niepublicznych, 8 niepublicznych punktów przedszkolnych, 7 oddziałów przedszkolnych przy publicznych szkołach podstawowych oraz oddział przedszkolny przy niepublicznej szkole podstawowej.** W przypadku przedszkoli gminnych na 1 470 miejsc przypadało 1 439 uczęszczających dzieci⁷⁹.

Tabela 46. Przedszkola gminne w gminie Piaseczno w 2023 roku

Nazwa	Miejscowość	Liczba miejsc	Liczba dzieci
Przedszkole Nr 1	Piaseczno	150	141
Przedszkole Nr 2	Piaseczno	80	64
Przedszkole Nr 3	Piaseczno	75	72
Przedszkole Nr 4	Piaseczno	125	124
Przedszkole Nr 5 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego	Piaseczno	275	258
Przedszkole Nr 6	Głusków	120	116
Przedszkole Nr 7	Zalesie Górne	125	119

⁷⁹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 99.

Przedszkole Nr 8	Piaseczno	175	172
Przedszkole Nr 9	Piaseczno	70	70
Przedszkole Nr 10	Piaseczno	125	124
Przedszkole Nr 11	Piaseczno	150	152

Źródło: Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 99.

4.8.2 Edukacja na poziomie podstawowym

W gminie Piaseczno funkcjonuje **11 publicznych szkół podstawowych, 1 publiczna szkoła podstawowa z oddziałami integracyjnymi prowadzona przez osobę fizyczną oraz 7 niepublicznych szkół podstawowych.**

Tabela 47. Szkoły podstawowe w gminie Piaseczno w 2023 roku

Nazwa	Miejscowość	Rodzaj	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Piasecznie	Piaseczno	publiczna	1 210
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Głoskowie	Głosków	publiczna	555
Szkoła Podstawowa im. księdza Jana Twardowskiego w Chylicach	Chylice	publiczna	479
Szkoła Podstawowa im. Wspólnej Europy w Zalesiu Górnym	Zalesie Górne	publiczna	608
Szkoła Podstawowa nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie	Piaseczno	publiczna	1 525
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Józefostawiu	Józefostaw	publiczna	1 879
Szkoła Podstawowa nr 4 im. Tadeusza Zawadzkiego Zośki w Piasecznie	Piaseczno	publiczna	527
Szkoła Podstawowa im. księdza kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia w Jazgarzewie	Jazgarzew	publiczna	243
Szkoła Podstawowa im. Mieczysława Fogga w Złotokłosie	Złotokłos	publiczna	449
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ewy Krauze w Piasecznie	Piaseczno	publiczna	685
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z oddziałami integracyjnymi	Piaseczno	publiczna	138
Szkoła Postawa nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Piasecznie	Piaseczno	publiczna	633
Prywatna Szkoła Podstawowa nr 72 Szkoła Marzeń	Piaseczno	niepubliczna	422
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Gaudeamus	Józefostaw	niepubliczna	151

Niepubliczna Podstawowa Szkoła Odkrywców	Józefostaw	niepubliczna	126
Prywatna Szkoła Podstawowa „World School”	Piaseczno	niepubliczna	100
Prywatna Szkoła Podstawo Eureka im. Hypatii z Aleksandry	Zalesie Górne	niepubliczna	105
Podstawowa Szkoła Międzynarodowa The International School	Józefostaw	niepubliczna	57
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Thames British School	Bobrowiec	niepubliczna	81

Źródło: Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 99.

Gmina Piaseczno otrzymała Akredytację Erasmus+ w sektorze edukacji szkolnej, dla koordynatora konsorcjum mobilności. Konsorcjum, którego liderem i organem prowadzącym jest Gmina Piaseczno, ma na celu wspieranie placówek oświatowych w procesie przystępowania do programu Erasmus+. Posiadana akredytacja Erasmus+ na lata 2021–2027 umożliwi uproszczony dostęp do środków finansowych, a także gwarantuje systematyczne przekazywanie funduszy na działania związane z mobilnością edukacyjną dla wszystkich jednostek oświatowych prowadzonych i nadzorowanych przez Gminę Piaseczno⁸⁰.

4.8.3 Edukacja na poziomie ponadpodstawowym

Na terenie gminy Piaseczno funkcjonują następujące **szkoły ponadpodstawowe**:

- Zespół Szkół Nr 1 w Piasecznie;
- Zespół Szkół Nr 2 im. Emilii Plater w Piasecznie;
- Zespół Szkół Nr 3 im. Cecylii Plater-Zyberkówny w Piasecznie;
- IV Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego w Piasecznie⁸¹.

⁸⁰ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 40.

⁸¹ <https://piaseczno.pl/rekrutacja-do-szkol-ponadpodstawowych/>, dostęp: 24.04.2025.

Tabela 48. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze edukacji w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Fundacja Edukacja Przygodowa	• prowadzenie placówki alternatywnej dla dzieci uczących się w trybie edukacji domowej
Stowarzyszenie Rodziców TU	• prowadzenie społecznej placówki alternatywnej edukacji przedszkolnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

4.9 Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu

Gmina Piaseczno objęta jest działalnością **Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie**. Realizuje on szereg działań na rzecz osób bezrobotnych, takich jak pośrednictwo pracy, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, poradnictwo zawodowe i wsparcie w podnoszeniu kwalifikacji przez staże czy szkolenia. W 2023 roku Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie objął różnymi formami wsparcia 2 791 mieszkańców gminy Piaseczno⁸².

Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie realizuje projekt **„Masz tę moc zmienić jutro”**, który koncentruje się na aktywizacji zawodowej i rozwoju osobistym osób nieaktywnych zawodowo lub planujących przekwalifikowanie się, a także młodych przedsiębiorców i osób planujących otwarcie własnego biznesu. W jego ramach oferowane są bezpłatne konsultacje, warsztaty oraz szkolenia z obszaru m.in. budowania indywidualnego wizerunku, komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie ze stresem, autoprezentacji czy asertywności⁸³.

W 2025 roku rozpoczęto realizację projektu **„Piaseczno Aktywne – Wspólnie Tworzymy Przyszłość”**, realizowanego przez Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie w partnerstwie z Fundacją Centrum Rozwoju Usług Społecznych. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez stworzenie spersonalizowanej ścieżki reintegracji dotyczącej aktywizacji społeczno-zawodowej. Uczestnikom projektu ma zostać zapewniony dostęp do wsparcia specjalistycznego

⁸² Raport monitoringowy z wdrażania w roku 2023 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piaseczno na lata 2017-2027, s. 10.

⁸³ <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/klub-integracji-spoecznej/>, dostęp: 3.04.2025.

(psycholog, doradca zawodowy, coach, mentor, mediator, trener pracy), dostęp do poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz możliwość realizacji kursów i staży zawodowych⁸⁴.

Z ramienia MGOPS powołano **Centrum Przedsiębiorczości**⁸⁵. Jest to placówka, która swoją ofertę adresuje nieodpłatnie do mikro, małych i średnich przedsiębiorców, osób planujących założenie własnego biznesu oraz wszystkich zainteresowanych szkoleniami podnoszącymi kompetencje zawodowe (twarde oraz miękkie). Dodatkowo, placówka dysponuje otwartą przestrzenią oferuje coworkingową, organizuje spotkania networkingowe dedykowane lokalnym przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym i przedstawicielom instytucji samorządowych oraz oferuje porady prawne i indywidualne konsultacje biznesowe.

4.10 Kultura

Centrum Kultury w Piasecznie jest gminną instytucją kultury realizującą zadania w zakresie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie regionalnej, narodowej i światowej kultury oraz pozyskiwaniu i przygotowaniu społeczności piaseczyńskiej do aktywnego uczestnictwa w kulturze. W skład Centrum Kultury w Piasecznie wchodzi:

- **Biuro Zarządu, Administracji i Promocji** – Plac Piłsudskiego 9, Piaseczno,
- **Dom Kultury** – ul. Kościuszki 49, Piaseczno – miejsce organizacji wydarzeń, spotkań, koncertów, prób teatralnych z salą widowiskową na ok. 90 osób,
- **Przystanek Muzyki** – Plac Piłsudskiego 9, Piaseczno – miejsce organizacji zajęć stałych, warsztatów, wystaw,
- **Strefa Plastyki** – ul. Jana Pawła II 55 (CEM), Piaseczno – miejsce realizacji zajęć stałych, warsztatów,
- **Dworzec Kultura** – Dworcowa 9, Piaseczno – miejsce realizacji warsztatów, spotkań,
- **Kluby Kultury** – miejsca rozlokowane na obszarze wiejskim gminy. W swojej ofercie mają zarówno zajęcia stałe jak i jednorazowe warsztaty/ spotkania:
 - Klub Kultury w Józefosławiu – ul. Julianowska 67 A,
 - Klub Kultury w Bogatkach – ul. Królewska 91,

⁸⁴ <https://mgops.piaseczno.eu/aktywne-piaseczno/>, dostęp: 3.04.2025.

⁸⁵ <https://przedsiębiorcze.piaseczno.eu/centrum-przedsiębiorczosci/>, dostęp: 11.05.2025

- Klub Kultury w Chojnowie (Dom Sąsiedzki) – ul. Klonowa 16,
- Klub Kultury w Zalesiu Górnym – ul. Białej Brzozy 3,
- Klub Kultury w Woli Gołkowskiej – ul. Jemioty 11,
- Klub Kultury w Złotokłosie – ul. 3 Maja 30.

W 2023 roku w Centrum Kultury zostano zorganizowane łącznie 231 form, w których uczestniczyło 4 821 uczestników w 377 grupach zajęciowych. Poniżej – dane dla poszczególnych miejsc:

- Dom Kultury – 2 grupy, 189 uczestników
- Przystanek Muzyki - 47 zajęć, 64 grupy, 1505 uczestników
- Pracownia aKuKu - 20 zajęć, 22 grupy, 345 uczestników
- Strefa Plastyki - 20 zajęć, 49 grup, 507 uczestników.
- Dworzec Kultura - 14 zajęć, 18 grup, 120 uczestników
- Inspiratorium - 2 zajęcia, 3 grupy, 21 uczestników
- Kluby Kultury:
 - Złotokłos: 39 zajęć, 55 grup, 547 uczestników
 - Wola Gołkowska: 25 zajęć, 22 grupy, 235 uczestników
 - Józefosław: 28 zajęć, 89 grup, 884 uczestników
 - Zalesie Górne 27 zajęć, 48 grup, 422 uczestników
 - Bogatki 7 zajęć, 5 grup, 46 uczestników.

Szczególnym przykładem obiektu kultury⁸⁶ funkcjonującego na terenie wiejskim w oparciu o zaangażowaną wspólnotę sąsiedzka jest **Dom Sąsiedzki w Chojnowie**⁸⁷. Mimo formalnego funkcjonowania pod auspicjami Centrum Kultury w Piasecznie, Dom Sąsiedzki posiada swoistą autonomię w realizacji swojej oferty. Na uwagę zwracają otwarte pracownie rękodzielnicze, które prowadzą oddolne grupy sąsiedzkie⁸⁸.

W gminie Piaseczno w obszarze kultury funkcjonuje także **Biblioteka Publiczna w Piasecznie**. Na koniec 2023 roku sieć biblioteczna przedstawiała się następująco:

⁸⁶ Innym wartym uwagi przypadkiem jest współpraca kultury z parafią – w Głoskowie proboszcz udostępnił oratorium, gdzie do tej pory spotykają się seniorzy, młodzież, organizowane są kolonie dla dzieci.

⁸⁷ <https://www.facebook.com/domsasiedzkiwchojnowieck/>, dostęp: 11.04.2025

⁸⁸ <https://kulturalni.pl/wydarzenie/otwarte-pracownie-dom-sasiedzki-w-chojnowie/>, dostęp: 11.04.2025

- **Biblioteka Główna** zlokalizowana przy ul. Jana Pawła II 55, w skład której wchodzi:
 - Oddział dla dorosłych,
 - Oddział dla dzieci i młodzieży,
 - Multicentrum,
 - SOWA.
- **Filie na terenie Piaseczna:**
 - przy Kościuszki 49,
 - przy Szkolnej 18,
 - Zalesie Dolne – Al. Kasztanów 12.
 - Gołków Letnisko – ul. Główna 5A.
- **Filie gminne:**
 - Bogatki – ul. Królewska 91,
 - Głusków – ul. Parkowa 8,
 - Józefostaw – ul. Julianowska 67 A,
 - Zalesie Górne – ul. Białej Brzozy 3,
 - Złotokłós – ul. 3-go Maja 30.
- **Punkty biblioteczne:**
 - Gołków – ul. Gołkowska 41,
 - Jazgarzew – ul. Główna 31.

Główna siedziba biblioteki mieści się w **Centrum Edukacyjno-Multimedialnym w Piasecznie**. W obiekcie zlokalizowana jest szkoła podstawowa z największą w mieście areną sportową oraz przedszkole. Część ogólnodostępnego budynku została siedzibą Biblioteki Publicznej z funkcjami Multiteki, salami konferencyjnymi i warsztatowymi (dostępnymi również dla podmiotów z zewnątrz). Obiekt stanowi efekt procesu rewitalizacji miasta. W jego ramach funkcjonuje także sala widowiskowa na 150 osób, która nie jest jednak wystarczająca dla tak dużej jednostki jak gmina Piaseczno.

W 2022 roku udostępniono zwiedzającym **przestrzeń SOWA – Strefę Odkrywania Wyobraźni i Aktywności**, mieszczącą się w sali wystawowej. Strefa SOWA jest również bezpłatnie dostępna dla mieszkańców podczas wydarzeń organizowanych przez bibliotekę, takich jak Festiwal Pięknej Książki czy Noc Bibliotek. Biblioteka Publiczna w Piasecznie organizuje wiele cyklicznych wydarzeń, takich jak: Piaseczyńskie Szarady, Tydzień Bibliotek, Ogólnopolski

Tydzień Czytania Dzieciom, Piaseczyńskie Dyktando, Festiwal Pięknej Książki, Noc Bibliotek, a także spotkania autorskie⁸⁹.

W obszarze kultury planowana jest **nowa inwestycja – zespół budynków na potrzeby Centrum Kultury oraz Urzędu Miasta**. Projekt obejmuje m.in. salę teatralno-kinową na 500 osób. Inwestycja ma powstać w kwartale wyznaczonym ulicami Sierakowskiego, Rynkową i Zgoda oraz kanałem Rzeki Perełka w Piasecznie⁹⁰.

W tabeli – przykładowe organizacje pozarządowe uzupełniające publiczną ofertę kulturalną i spędzania czasu wolnego w gminie Piaseczno.

Tabela 49. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze kultury w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Fundacja Groove of Life	realizacja warsztatów muzycznych, lekcji perkusji
Fundacja Drum Academy	prowadzenie warsztatów muzyczno-integracyjnych, drum fitness i nauka gry na perkusji
Fundacja Ars Nostra	współpraca przy wspieraniu czytelnictwa, szczególnie wśród dzieci i młodzieży
Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej	ochrona zabytkowej kolei wąskotorowej organizacja wycieczek, w tym wycieczek szkolnych
Stowarzyszenie Gama	organizacja warsztatów muzycznych i plastycznych przy Parafii św. Anny w Piasecznie
Fundacja Dobry Klimat dla Sztuki	edukacja artystyczna i działania przeciw zmianom klimatycznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

⁸⁹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 123.

⁹⁰ <https://piaseczno.eu/znamy-wyniki-konkursu-na-koncepcje-sali-widowiskowej-i-nowej-siedziby-urzedu/>, dostęp: 22.04.2025.

4.11 Kultura fizyczna i turystyka

Głównym podmiotem działającym w gminie Piaseczno w obszarze sportu jest **Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji**. Zarządza on takimi obiektami sportowymi jak:

- **kompleks sportowo-rekreacyjny GOSiR** z halą sportową, ścianką wspinaczkową, krytą pływalnią, gabinetem kosmetycznym oraz Vacu-Vell, siłownią, boiskiem Orlik, mini kompleksem lekkoatletycznym i boiskiem do siatkówki plażowej;
- **Stadion Miejski GOSiR** z kompleksem boisk, kompleksem lekkoatletycznym, halą sportową, salą bokserską, sauną, boiskiem do siatkówki plażowej, krytym lodowiskiem, kortami tenisowymi, przystanią kajakową i urządzeniami rekreacyjnymi (siłownia zewnętrzna, plac zabaw);
- **Skatepart;**
- **Tor Modelarski**⁹¹.

Podmiot oferuje szereg sekcji sportowych. Rozbicie działalności na wiele sekcji to świadomy zabieg strategiczny celem zyskania większej puli środków finansowych na sport.

Ponadto w gminie Piaseczno działa kilkadziesiąt klubów sportowych, wśród których wymienić można m.in. LKS Sparta Jazgarzew, UKS PUMA Złotokłos, LKS Perła Złotokłos, Klub Sportowy Bambini, UKS Judo Ikizama, Uczniowski Klub Sportowy Return, K.S. FUNADO, Akademia Sportu Głoskovia, LKS Victoria Głosków, LKS Jedność, MUKS Piaseczno, Klub Karate Kyokushin Toshi, Klub Sportowy GRAWITACJA, Klub Sportowy Lutz Piaseczno, Klub Sportowy Gosirki Piaseczno, Stowarzyszenie Klub Sportowy Hubertus, KS Olympic Piaseczno i in.

4.12 Pobudzanie aktywności obywatelskiej

Jednym z wymiarów aktywności społecznej jest wolontariat. **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie** koordynuje **grupę wolontariuszy**, którzy angażują się w działania na rzecz rodzin oraz seniorów (w tym w ramach klubów seniora, Dziennego Domu Senior+ „Przystań pod Klonami”), wolontariat akcyjny oraz w prowadzenie Jadłodzielni. Za koordynację wolontariatu odpowiadają pracownicy Zespołu ds. Projektów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie oraz „Przystani pod Klonami”⁹².

⁹¹ <https://www.gosir-piaseczno.pl/>, dostęp: 28.04.2025.

⁹² <https://mgops.piaseczno.eu/projekty/wolontariat/>, dostęp: 3.04.2025.

W gminie Piaseczno funkcjonuje szereg **organów doradczych**, w skład których wchodzi mieszkańcy. Są to: Młodzieżowa Rada Gminy, Rada Oświatowa, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Seniorów, Rada Sportu, Rada Kobiet i Zespół konsultacyjny ds. dziedzictwa kulturowego⁹³.

Młodzieżowa Rada Gminy pełni funkcję doradczą oraz reprezentuje młodych mieszkańców gminy w lokalnych strukturach samorządowych. W jej skład wchodzi uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu gminy Piaseczno, a także młodzież mieszkająca w gminie, ale ucząca się poza jej granicami. Zadaniem rady, jako organu doradczego jest konsultowanie z władzami lokalnym potrzeb i oczekiwań młodych ludzi oraz dążenie do współtworzenia miasta zgodnie z ich wizją. Członkowie Młodzieżowej Rady Miasta systematycznie podnoszą swoje kompetencje np. poprzez szkolenia z zakresu rozwoju umiejętności liderkich, demokracji partycypacyjnej czy wyzwań klimatycznych⁹⁴. Zdaniem respondentów uczestniczących w badaniach jakościowych, priorytetem dla gminy powinno stać się dalsze, szerzej zakrojone wsparcie merytoryczne członków Rady - podnoszenie ich kompetencji, aby w konsekwencji mogli oni pełniej wykonywać swoje cele statutowe i tym samym zachęcać piaseczyńską młodzież do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i działalności na rzecz gminy.

Rada Oświatowa jest organem opiniodawczym i konsultacyjnym w sprawach związanych z edukacją na terenie gminy Piaseczno. Zajmuje się analizowaniem potrzeb związanych z edukacją na terenie gminy oraz opracowywaniem propozycji działań służących ich realizacji. Do jej zadań należy również wyrażanie opinii na temat projektów budżetu miasta w zakresie wydatków przeznaczonych na oświatę, a także opiniowanie planów dotyczących sieci publicznych szkół i placówek oraz lokalnych aktów prawnych związanych z edukacją⁹⁵.

Rada Działalności Pożytku Publicznego ma na celu wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, rozwijanie partnerstwa i doskonalenie współpracy pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi. Jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wybierani są do Rady w drodze demokratycznych

⁹³ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 22.

⁹⁴ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 34.

⁹⁵ <https://bip.piaseczno.eu/arttykul/293/1449/rada-oswiatowa-w-piasecznie>, dostęp: 5.04.2025.

wyborów na Kongresie Organizacji Pozarządowych, zwoływanym przez Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno. Kandydatów do Rady z ramienia organizacji pozarządowych zgłaszają pisemnie organizacje pozarządowe. Do zadań Rady należy m.in. opiniowanie projektów strategii rozwoju gminy oraz programów społecznych, wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych, inicjowanie działań służących integracji sektora pozarządowego czy występowanie do Burmistrza z inicjatywami w zakresie działań w sferze pożytku publicznego⁹⁶.

Rada Seniorów powstała w celu zapewnienia najstarszym mieszkańcom gminy wpływu na sprawy dotyczące lokalnej społeczności, a zwłaszcza najstarszego pokolenia. Członków Rady delegują organy statutowe organizacji pozarządowych skupiających seniorów, przedstawiciele podmiotów działających na rzecz poprawy jakości życia osób starszych, w szczególności Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klubów Seniora oraz przedstawiciele instytucji samorządowych, które zajmują się problemami osób starszych w gminie Piaseczno. Rada pełni funkcję konsultacyjną, doradczą oraz inicjatywną⁹⁷.

Rada Sportu jest organem o charakterze doradczo-opiniodawczym w zakresie kultury fizycznej. Do zadań Rady należy m.in.: opiniowanie strategii rozwoju miasta i gminy w zakresie kultury fizycznej, opiniowanie projektów uchwał i zarządzeń dot. rozwoju kultury fizycznej czy opiniowanie i inicjowanie programów dot. rozwoju bazy sportowej na terenie gminy⁹⁸.

Rada Kobiet zajmuje się integracją i wspieraniem kobiet oraz reprezentowaniem ich spraw w gminie Piaseczno. Składa się z przedstawicielek podmiotów publicznych (Burmistrza, Rady Miejskiej, Powiatu Piaseczyńskiego, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie, Biblioteki Publicznej w Piasecznie, Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie) oraz kobiet działających w celu poprawy jakości życia i pobudzenia aktywności obywatelskiej kobiet mieszkających na terenie gminy Piaseczno. Zadaniem Rady są m.in. opiniowanie, diagnozowanie i monitorowanie sytuacji kobiet w gminie, wspieranie polityki gminy w sprawach dotyczących kobiet, podejmowanie działań wspierających udział kobiet w życiu

⁹⁶ <https://bip.piaseczno.eu/artykuly/405/rada-dzialalnosci-pozytku-publicznego>, dostęp: 5.04.2025.

⁹⁷ <https://bip.piaseczno.eu/artykuly/408/rada-seniorow>, dostęp: 5.04.2025.

⁹⁸ <https://bip.piaseczno.eu/artykul/406/3577/rada-sportu>, dostęp: 5.04.2025.

zawodowym, społecznym i innej działalności czy wspieranie wszelkich inicjatyw i akcji społecznych oraz imprez podejmujących tematykę kobiecą oraz równouprawnienia płci⁹⁹.

Mieszkańcy włączani są także w zarządzanie gminą poprzez **Budżet Obywatelski**, uczestnicząc w rozdysponowaniu środków z budżetu gminy na realizację własnych pomysłów. Jest to demokratyczny, transparentny i inkluzyjny proces dialogu, który służy nie tylko identyfikacji potrzeb, priorytetów i oczekiwań mieszkańców, ale także sprzyja integracji społeczności lokalnej, zachęca do zaangażowania w sprawy wspólne oraz daje możliwość współdecydowania o przeznaczeniu części środków z budżetu gminy. Na 2024 rok mieszkańcy w głosowaniu wybrali do realizacji 20 projektów na łączną kwotę 990 090 zł. Znalazły się wśród nich takie projekty jak: „Gimnastyka rehabilitacyjna dla seniorów”, „Stop smog – nowe rabaty, drzewa, krzewy, byliny i rośliny cebulowe!” czy „Zwolnij – wyświetlacze prędkości pod szkołami!”¹⁰⁰.

Specyficznymi rodzajami organizacji pozarządowych są ochotnicze straże pożarne, łączące działania na rzecz bezpieczeństwa z integracją społeczności lokalnej, w szczególności na terenach wiejskich. Na terenie gminy Piaseczno funkcjonuje **7 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP)**, w tym 4 włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Suma wszystkich strażaków należących do jednostek OSP wynosi 415 osób, a 191 osób (w tym 24 kobiety) może wyjeżdżać do działań ratowniczo-gaśniczych¹⁰¹.

Głównie kobiecą część społeczności lokalnej integrują z kolei koła gospodyń wiejskich. W Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich, prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa figuruje 6 kół gospodyń wiejskich z terenu gminy Piaseczno:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Jazgarzewie;
- Koło Gospodyń Wiejskich z Zalesia Górnego „Zalesianki”;
- Koło Gospodyń Wiejskich we wsi Gołków „Gołków i Sąsiedzi”;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Grochowianki” w Grochowej;
- Koło Gospodyń Wiejskich Józefosław;

⁹⁹ <https://bip.piaseczno.eu/artykuly/523/rada-kobiet>, dostęp: 5.04.2025.

¹⁰⁰ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 22-24.

¹⁰¹ Raport o stanie gminy Piaseczno w 2023 roku, s. 87.

- Koło Gospodyń Wiejskich w Łbiskach „Łebskie Babki”¹⁰².

Działalność **organizacji pozarządowych** na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych to mocna strona gminy Piaseczno¹⁰³. Jak wspomniano, na terenie gminy zarejestrowanych jest ponad 450 organizacji fundacji i stowarzyszeń.

Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze pobudzania aktywności obywatelskiej w gminie Piaseczno prezentuje tabela.

Tabela 50. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze pobudzania aktywności obywatelskiej w gminie Piaseczno

Nazwa	Prowadzone działania
Towarzystwo Przyjaciół Piaseczna	• pobudzanie i rozwijanie inicjatyw społecznych w zakresie życia kulturalnego, oświatowego i artystycznego
Stowarzyszenie Przyjaciół Zalesia Górnego	• integracja – organizacja m.in. corocznego Pikniku Hubertowskiego, wspólnego ubierania choinki przez dzieci z lokalnych przedszkoli itp. • działalność na rzecz rozwoju Zalesia Górnego
Stowarzyszenie Kobiet Ziemi Piaseczyńskiej	• prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej na rzecz społeczeństwa
Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Kozodawska Sad	• pomoc sąsiedzka

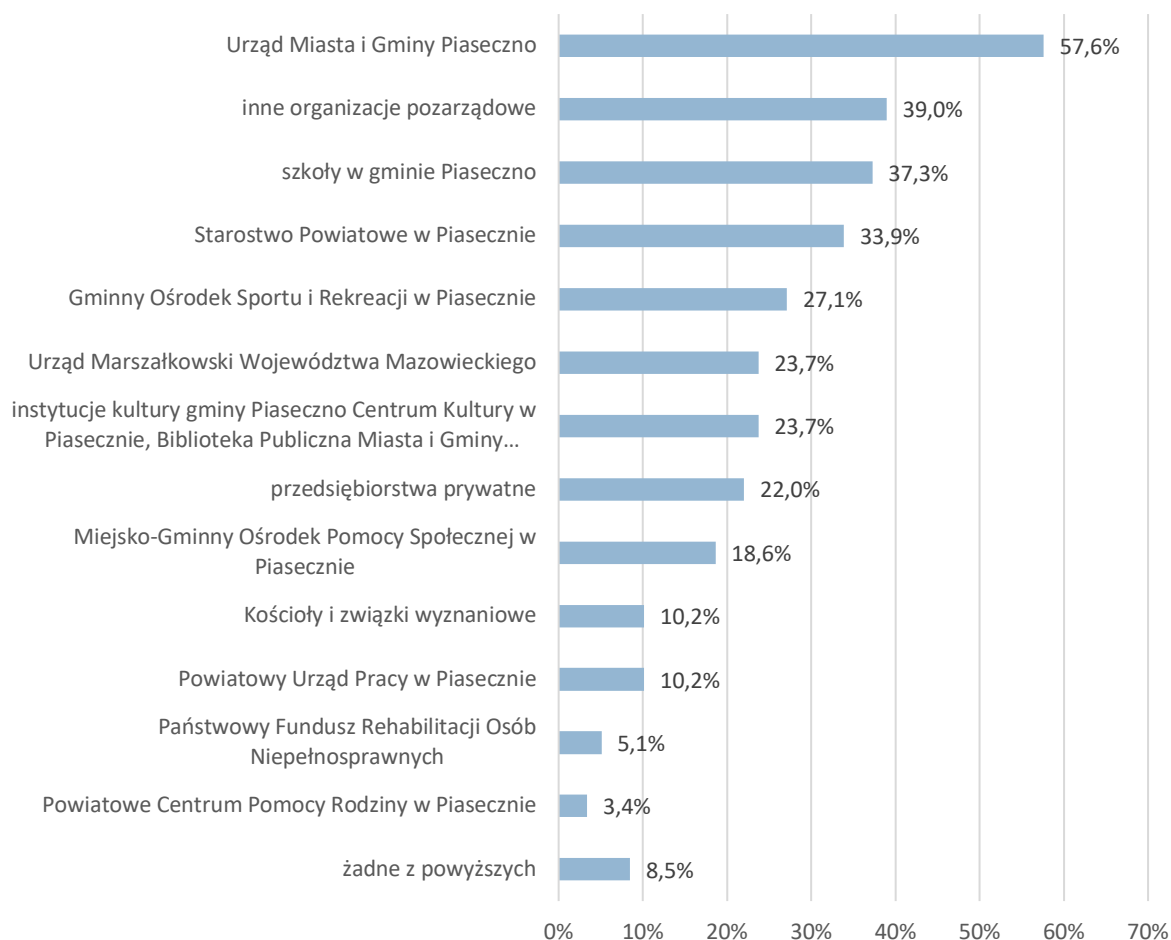
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji pozarządowych na potrzeby diagnozy oraz informacji dostępnych w sieci.

Ponad połowa organizacji pozarządowych, które wzięły udział w badaniu ankietowym (57,6%) współpracuje w swojej działalności z Urzędem Miasta i Gminy Piaseczno. Ponad 30% organizacji wskazało, że współpracuje z innymi organizacjami pozarządowymi (39,0%), szkołami (37,3%) i Starostwem Powiatowym w Piasecznie (33,9%). Z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Piasecznie współpracę zadeklarowało 18,6% organizacji biorących udział w badaniu. Jedynie 8,6% organizacji wskazało, że nie współpracuje z żadnym z zaproponowanych w formularzu ankietowym podmiotów.

¹⁰² <https://krkgw.arimr.gov.pl/#>, dostęp: 28.04.2025.

¹⁰³ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Piaseczno na lata 2017-2027, s. 87.

Wykres 38. Odpowiedź na pytanie „Z jakimi podmiotami Państwo współpracują w swojej działalności?” w ankiecie dla organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno

*poproszono o zaznaczenie dowolnej liczby odpowiedzi

Źródło: ankieta wśród organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno.

Wyniki badania ankietowego świadczą to o dużej otwartości i potrzebie budowania partnerstw przez organizacje trzeciego sektora, także z podmiotami publicznymi. Kooperacja może przyczynić się do zwiększenia skuteczności działań i pozyskiwania nowych zasobów. Organizacje rozwijają w ten sposób swoje kompetencje oraz wpływ społeczny. Konsekwencją może być również większa stabilność organizacji dzięki tworzeniu sieci wsparcia i wzajemnej wymiany doświadczeń. Dla samorządu wyniki ankiety oznaczają, że organizacje pozarządowe są gotowe do współpracy i mogą być cennym partnerem w realizacji zadań publicznych. Współpraca z NGO-sami pozwala samorządom lepiej odpowiadać na lokalne potrzeby i wzmacniać społeczne zaangażowanie mieszkańców. Organizacje te mogą także wnieść

innowacyjne rozwiązania i specjalistyczną wiedzę, wspierając rozwój społeczności. Wzmacnianie relacji z trzecim sektorem może zwiększać efektywność i transparentność działań samorządów. Dlatego samorząd gminy aktywnie tworzyć mechanizmy wsparcia i dialogu z organizacjami pozarządowymi.

5. Oczekiwania wobec powstającego Centrum Usług Społecznych – szanse i zagrożenia dla rozwoju polityki społecznej w gminie

Z planami przekształcenia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych wiążą się zarówno obawy, jak i oczekiwania społeczne. Należy mieć na uwadze, że polityka społeczna w gminie Piaseczno już teraz funkcjonuje na bardzo wysokim poziomie. Oferta Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie w pewnym stopniu wykracza poza działania ukierunkowane na wsparcie osób wykluczonych - odbiorcami niektórych usług MGOPS może być każdy zainteresowany mieszkaniec gminy (dotyczy m.in. oferty Centrum Przedsiębiorczości czy Akademii Rodziny; ponadto MGOPS Piaseczno stosuje wyższe limity dochodowe w ramach niektórych programów pomocowych¹⁰⁴). Jak wskazują rozmówcy badań fokusowych, działania adresowane do społeczności lokalnej, które mają być prowadzone z ramienia CUS, obecnie w dużej mierze znajdują się w ofertach innych podmiotów tj. Centrum Kultury, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły, biblioteki czy organizacje pozarządowe.

Poniżej zestawiono kluczowe bariery i obawy zgłaszane podczas badań fokusowych przez instytucje gminne oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Piaseczno w odniesieniu do planowanego powstania Centrum Usług Społecznych:

1. Nadrzędną obawą sformułowaną przez przedstawicieli instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych¹⁰⁵ wobec utworzenia Centrum Usług Społecznych jest domniemane **pojawienie się konkurencji pomiędzy świadczeniodawcami**. Zarówno Centrum Kultury w Piasecznie, jak i biblioteki czy organizacje pozarządowe większość swoich zajęć oferują mieszkańcom za opłatą. Strony te wyrażają obawę, że powstające CUS będzie świadczyć usługi o profilu kulturalnym w oparciu o podobny zestaw narzędzi (koncerty, prelekcje, spotkania, rękodzieło, etc.), jednocześnie gwarantując ich nieodpłatność. Jak wskazują przedstawiciele instytucji kultury,

¹⁰⁴ Należy zaznaczyć, że takie działania są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa - tj. podług Art. 17 ust. 2 pkt 4 i pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, Gmina może uchwalić gminny program ostonowy, który podwyższa próg dochodowy dla określonej formy wsparcia.

¹⁰⁵ Obie kategorie stanowią reprezentację innych niż MGOPS podmiotów oferujących usługi społeczne w gminie Piaseczno.

w gminie nie istnieje żaden dokument, który regulowałby lokalną politykę kulturalną. Z punktu widzenia mieszkańca, atrakcyjność oferty oparta jest o jej dostępność, a to może stać się przyczyną niechcianej konkurencji wśród świadczeniodawców.

2. Niepokój po stronie instytucji kultury (Centrum Kultury, Muzeum, Biblioteka) budzi **brak pewności wobec jakości oferty kulturalnej** świadczonej przez gminę w sytuacji gdy powstające CUS swą politykę wewnętrzną oprze wyłącznie o oczekiwania mieszkańców (podług wyobrażeń rozmówców). Jak argumentują uczestnicy spotkań, rolą instytucji kultury jest kształtowanie gustów mieszkańców, podnoszenie ich świadomości kulturalnej, co może zostać zaburzone w przypadku dostosowania oferty kulturalnej w Centrum Usług Społecznych do upodobań większości.
3. Kolejną barierą po stronie instytucji gminnych jest **obawa o współużytkowanie przestrzeni infrastrukturalnej** w sytuacji braku jasnych procedur związanych ze sposobem jej eksploatacji („Czy i na jakich zasadach CUS będzie korzystać z naszych obiektów i kto będzie o tym decydował?”)
4. Obawą zgłaszaną przez organizacje pozarządowe jest przypuszczalne **pogłębienie problemu związanego z niewystarczającą współpracą z gminą** w sytuacji utworzenia jednostki, w ramach której świadczenie usług może być realizowane z pominięciem lokalnych fundacji i stowarzyszeń.

Przedstawione obawy zostały przedyskutowane podczas spotkań. W wyniku prowadzonych rozmów udało się wyłonić rozwiązania, które pozwolą na mitygację opisanych barier:

1. **Postulat transparentności** --> instytucje i lokalne organizacje pozarządowe chciałyby być na bieżąco informowane o wszystkich kluczowych krokach związanych z powstaniem CUS, tj. o decyzjach, planach i możliwościach;
2. **Oczekiwanie ścisłej współpracy CUS z instytucjami gminnymi oraz organizacjami pozarządowymi w obszarze planowania oraz świadczenia usług społecznych adresowanych do mieszkańców** --> instytucje i organizacje pozarządowe chciałyby być zaangażowane zarówno w proces koncepcyjny, jak i – przede wszystkim – realizacyjny. Zarówno instytucje gminne, jak i lokalne fundacje i stowarzyszenia wyobrażają sobie funkcjonowanie CUS w charakterze operatora zlecającego określone usługi znanym sobie i sprawdzonym podmiotom lokalnym;

3. **Potrzeba sieciowania** – oczekiwaniem po stronie organizacji pozarządowych powiązanych z powstaniem CUS jest intensyfikacja procesu sieciowania lokalnych świadczeniodawców (organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych oraz podmiotów prywatnych).

Biorąc pod uwagę powyższe obawy oraz sposoby ich mitygacji, można wskazać, że główną szansą dla powstania Centrum Usług Społecznych z punktu widzenia instytucji jest **zwiększenie możliwości finansowania programów i projektów społecznych w gminie Piaseczno**, zaś z punktu widzenia organizacji pozarządowych - **możliwość tworzenia lokalnych sieci usług opartych na zasobach gminy**.

6. Kluczowe wnioski i rekomendacje

Tabela 51. Kluczowe wnioski i rekomendacje

Obszar tematyczny	Wniosek	Rekomendacja w obszarze polityki społecznej gminy Piaseczno
POTRZEBY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ		
Demografia	Według statystyk gminnych liczba ludności gminy wzrosła w dekadzie 2014-2024 o 12,0%, a w okresie 2013-2023 – o 13,5% (według danych GUS nawet o 26,9%). Powodem zwiększającej się liczby ludności w gminie jest przede wszystkim wysokie dodatnie saldo migracji . Średnie saldo migracji z lat 2013-2023 w gminie Piaseczno według GUS to 969 osób. Średnia z sald migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ze wskazanego okresu to 11,3‰ – przy czym dla miasta Piaseczna to 4,5‰, a dla terenów wiejskich gminy - aż 20,0‰.	Niezbędne jest dostosowanie oferty instytucji społecznych do rosnącej liczby mieszkańców – dotyczy to zarówno pomocy społecznej, jak i usług kulturalno-rozwojowych. Należy projektować ofertę w oparciu o zasadę policentryczności – co ma szczególne znaczenie w przypadku wysokiego dodatniego salda migracji na terenach wiejskich gminy . Poza działaniami pomocowymi, istotne jest planowanie działań integracyjnych i aktywizujących traktowanych jako inwestycja w budowę tożsamości lokalnej i przyszłego kapitału społecznego gminy.
Demografia, edukacja i wychowanie	Średnia z wartości przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców z lat 2019-2023 wyniosła 1,5‰, przy czym dla miasta Piaseczno wyniosła 1,9‰, a dla terenów wiejskich gminy – 0,9‰. Na tle porównywanych jednostek gmina Piaseczno wyróżnia się wysokim przyrostem naturalnym, co stanowi istotny atut i sprzyja jej rozwojowi demograficznemu. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową nie jest wysoki – 16,8% wobec 18,8% w powiecie, 20,9% w województwie, a nawet 28,0% w sąsiedniej gminie Konstancin-Jeziorna. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno w 2023 roku wyniósł 108,1% - 133,5% dla miasta Piaseczno i 81,8% dla terenów wiejskich gminy. Wskaźnik powyżej 100% oznacza, że do przedszkoli w mieście Piaseczno uczęszczają nie tylko dzieci zameldowane	Rekomenduje się dalszy rozwój infrastruktury opiekuńczej dla dzieci w wieku 0-3 lat (zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych). Niezbędne jest odpowiednie dostosowanie oferty instytucji edukacyjnych do rosnących potrzeb mieszkańców, zwłaszcza rodzin aktywnych zawodowo (budowa nowych placówek edukacyjnych lub/i tworzenie nowych oddziałów w już istniejących placówkach).

	w tym obszarze, ale także spoza niego – np. z innych gmin lub części wiejskiej. Wartość współczynnika skolaryzacji netto w gminie Piaseczno wyniósł w 2023 roku 96,7%, przy czym w mieście Piaseczno 101,5%, a na terenach wiejskich gminy - 92,0%. Zdaniem rozmówców, szkoły podstawowe na terenie gminy są przepełnione – według wskazań Centrum Usług Wspólnych, trzy placówki liczą obecnie ponad 1 000 uczniów – to Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Józefostawiu (1 879 uczniów w 2023 roku), Szkoła Podstawowa nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie (1 525 uczniów) oraz Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Piasecznie (1 210 uczniów.)	
Mieszkalnictwo	Sytuacja mieszkaniowa gminy jest pokłosiem procesów suburbanizacyjnych Warszawy. Obserwowane jest również stopniowe wyludnianie się obszarów centralnych Piaseczna na rzecz obszarów wiejskich gminy.	Postuluje się takie projektowanie przestrzeni publicznej w centrum Piaseczna (rewitalizacja), aby poprzez swoją funkcję rekreacyjno-społeczną stała się ona użytkowana przez mieszkańców reprezentujących wszystkie grupy wiekowe. Należy zadbać o wysoką jakość przestrzeni osiedlowej (bezpieczeństwo, dostępność, atrakcyjność, zieleń miejską), aby nie doprowadzić do sytuacji, w której jedyną dostępną przestrzenią publiczną będą piesze ciągi komunikacyjne pomiędzy zabudowaniami.
Wspieranie rodziny	Coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Piasecznie jest atomizacja społeczna wraz z nuklearnym modelem życia. Potwierdzają to dane dotyczące niskiego udziału rodzin wielorodzinnych w strukturze gospodarstw domowych. Rodziny, które przyjechały do Piaseczna pozostawiając swych krewnych w innych regionach kraju, nie mają wsparcia w opiece nad dziećmi (tradycyjna rola dziadków).	Rekomenduje się utrzymanie i dalszy rozwój oferty: A) Zajęć pozalekcyjnych dla dzieci oraz półkolonii w okresie ferii zimowych i wakacji, których celem jest z jednej strony rozwój dzieci, a z drugiej - wsparcie rodziców w opiece nad nimi w sytuacji braku pomocy ze strony dalszej rodziny; B) Zajęć familijnych (rodzice + dzieci) organizowanych w weekendy, których celem jest wsparcie rodzin w scaleniu i utrzymaniu wysokiej jakości systemu rodzinnego.

Wspieranie rodziny	Powszechnym problemem jest uzależnienie dzieci i młodzieży od Internetu oraz gier komputerowych , co przekłada się na obserwowany przez pracowników społecznych i nauczycieli wzrost trudności młodych w relacjach społecznych (brak umiejętności inicjowania kontaktu, utrzymywania relacji, autoprezentacji, rozwiązywania konfliktów).	Rekomenduje się kontynuację i dalszy rozwój oferty dla dzieci i młodzieży, mającej na celu konfrontację młodych z różnorodnymi formami spędzania czasu wolnego bez dostępu do Internetu (inspirowanie, motywowanie, nauka umiejętności).
Wspieranie rodziny	Zarówno w opinii młodzieży, jak i rodziców, w Piasecznie brakuje przestrzeni publicznej atrakcyjnej dla młodych ludzi . Na terenie gminy znajduje się skatepark oraz parki miejskie – miejsca te są jednak niewystarczające względem zgłaszanych potrzeb.	Postuluje się zaplanowanie i utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych dla młodych , spełniających następujące oczekiwania tj.: • miejsce suche, dostępne również w miesiącach zimowych (częściowo kryte), • przestrzeń wyodrębniona (choćby symboliczne) od miejsc zabawy dzieci (place zabaw) czy głównych traktów pieszych w mieście, • przestrzeń umożliwiającą podjęcie spontanicznej aktywności sportowej (typu parkour, skatepark, kosze do koszykówki etc.), • przestrzeń sprzyjająca integracji (konieczna mała infrastruktura typu ławy, ławki, stoły, kosze na śmieci), • miejsce dobrze skomunikowane (dostępny transport publiczny bądź lokalizacja w centralnej części Piaseczna).
Wspieranie rodziny	Mimo że w gminie istnieje relatywnie szeroki wachlarz zajęć adresowanych do młodego pokolenia, to okazuje się, że młodzież z jednej strony nie ma wiedzy o dostępnej ofercie, z drugiej zaś mówi się o tym, że młodym brakuje bodźca do działania – impulsu do wyjścia z domu.	Sugeruje się wyjście naprzeciw ww. problemom społecznym młodzieży poprzez praktykę pedagogiki ulicy . Celem jest tu nawiązanie relacji zaufania z młodymi ludźmi w ich naturalnym środowisku (skoro oni nie przychodzą do „systemu”, „system” musi wyjść do nich). Rolą pedagoga ulicy jest wsparcie rozwoju osobistego i społecznego młodzieży, inspirowanie, motywowanie do zmiany czy także pomoc w codziennych problemach: kontaktach ze szkołą bądź rodziną.

Wyzwania demograficzne i sprawy seniorów	Według danych GUS w 2023 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności gminy Piaseczno wyniósł 17,7%. Gmina Piaseczno odznacza się bardzo dynamicznym wzrostem tej grupy wiekowej, zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie w 2023 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o ¼ w porównaniu z rokiem 2019.	Rekomenduje się realizację działań kulturalno-rozwojowych adresowanych seniorom zgodnie z zasadą policentryczności -> wskazane jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury na terenach wiejskich gminy (w tym Kluby Kultury, Miejsca Aktywności Lokalnej) celem dalszego rozwoju istniejącej oferty. Ważne jest również umożliwienie korzystania z ww. przestrzeni w sposób nieformalny, tj. niewymagający członkostwa (przestrzeń dostępna dla wszystkich, międzypokoleniowe miejsce spotkań i integracji sąsiadów).
Wyzwania demograficzne i sprawy seniorów	Zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów przewyższa podaż tych usług. Mimo niezwykle szerokiej oferty dedykowanej piaseczyńskim seniorom, liczba dostępnych miejsc w ramach zajęć jest niewystarczająca w relacji do zgłoszeń. Powstające listy rezerwowe wskazują na popyt często dwukrotnie przewyższający podaż usług. Niejednokrotnie dochodzi do zjawiska <i>clubbingu</i> - seniorzy ustalają sobie prywatny harmonogram codziennych zajęć korzystając z nieodpłatnej oferty kilku różnych instytucji. Na przeciwnym biegunie znajdują się ci seniorzy, którzy miesiącami, a nawet latami czekają na możliwość zapisu na zajęcia.	Celem dla Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie jest włączenie do uczestnictwa osób z list rezerwowych, a następnie dotarcie z informacją do grup nieposiadających wiedzy o ofercie oraz pochylenie się nad grupą, która przejawia obawy przed dołączeniem do spotkań, mimo zainteresowania. Celem przełamania hermetyczności grup, rekomenduje się wprowadzenie częściowej odpłatności za uczestnictwo w zajęciach (niewielka kwota rzędu 10-15 zł, która nie powinna przynosić znacznego zubożenia korzystających, a zabezpieczałaby stawiennictwo na zajęciach) oraz utworzenie tzw. czarnej listy - w sytuacji trzykrotnej absencji uczestnik zostaje wykreślony z listy zajęć.
Mniejszości narodowe	Zdaniem przedstawicieli instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych, mniej niż połowa imigrantów zaadaptowała się w środowisku lokalnym - przyswajając język polski i na równi uczestnicząc w życiu społecznym i kulturalnym Piaseczna. Zauważalnym problemem jest wysoka absencja szkolna wśród dzieci i młodzieży pochodzenia ukraińskiego oraz brak otwartości całych rodzin na komunikację w języku polskim. Kolejnym wyzwaniem są zmiany w obszarze mieszkalnictwa - starsze osiedla zlokalizowane w centrum Piaseczna stają się enklawą imigrantów.	Kontynuacja i rozwój wsparcia oferowanego przez Piaseczyńskie Centrum Integracji – realizacja takich przedsięwzięć jak wsparcie językowe (w tym np. tandem językowy – program parowania Polaków i imigrantów do wspólnego, nieformalnego uczenia się języka), programy integracyjne w szkołach (np. mentoring rówieśniczy – polscy uczniowie jako „opiekunowie” uczniów ukraińskich, dodatkowe lekcje wyrównawcze z języka polskiego i przedmiotów ogólnych dla dzieci imigranckich), wydarzenia i inicjatywy integrujące społeczność (np. festiwal wielokulturowy, wspólne projekty

		sąsiedzkie – ogrody społeczne, projekty artystyczne, warsztaty rękodzieła, "Dni otwarte" osiedli – spotkania lokalne z animacjami i atrakcjami dla całych rodzin), kampanie społeczne promujące wzajemne poznawanie się, mediacja międzykulturowa – wsparcie przez wyspecjalizowanych mediatorów w rozwiązywaniu napięć społecznych.
Promocja i ochrona zdrowia	Problemy zdrowotne to najważniejszy powód udzielania pomocy społecznej w gminie Piasecznie, biorąc pod uwagę liczbę wspieranych rodzin. W 2024 roku z pomocy społecznej z tego powodu w gminie Piaseczno skorzystało 500 rodzin z 651 osobami w tych rodzinach. Jednocześnie dostęp do opieki zdrowotnej najstabilniej ocenianym aspektem życia w gminie przez respondentów badania ankietowego	Rekomenduje się poszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych (usługi wykraczające poza dotychczas realizowane usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze) dla seniorów i osób z niepełnosprawnością ruchową bądź przewlekle chorych (zajęcia fizjoterapeutyczne, masaże).
Promocja i ochrona zdrowia	Wyzwaniem dla gminy w odniesieniu do ochrony zdrowia jest problematyka kryzysu zdrowia psychicznego wśród mieszkańców oraz głębszych zaburzeń psychicznych wymagających hospitalizacji lub stałego nadzoru ambulatoryjnego. Brak wsparcia dziennego prowadzi do sytuacji, w której osoby młode, względnie poprawnie funkcjonujące w społeczności posyłane są do całodobowych Domów Pomocy Społecznej.	Rekomenduje się rozszerzenie systemu opieki dziennej dedykowanego osobom doświadczającym zaburzeń psychicznych . Dzięki temu posunięciu możliwe będzie wsparcie opiekunów w opiece nad chorym (umożliwienie czasu na pracę oraz odpoczynek), a tym samym redukcja kosztów związana z opieką całodobową.
Uzależnienia	W 2024 roku z powodu alkoholizmu z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 57 rodzin z 74 osobami w tych rodzinach. Rok 2024 przerwał trend spadkowy liczby korzystających z pomocy społecznej z tego powodu. Podkreśla się przy tym zmianę profilu współczesnego alkoholika – obecnie coraz częstszym problemem staje się alkoholizm wysokofunkcjonujący . Z kolei z powodu narkomanii z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało w 2024 roku 15 rodzin z 21 osobami w tych rodzinach. Niepokojącym jest trend wzrostowy w omawianym aspekcie od 2022 roku.	Rekomenduje się nawiązanie współpracy ze szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi w ramach realizacji obowiązkowego programu profilaktyki - sugeruje się zapraszanie do szkół specjalistów zewnętrznych (terapeuci, osoby pracujące z uzależnionymi), jak i osób, które ukończyły terapię (bądź są w trakcie terapii) - np. młodzież z ośrodków terapeutycznych .

Niepełnosprawność	Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w gminie Piaseczno mieszkało 8 633 osoby z niepełnosprawnością – 3 901 mężczyzn i 4 732 kobiety. 4 673 było osobami z niepełnosprawnością stwierdzoną prawnie, a 3 960 – jedynie biologicznie. Osoby z niepełnosprawnością stanowiły w 2021 roku 9,0% mieszkańców gminy. W 2024 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 274 rodziny z 420 osobami w tych rodzinach.	Rekomenduje się dalsze rozszerzanie oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnością: likwidacja barier architektonicznych, doradztwo osobom z niepełnosprawnością – prawne i psychologiczne, dedykowane inicjatywy sportowe i kulturalne, program aktywizacji zawodowej. Korzystne jest kontynuowane prowadzonych już działań takich jak asystent osoby z niepełnosprawnością czy opieka wytchnieniowa.
Niepełnosprawność	W badaniach jakościowych podniesiona została problematyka niepełnosprawności intelektualnej mieszkańców. Największe wyzwanie stanowią osoby, które przekroczyły 24. rok życia, a tym samym ukończyły naukę w szkole specjalnej. Piaseczyński rynek pracy co do zasady nie oferuje im żadnych wakatów. Co więcej, w gminie brakuje wsparcia dziennego. Liczba miejsc w Środowiskowym Domu Pomocy oraz w Warsztacie Terapii Zajęciowej jest niewystarczająca.	Oczekiwanym rozwiązaniem jest tworzenie przestrzeni inkluzywnych. Jest to proces, który zakłada usuwanie barier – zarówno fizycznych, jak i społecznych – w celu zapewnienia pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością intelektualną w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i zawodowym. Kluczowe znaczenie ma tu nie tylko dostosowanie infrastruktury, ale także budowanie świadomości społecznej oraz otwartości na innych. Ważne jest także dalsze rozszerzanie oferty wsparcia dziennego i zachęcanie do tworzenia podmiotów dedykowanych osobom z niepełnosprawnością np. Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładów Aktywności Zawodowej
Bezrobocie	Udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Piaseczno wynosił 2,1% w 2023 roku (2,2% w mieście Piaseczno i 1,9% na terenach wiejskich gminy). W opinii mieszkańców oraz reprezentantów instytucji, Piaseczno oferuje wiele różnorodnych możliwości zatrudnienia – tym samym ewentualne bezrobocie nie jest wynikiem braku ofert pracy, a konsekwencją niepełnosprawności, uzależnień bądź posiadanych postaw życiowych.	Rekomenduje się współpracę ze szkołami podstawowymi (VIII klasa) oraz ponadpodstawowymi w zakresie doradztwa zawodowego realizowanego w sposób warsztatowy z wykorzystaniem zewnętrznych specjalistów (np. przedsiębiorców, pracowników określonych branż etc.)

Ubóstwo	W 2024 roku z powodu ubóstwa z pomocy społecznej w gminie Piaseczno skorzystało 303 rodziny z 404 osobami w tych rodzinach. Od 2021 roku liczba korzystających notuje trend spadkowy. Grupą społeczną, o największym ryzyku zagrożenia ubóstwem są seniorzy – szczególnie wdowy utrzymujące się z renty po zmarłym mężu, pozbawione wsparcia rodziny i zamieszkałe w sołectwach oddalonych od głównym punktów pomocowych (a tym samym od centrum Piaseczna).	Postuluje się konieczność utworzenia systemu transportu paczek żywnościowych/obiadów z Jadłodajni bezpośrednio do osób potrzebujących z terenów wiejskich gminy - osób, które nie mogą (ze względów zdrowotnych) bądź nie są w stanie z uwagi na bariery mentalne (poczucie wstydu) same zgłosić się do punktu MGOPS bądź Caritas AW.
Kultura	Mieszkańcy Piaseczna cechują się nie tyle wysokim zaangażowaniem w życie kulturalne gminy, co wykazują dojrzałość kulturalną, która operacjonalizuje się poprzez dokonywane wybory (uczestnictwo w kulturze) oraz zgłaszane oczekiwania wysokiej jakości oferty spędzania czasu wolnego.	Z uwagi na wysoką dojrzałość kulturalną mieszkańców, rekomenduje się poszerzenie funkcjonującej oferty kulturalnej gminy o nowe rodzaje usług - w tym usługi wąsko sprofilowanych. Ponadto sugeruje się budowę niewielkiego kina studyjnego na terenie miasta.
Kultura	Potrzeby infrastrukturalne sygnalizują mieszkańcy sołectw. Tereny wiejskie to miejsca, gdzie brakuje lokali użyteczności publicznej dostępnych dla wspólnot sąsiedzkich. Mieszkańcy radzą sobie poprzez współużytkowanie sal lokalnych przedsiębiorstw czy Ochotniczych Straży Pożarnych. Takie rozwiązanie nie pozostają jednak bez wad, z uwagi na konieczność pełnego dostosowania się do zasad oraz harmonogramu prac gospodarza. Zgłaszana jest więc pilna potrzeba miejsc wspólnotowych, dostępnych również dla grup niesformalizowanych (brak wymaganego członkostwa).	Postuluje się korektę profilu działalności Miejsc Aktywności Lokalnej/Centrów Aktywności Lokalnej w kierunku udostępnienia przestrzeni wszystkim mieszkańcom określonej lokalizacji (oddolna aktywność sąsiedzka funkcjonująca w oparciu o poczucie współodpowiedzialności, pozbawiona koordynatora/animatora/narzuconej struktury formalnej i merytorycznej).

Aktywność społeczna	Statystyki Głównego Urzędu Statystycznego dla 2024 roku wskazują na działanie na terenie gminy Piaseczno 170 fundacji (z czego 84 na terenie miasta Piaseczno) oraz 299 stowarzyszeń i organizacji społecznych (z czego 146 na terenie miasta Piaseczno). Wyzwaniem pozostaje dotarcie do osób dotychczas niewykazujących aktywności społecznej, w tym szczególnie do młodego pokolenia, a także budowanie sieci współpracy trzeciego sektora z samorządem	Rekomenduje się zaplanowanie działań mających na celu podniesienie kompetencji przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych, pisania wniosków, realizacji projektów i współpracy zespołowej.
Aktywność społeczna	Gmina staje przed dwoma wzajemnie powiązаныmi wyzwaniami: szerzeniem świadomości poprzez informowanie mieszkańców oraz ich aktywizację, czyli inspirowaniem do podejmowania działań.	Rekomenduje się dopasowanie kanałów komunikacji do określonych grup społecznych zgodnie z zasadą: a) Młodzież – kluczowym kanałem komunikacji młodych są media społecznościowe: w pierwszej kolejności Instagram, kolejno Tik Tok; poza rzeczywistością wirtualną, przestrzenią, z którą styczność ma każdy młody człowiek jest szkoła; b) Dorośli w wieku produkcyjnym – to najbardziej zróżnicowana grupa pod kątem wykorzystywanych kanałów informacji, przy czym w przypadku mediów cyfrowych priorytetowo traktowanym medium jest Facebook; c) Seniorzy – część osób starszych swobodnie korzysta z sieci aktywnie poszukując w niej informacji o planowanych przez gminę działaniach (wykorzystują przy tym stronę internetową organizacji oraz jej kanał na Facebooku). Popularne wśród tej grupy są tablice ogłoszeniowe w przestrzeni miejskiej oraz informacje zawarte w lokalnych gazetkach ogłoszeniowych (Gazeta Piaseczyńska). Rekomenduje się podjęcie następujących działań aktywizacyjnych w zależności od grupy docelowej: • Młodzież – w przypadku tej grupy działania aktywizujące mają na celu inspirowanie – pokazywanie nowych możliwości spędzania czasu wolnego czy prezentowanie dostępnych dróg rozwoju, zachętę do partycypacji

		społecznej i współdziałania w imię celów społecznych → sugeruje się zatrudnienie pedagogów ulicy (streetworker) o wysokim stopniu charyzmy, doświadczonych we współpracy z młodzieżą (w tym z tzw. „trudną młodzieżą”) • Seniorzy – aktywizacja dotyczy grup dotychczas nieuczestniczących w proponowanej ofercie spędzania czasu wolnego. Jednocześnie ma ona na celu rozbięcie hermetyczności grup członkowskich (dotyczy przede wszystkim oferty zajęć MGOPS). Celem aktywizacji rekomenduje się wprowadzenie następujących rozwiązań: podniesienie kompetencji koordynatorów grup w zakresie budowania zespołu, zmniejszenie liczebności grup, akcje pn. „zaprosz sąsiada”, organizacja otwartych pikników sąsiedzkich.
ZASOBY GMINY PIASECZNO		
Wspieranie rodziny	Od kilku lat realizowany jest projekt Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pn. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” (w ramach Akademii Rodziny). To program profilaktyki uniwersalnej skoncentrowany na zapobieganiu zachowaniom problemowym wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnieniu umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli.	Rekomenduje się kontynuację programu oraz jego intensywniejszą popularyzację.
Wspieranie rodziny	Wraz z ustaniem pandemii COVID-19 zamknięto/zawieszono działalność świetlic środowiskowych funkcjonujących dotychczas na terenie gminy, co spowodowało widoczną lukę w obszarze wyrównywania szans rozwojowych dzieci pochodzących z domów dysfunkcyjnych.	Rekomenduje się wzbogacenie programu Miejsc Aktywności Lokalne o cykliczne (min. 1-2 razy w tygodniu) zajęcia socjoterapeutyczne skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych (wyrównanie szans).

Wspieranie rodziny	Miejsca Aktywności Lokalnej - choć otwierane są zgodnie z planem - nie są rozpoznawalne z nazwy. Powodem chaosu jest równoległe istnienie podobnych przestrzeni pod inną nazwą - tj. Centrum Aktywności Lokalnej (np. w Złotokfosie).	Postuluje się kampanię informacyjną mającą na celu popularyzację przestrzeni (MAL) wśród mieszkańców oraz wyjaśnienie rozbieżności w nazewnictwie.
Wspieranie rodziny	Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat obserwuje się zmianę profilu odbiorcy działań Klubu Integracji Społecznej. Niegdyś oferta KIS-u skierowana była do osób bezrobotnych, bezdomnych czy wykazujących trudności adaptacyjne. Obecnie uczestnikami spotkań często są osoby z wyższym wykształceniem – osoby w depresji, osoby wypalone zawodowo zainteresowane przebranżowieniem, matki planujące powrót na rynek pracy. Co ważne, oferta Klubu jest corocznie dostosowywana do potrzeb zebranej grupy docelowej.	Postuluje się dalszą kontynuację programów i projektów w ramach Klubu Integracji Społecznej MGOPS w Piasecznie.
Wyzwania demograficzne i sprawy seniorów	Sukcesem polityki społecznej Piaseczna jest wypracowanie kompleksowej sieci wsparcia dla seniorów. Nadrzędnym miejscem zrzeszającym działania skierowane do seniorów jest Centrum Aktywności Seniora „Przystań pod Klonami”, działające w strukturze Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie od 2022 roku. Ponadto w gminie Piaseczno działa 8 ośrodków wsparcia w formie Klubów Seniora i 2 Kluby Senior+. Na terenie gminy działa również Uniwersytet III wieku.	Postuluje się dalszą kontynuację programów i projektów w ramach „Przystani pod Klonami” przy jednoczesnej konieczności podjęcia działań dążących do rozbicia hermetyczności grup uczestniczących w zajęciach.
Bezdomność/ ubóstwo	Osobom w kryzysie bezdomności wsparcie zapewnia Caritas Archidiecezji Warszawskiej. Na terenie Piaseczna funkcjonuje kawiarenka oferująca ciepły posiłek i bezpieczną suchą przestrzeń do spędzenia czasu wolnego dedykowaną potrzebom osób bezdomnych.. Obok kawiarenki znajduje się łaźnia i pralnia do dyspozycji potrzebujących. Osobom, które mają trudności w samodzielnym przygotowaniu posiłku lub nie pozwalają na jego przygotowanie warunki socjalno-bytowe przyznawane jest wsparcie w formie obiadów	Rekomenduje się kontynuację realizowanych działań z możliwością ich rozszerzenia np. o stworzenie mobilnego punktu pomocy – bus lub namiot z ciepłą herbatą, kocami, środkami higienicznymi, docierający do miejsc niemieszkalnych (opuszczone budynki, altanki), streetworking – zespół streetworkerów odwiedzających osoby przebywające poza systemem wsparcia, punkty satelitarne Jadłodzielni – mniejsze lodówki/regaly w kilku częściach miasta, np. przy kościołach, bibliotekach itp.

	w Jadłodajni Miejskiej (MGOPS). Ponadto, od 2019 roku w gminie Piaseczno funkcjonuje Jadłodzielnia	
Zdrowie psychiczne: uzależnienia	W gminie funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, skierowany do osób i rodzin borykających się z problemem uzależnień. Klub Integracji Społecznej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piasecznie oferuje bezpłatne konsultacje z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla młodzieży, dorosłych, w tym rodziców dzieci borykających się z problemem uzależnień, także behawioralnych. W ramach Akademii Rodziny prowadzone są cykliczne nieodpłatne zajęcia terapeutyczne dla grup DDA. Oferowane są również nieodpłatne konsultacje w ramach zamkniętej grupy wsparcia pn. „Mój bieżący problem” – dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców zmagających się uzależnieniem od alkoholu lub/i innych substancji psychoaktywnych. Dostępne jest stałe wsparcie psychologiczne dla osób uzależnionych i ich rodzin (psycholog, terapeuta). W ramach gminnego funduszu alkoholowego realizowane są liczne działania profilaktyczne. W 2023 roku były to dwa Kluby Profilaktyki Środowiskowej prowadzone przez Stowarzyszenie Nasz Żabieniec dla 30 dzieci w Żabieńcu i Stowarzyszenie Rodziców TU dla 24 dzieci w Zalesiu Górnym oraz wycieczki z programem profilaktycznym – wyjazdowe i w miejscu zamieszkania	Postuluje się dalszą kontynuację programów i projektów w zakresie poradnictwa, terapii i grup wsparcia osób uzależnionych oraz współuzależnionych.
Niepełnosprawność	Poza szerokim wachlarzem działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie (zasiłki, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, asystentura osobista osoby niepełnosprawnej, opieka wytchnieniowa, „Pracownia Uśmiechu” Klubu Integracji Społecznej), oferta wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami obejmuje również podmioty prowadzone przez powiat piaseczyński, oraz w szczególności – sektor pozarządowy i prywatny.	Rekomenduje się dalszą kontynuację działań z możliwością rozszerzenia np. o zintegrowaną bazę usług i zasobów – jedna strona internetowa lub portal informacyjny zawierający aktualne informacje o wszystkich formach wsparcia, zasadach i kontaktach dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, szkolenia dla rodziców i opiekunów, program wsparcia dla absolwentów SOSW i ZSS – np. wchodzenie na rynek pracy, dalsze kształcenie lub uczestnictwo w Warsztatach Terapii

	Edukacją i opieką nad dziećmi z niepełnosprawnością zajmuje się Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Zwycięzców Olimpiad Specjalnych w Piasecznie wraz z Internatem , a także Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach, prowadzone przez powiat piaseczyński. Z kolei Centrum Usług Wspólnych w Piasecznie koordynuje kwestie związane z organizacją transportu dzieci z niepełnosprawnością do szkół i przedszkoli.	Zajęciowej, rozszerzenie usług transportowych – np. wprowadzenie elastycznego transportu na wezwanie dla dzieci z niepełnosprawnościami (nie tylko stały dojazd szkolny)
Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu	Klub Integracji Społecznej (MGOPS) realizuje projekt „Masz tę moc zmienić jutro”, który koncentruje się na aktywizacji zawodowej i rozwoju osobistym osób nieaktywnych zawodowo lub planujących przekwalifikowanie się, a także młodych przedsiębiorców i osób planujących otwarcie własnego biznesu. W 2025 roku rozpoczęto realizację projektu „Piaseczno Aktywne – Wspólnie Tworzymy Przyszłość” (KIS w MGOPS) w partnerstwie z Fundacją Centrum Rozwoju Usług Społecznych. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez stworzenie spersonalizowanej ścieżki reintegracji dotyczącej aktywizacji społeczno-zawodowej. MGOPS koordynuje również Centrum Przedsiębiorczości, którego oferta dedykowana jest mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, a także osobom planującym założenie własnego biznesu. Dodatkowo, placówka dysponuje otwartą przestrzenią oferuje coworkingową, organizuje spotkania networkingowe dedykowane lokalnym przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym i przedstawicielom instytucji samorządowych oraz oferuje porady prawne i indywidualne konsultacje biznesowe.	Postuluje się dalszą kontynuację programów i projektów w ramach Centrum Przedsiębiorczości. Konieczna jest również popularyzacja Centrum Przedsiębiorczości wśród lokalnych przedsiębiorców i młodzieży.

Pobudzenie aktywności społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie koordynuje grupę wolontariuszy, którzy angażują się w działania na rzecz rodzin oraz seniorów (w tym w ramach klubów seniora, Dziennego Domu Senior+ „Przystań pod Klonami”), wolontariat akcyjny oraz w prowadzenie Jadłodzielni. Za koordynację wolontariatu odpowiadają pracownicy Zespołu ds. Projektów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie oraz „Przystani pod Klonami” . W gminie Piaseczno funkcjonuje szereg organów doradczych, w skład których wchodzi mieszkańcy. Są to: Młodzieżowa Rada Gminy, Rada Oświatowa, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Seniorów, Rada Sportu, Rada Kobiet i Zespół konsultacyjny ds. dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy funkcjonuje duża liczba organizacji pozarządowych, gotowych do współdziałania, także z sektorem publicznym	Rekomenduje się pobudzenie aktywności społecznej poprzez edukację dzieci i młodzieży w tym zakresie, wspieranie w pozyskaniu dofinansowania na inicjatywy społeczne oraz w promocji inicjatyw społecznych, wsparcie kompetencyjne i finansowe organizacji pozarządowych. Korzystne może być stworzenie forum współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi oraz samorządem, banku wolontariatu – platformy online, gdzie organizacje i instytucje mogłyby zgłaszać potrzeby na wolontariuszy, a mieszkańcy mogliby się zgłaszać do konkretnych akcji, szkoły liderów obywatelskich – systemu szkoleń dla członków rad i aktywnych mieszkańców z zakresu: pracy zespołowej, komunikacji społecznej, pozyskiwania funduszy, Centrum NGO – miejsca spotkań, coworkingu, szkoleń dla organizacji pozarządowych czy Nagrody Burmistrza dla Wolontariuszy i Liderów Społecznych – corocznego wyróżnienia podczas uroczystej gali lub miejskiego wydarzenia
Oczekiwania wobec powstającego Centrum Usług Społecznych		
Kluczowe bariery zgłaszane podczas badań fokusowych przez instytucje gminne oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Piaseczno w odniesieniu do planowanego powstania Centrum Usług Społecznych: a) Nadrzędną obawą sformułowaną przez przedstawicieli instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych wobec utworzenia Centrum Usług Społecznych jest domniemane pojawienie się konkurencji pomiędzy świadczeniodawcami. b) Niepokój po stronie instytucji kultury (Centrum Kultury, Muzeum, Biblioteka) budzi brak pewności wobec jakości oferty kulturalnej	Przedstawione obawy zostały przedyskutowane podczas spotkań. W wyniku prowadzonych rozmów udało się wyłonić rozwiązania, które pozwolą na mitygację opisanych barier: • Postulat transparentności – instytucje i lokalne organizacje pozarządowe chcą być na bieżąco informowane o wszystkich kluczowych krokach związanych z powstaniem CUS - decyzjach, planach i możliwościach → rekomenduje się cykliczny newsletter (mailowy) adresowany do dyrekcji wszystkich jednostek gminnych powiadamiający o krokach poczynionych w obszarze programowania usług społecznych w ramach CUS (przedmiot działań, forma, sposób realizacji, interesariusze, realizatorzy, odbiorcy działania, finansowanie, etc.); • Rekomenduje się utworzenie kompleksowej strony internetowej (której ekwiwalentem byłaby duża tablica informacyjna w holu CUS) agregującej	

świadczonej przez gminę w sytuacji gdy powstające CUS są polityką wewnętrzną oprze wyłącznie o oczekiwania mieszkańców.

c) Kolejną barierą po stronie instytucji gminnych jest **obawa o współużytkowanie przestrzeni infrastrukturalnej** w sytuacji braku jasnych procedur związanych ze sposobem jej eksploatacji

d) Obawą zgłaszaną przez organizacje pozarządowe jest przypuszczalne **pogłębienie problemu związanego z niewystarczającą współpracą z gminą** w sytuacji utworzenia jednostki, w ramach której świadczenie usług może być realizowane z pominięciem lokalnych fundacji i stowarzyszeń.

wszystkie dostępne w gminie usługi społeczne w podziale na kategorie (dzieci, młodzież, kryzys psychiczny, niepełnosprawność, brak pracy, etc.) - **zestawienie zawierać powinno zarówno wszystkie usługi gminne, jak i te, świadczone przez partnerów:** organizacja pozarządowe oraz przedsiębiorców (usługi komercyjne).

- Potrzeba sieciowania – oczekiwaniem po stronie organizacji pozarządowych powiązanych z powstaniem CUS jest intensyfikacja procesu sieciowania lokalnych świadczeniodawców → **rekomenduje się organizację cyklicznych wydarzeń sieciujących dla lokalnych organizacji pozarządowych:** spotkania w systemie kwartalnym, optymalny czas: 1,5 godziny, spotkania tematyczne z określoną agendą i wyznaczoną osobą prowadzącą.

Źródło: opracowanie własne.

7. Spis tabel

Tabela 1. Struktura respondentów ankiety wśród dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno.	8
Tabela 2. Struktura respondentów ankiety wśród uczniów z gminy Piaseczno	9
Tabela 3. Dane statystyczne na temat dzietności w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2019-2023	16
Tabela 4. Dane statystyczne na temat opieki na dziećmi do lat 3 w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2019-2023	17
Tabela 5. Średnia ocena dostępności żłobków i przedszkoli wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	18
Tabela 6. Udział związków niesformalizowanych w ogóle rodzin w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku	19
Tabela 7. Udział rodzin bez dzieci oraz rodzin wielodzietnych w ogóle rodzin w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku	20
Tabela 8. Udział gospodarstw nierodzinnych oraz gospodarstw wielorodzinnych w ogóle gospodarstw domowych w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2021 roku	22
Tabela 9. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	23
Tabela 10. Liczba dzieci i młodzieży w gminie Piaseczno w 2018 i 2023 roku [os.]	27
Tabela 11. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami według Ciebie najczęściej borykają się dzieci i młodzież w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów	30
Tabela 12. Odpowiedzi na pytanie „Korzystaniem z których z wymienionych usług byłbyś/abyś zainteresowana?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów	34
Tabela 13. Odpowiedzi na pytanie „Z jakiej przestrzeni chciałbyś/abyś korzystać?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno – odpowiedzi poszczególnych kategorii respondentów	36
Tabela 14. Średnia ocena oferty wsparcia dla rodzin w problemie przemocy domowej, dostępności doradztwa psychologicznego, warunków mieszkaniowych, bezpieczeństwa	

publicznego i dostępności komunikacyjnej wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	39
Tabela 15. Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym 2019-2023 oraz udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w 2023 roku w gminie Piaseczno na tle innych jednostek	41
Tabela 16. Średnia ocena wsparcia dla osób starszych wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	42
Tabela 17. Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	44
Tabela 18. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	45
Tabela 19. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	47
Tabela 20. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku ..	49
Tabela 21. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz narkomanii na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	51
Tabela 22. Średnia ocena oferty pomocy dla osób uzależnionych, dostępu do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej oraz wsparcia dla osób z niepełnosprawnością wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	52
Tabela 23. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	53
Tabela 24. Struktura dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno w 2023 roku	57
Tabela 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	58

Tabela 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2022-2024	60
Tabela 27. Wyniki egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2023-2024.....	62
Tabela 28. Średnia ocena oferty edukacyjnej szkół wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	63
Tabela 29. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	64
Tabela 30. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku.....	66
Tabela 31. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	68
Tabela 32. Średnia ocena pomocy dla osób i rodzin ubogich oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”).....	69
Tabela 33. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku.....	71
Tabela 34. Średnia ocena oferty kulturalnej oraz oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”).....	71
Tabela 35. Liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2022 roku.....	74
Tabela 36. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w 2023 roku	76
Tabela 37. Organizacje pożytku publicznego działające w gminie Piaseczno.....	76
Tabela 38. Dane statystyczne na temat frekwencji wyborczej w gminie Piaseczno na tle innych jednostek w latach 2020-2024	77
Tabela 39. Odpowiedź na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/Pani w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi mieszkańców miasta Piaseczno i terenów wiejskich gminy	79

Tabela 40. Średnia ocena udziału mieszkańców w życiu publicznym i społecznym wśród respondentów badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno (1 – „bardzo niezadowolony”, 5 – „bardzo zadowolony”)	81
Tabela 41. Żłobki w gminie Piaseczno	85
Tabela 42. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania rodzin w gminie Piaseczno	90
Tabela 43. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania seniorów w gminie Piaseczno	93
Tabela 44. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania osób w kryzysie bezdomności oraz obcokrajowców w gminie Piaseczno	96
Tabela 45. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania osób z niepełnosprawnością i ochrony zdrowia w gminie Piaseczno	104
Tabela 46. Przedszkola gminne w gminie Piaseczno w 2023 roku	105
Tabela 47. Szkoły podstawowe w gminie Piaseczno w 2023 roku	106
Tabela 48. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze edukacji w gminie Piaseczno	108
Tabela 49. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze kultury w gminie Piaseczno	112
Tabela 50. Przykładowe organizacje pozarządowe działające w obszarze pobudzania aktywności obywatelskiej w gminie Piaseczno.....	117
Tabela 51. Kluczowe wnioski i rekomendacje	123

8. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności gminy Piaseczno w latach 2013-2025 według statystyk gminnych i Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego	12
Wykres 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w gminie Piaseczno w latach 2013-2023 [os.]	13
Wykres 3. Struktura rodzin w gminie Piaseczno w 2021 roku według typów [%].....	19
Wykres 4. Struktura rodzin w gminie Piaseczno w 2021 roku według liczby dzieci [%]	20
Wykres 5. Struktura gospodarstw domowych w gminie Piaseczno w 2021 roku według składu rodzinnego [%]	21
Wykres 6. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie Piaseczno w latach 2020-2024.....	23
Wykres 7. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych RODZINOM jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	25
Wykres 9. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są w Pana/Pani opinii najczęstsze w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	27
Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są w Pana/Pani opinii najczęstsze w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat	28
Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami według Ciebie najczęściej borykają się dzieci i młodzież w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno	29
Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych DZIECIOM I MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	31
Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych DZIECIOM I MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób, w których gospodarstwie domowym znajduje się dziecko w wieku 7-13 i/lub 14-18 lat.....	32

Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie „Korzystaniem z których z wymienionych usług byłbyś/abyś zainteresowana?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno	33
Wykres 14. Odpowiedzi na pytanie „Z jakiej przestrzeni chciałbyś/abyś korzystać?” w ankiecie dla uczniów z gminy Piaseczno	35
Wykres 15. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]	40
Wykres 16. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]	41
Wykres 17. Liczba gospodarstw domowych [szt.] i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej [os.] oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców [%] w gminie Piaseczno w latach 2019-2023	44
Wykres 18. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	45
Wykres 19. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	46
Wykres 20. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	48
Wykres 21. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	50
Wykres 22. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	50
Wykres 23. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminie Piaseczno w latach 2020-2024	53
Wykres 24. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM STARSZYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	54
Wykres 25. Odpowiedzi na pytanie „Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM STARSZYM I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno – odpowiedzi osób w	

wieku 60 lat i więcej oraz osób, które posiadają w gospodarstwie domowym osobę w tym wieku i/lub osobę z niepełnosprawnością.....	55
Wykres 26. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]	59
Wykres 27. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Piaseczno w latach 2019-2023 [os.]	61
Wykres 28. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Piaseczno w latach 2020-2024 [os.].....	63
Wykres 29. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Piaseczno według wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy na koniec 2024 roku [%]	65
Wykres 30. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Piaseczno w latach 2020-2024.....	66
Wykres 31. Liczba rodzin [szt.] i osób w tych rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Piaseczno w latach 2020-2024.....	68
Wykres 32. Liczba imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice [szt.] i ich uczestników [os.] w gminie Piaseczno w latach 2019-2023	70
Wykres 33. Liczba członków i ćwiczących w klubach sportowych w gminie Piaseczno w latach 2018, 2020 i 2022 [os.]	73
Wykres 34. Liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w gminie Piaseczno w latach 2020-2024 [szt.]	75
Wykres 35. Odpowiedź na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/Pani w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	78
Wykres 36. Odpowiedź na pytanie „Które działania w Pana/Pani opinii mogą w największym stopniu wspierać wzrost aktywności społecznej w gminie Piaseczno?” w ankiecie dla dorosłych mieszkańców gminy Piaseczno	80
Wykres 37. Odpowiedź na pytanie „Jakiego oczekivaliby Państwo wsparcia w rozwoju działalności od gminy Piaseczno?” w ankiecie dla organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno	81

Wykres 38. Odpowiedź na pytanie „Z jakimi podmiotami Państwo współpracują w swojej działalności?” w ankiecie dla organizacji pozarządowych z gminy Piaseczno 118